

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
výroční zpráva
ZA ROK 2012

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

výroční zpráva

ZA ROK **2012**

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

Fotografie na obálce (odshora dolů):

Chrám nanebevzetí Panny Marie v Polné, barokní varhany.

Hrad Pernštejn, pohled na palác z hodinové věže.

Zámek Dačice, velký salon.

Zámek Jindřichův Hradec, pohled od jihozápadu.

Ilustrační fotografie k výstavě Štafířství a intarzie.

Fotografie z vernisáže výstavy Památky světového dědictví v ČR.

Fotografie na straně 4:

Zámek Lysice, novorenesanční knihovna.

Fotografie na straně 6:

Hrad Šternberk, Vizitkový sál.

Fotografie na straně 67:

Kolonáda na Homoli (Reistenbergu).

ISBN 978-80-87104-91-0

Obsah

1 Úvod generální ředitelky	5
2 Národní památkový ústav – charakteristika poslání a činnosti	7
3 Vybrané ukázky akcí obnovy kulturních památek	11
4 Významné události a aktivity NPÚ roku 2012	20
Odborné konference, semináře, výstavy a další akce pořádané NPÚ	20
Výjimečné dny a události návštěvnické sezóny	28
Nové památkové interiérové instalace na objektech ve správě NPÚ	33
Vzdělávací aktivity	38
Kompenzace za omezení vlastnického práva a nepředvídatelné události v oblasti péče o archeologické kulturní dědictví ČR	40
Publikační činnost	42
5 Věda a výzkum	46
6 Jednotlivá pracoviště NPÚ	48
Ústřední pracoviště	48
Územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze	48
Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze	49
Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích	50
Územní odborné pracoviště v Plzni	51
Územní odborné pracoviště v Lokti	52
Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem	53
Územní odborné pracoviště v Liberci	54
Územní odborné pracoviště v Josefově	55
Územní odborné pracoviště v Pardubicích	56
Územní odborné pracoviště v Telči	57
Územní odborné pracoviště v Brně	58
Územní odborné pracoviště v Olomouci	59
Územní odborné pracoviště v Kroměříži	60
Územní odborné pracoviště v Ostravě	61
Mapa jednotlivých územních odborných pracovišť NPÚ a zpřístupněných objektů ve správě NPÚ	62
7 Hospodaření	64
8 Proměna Národního památkového ústavu	66
9 English Summary	68

Úvod generální ředitelky

Vážení čtenáři,

rok 2012 byl pro Národní památkový ústav (dále též „NPÚ“) výjimečným v mnoha ohledech. Vedle zajišťování běžné agendy a povinností vyplývajících z řádné péče o státní památky zpřístupněné veřejnosti nás po celý rok provázely oslavy 40. výročí Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví a 20. výročí zápisu prvních českých historických měst na Seznam světového dědictví – Českého Krumlova, Telče a Prahy. U příležitosti těchto oslav jsme na jaře uspořádali ve spolupráci s Českým národním komitétém ICOMOS a Národním muzeem tematicky zaměřenou konferenci o naplňování Úmluvy v České republice. V návaznosti na konferenci pak na podzim proběhla úspěšná výstava Památky světového dědictví v ČR, která v Sále architektů Staroměstské radnice představila proměny těchto památek za posledních 20 let a pozitivní změny, které jim status světové památky přinesl. Velký úspěch zaznamenal i další doprovodný program ve formě přednášek, pracovních seminářů, komentovaných prohlídek či soutěží pro děti.

Také návštěvnickou sezónu 2012 lze považovat za úspěšnou, a to i přes mírný pokles návštěvnosti vyvážený zvýšenými výnosy za krátkodobé pronájmy. Památky spravované Národním památkovým ústavem si přišly prohlédnout více než čtyři miliony návštěvníků. K uspokojivé bilanci přispěly nejen kvalitní instalace, ale i řada uskutečněných kulturních akcí. V omezeném prostoru tohoto úvodu lze stručně připomenout jen některé. Například pokračování cyklu Po stopách šlechtických rodů zasvěcené v roce 2012 moravskému rodu Pernštejnů, dále pořádání již třetího ročníku Víkendů otevřených zahrad (Open Garden & Squares Weekend), IV. ročníku interaktivního projektu Oživilé památky nebo největší akce NPÚ – Hradozámeckou noc 2012, která přilákala na téměř 80 památek po celé České republice více než 25 000 návštěvníků. Celkem NPÚ dosáhl v roce 2012 výnosů v objemu 450 milionů Kč, což je o pět milionů méně než ve všech ohledech výjimečné sezóně předešlého roku 2011 a o 43 milionů Kč více než v roce 2010. Již tradičně jsou nejnavštěvovanějšími památkami hrad a zámek Český Krumlov a zámek Lednice. Kastelánům a personálu nejen těchto dvou areálů patří velké poděkování za jejich maximální úsilí při zajištění návštěvnické sezóny.

Ani pracovníci v sekci památkové péče v roce 2012 nezaostali v prezentování své činnosti. Vedle pravidelného celoročního cyklu přednášek pořádaných pro širokou veřejnost je třeba zmínit edukačně zaměřený projekt Tradiční materiály a postupy v péči o památky, jemuž se napříč všemi sekce i pracovišti věnoval NPÚ po celý rok. Cílem projektu bylo především upozornit odbornou i laickou veřejnost na zásadní význam tradičních materiálů a postupů. Z bohatého programu akcí

k tématu je potřeba zmínit cyklus (Ne)tušené souvislosti, prezentující zcela novou formou podoby a hodnoty autentických stavebních památek a zahrnující mimo jiné sérii speciálních komentovaných technologických prohlídek na hradech Bečov a Švihov. V rámci projektu se uskutečnily praktické semináře pro vlastníky památek, fotosoutěž (Ne)tušené krásy historických fasád a mnoho dalších aktivit.

Nemohu opomenout ani úspěchy na poli archeologie, kterých pracovníci NPÚ dosáhli. Na tomto místě je důležité připomenout zahájení záchranného archeologického výzkumu Klementina na podzim roku 2012 v souvislosti s jeho druhou etapou revitalizace.

Velmi úspěšně pokračovalo také zapojení NPÚ do Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity. Zahájeno bylo řešení dalších devět projektů a zároveň byl připraven výběr celkem 15 projektů do dalšího kola veřejné soutěže pro rok 2013. Vedle toho získala naše organizace z programu Podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace 15,8 milionů Kč na institucionální výzkum.

V průběhu celého roku a zejména pak v jeho druhé polovině probíhala usilovná práce na reorganizaci NPÚ. Vzhledem k tomu, že se jednalo o doposud nejrozsáhlejší organizační změnu v historii NPÚ, která nebyla přijímána vždy s pochopením, dovoluji si tomuto tématu věnovat více pozornosti.

Cílem změny bylo především administrativní oddělení dvou zcela odlišných základních činností – odborné památkové péče a správy památek zpřístupněných veřejnosti – v rámci stále jediné organizace zastřešené centrálním řídicím pracovištěm v podobě generálního ředitelství. Pro zajištění výkonu odborné památkové péče bylo cílem stabilizovat 14 územních odborných pracovišť s krajským uspořádáním a prostřednictvím čtyř nově vytvořených pracovišť – územních památkových správ v Praze, Českých Budějovicích, na Sychrově a v Kroměříži – řídit správy památkových objektů zpřístupněných veřejnosti. Vedle efektivnějšího řízení přinést také úspory ve mzdách, zajistit zastupitelnost i vyšší odbornost a v neposlední řadě rovněž zkvalitnění péče o svěřené státní majetek. Je třeba zdůraznit, že se nejedná o reorganizaci státní památkové péče, jak je někdy mylně uváděno, ale pouze o změnu vnitřního uspořádání příspěvkové organizace Ministerstva kultury. Snahou je vytvořit systém a mechanismy, které umožní efektivněji a jednodušeji centrálně řídit největší rezortní příspěvkovou organizaci. I v nové struktuře je prvořadou úlohou NPÚ jako správce nejcennějšího hmotného kulturního dědictví země zajistit uchování jeho hodnot příštím generacím.

Reorganizace NPÚ byla zahájena vydáním nového Statutu NPÚ ministryní kultury dne 20. září 2012, do konce roku 2012 se pak podařilo usadit personální obsazení podle nové struktury, připravit delimitaci majetku a modifikovat účetní systémy na novou organizační strukturu. Teprve příštích několik let ukáže, zda provedené změny ve struktuře a fungování NPÚ přinesou kýžený výsledek, tedy zefektivnění řízení, posílení nezastupitelné kulturně-společenské role NPÚ a zkvalitnění jeho vědeckovýzkumné, odborné, propagační i správní činnosti. V každém případě patří ohromné poděkování všem, kteří se na tomto nelehkém úkolu s plným nasazením podíleli a kteří kromě usilovné práce na přípravě restrukturalizace NPÚ věnovali obrovské úsilí tomu, aby základní činnosti a chod NPÚ jako instituce nebyly nijak narušeny.

Vážení, rok 2012 byl pro naši instituci bezesporu velmi náročný a v mnoha případech vyžadoval maximální nasazení všech pracovníků. V rámci možností tohoto úvodu byly zmíněny pouze nejvýznamnější z akcí, na nichž se pracovníci Národního památkového ústavu podíleli, nicméně základem veškerých těchto aktivit a chodu NPÚ vůbec je především dlouhodobá, pečlivá a systematická každodenní práce zaměstnanců, kterým je na tomto místě potřeba vyslovit velký dík. Stejně tak je třeba poděkovat i všem těm, kteří spolupracují a sympatizují s naší institucí a podporují ji v úsilí lépe naplňovat její poslání vůči veřejnosti.

Ing. arch. Naďa Goryczková
Generální ředitelka

Národní památkový ústav – charakteristika poslání a činnosti

Národní památkový ústav

Valdštejnské náměstí 3, čp. 162, 118 01 Praha 1
zřízen Ministerstvem kultury ČR k 1. lednu 2003
IČ: 75032333
DIČ: CZ75032333

Kontakt

ústředna: 257 010 111
fax: 257 533 527
e-mail: up@up.npu.cz
www.npu.cz

Národní památkový ústav (dále též „NPÚ“) je odbornou a výzkumnou organizací státní památkové péče s celostátní působností. Je státní příspěvkovou organizací ve smyslu platného zákona o státní památkové péči (zák. č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších novel) řízenou Ministerstvem kultury.

NPÚ se v roce 2012 organizačně členil na ústřední pracoviště v Praze (dále též „ÚP“) a územní odborná pracoviště (dále též „ÚOP“) v jednotlivých krajích.

Ústřední pracoviště řídilo celkovou činnost NPÚ a v rozsahu vymezeném vnitřními předpisy přímo zajišťovalo úkoly státní památkové péče. Územní odborná pracoviště zajišťovala úkoly státní památkové péče v rozsahu své územní působnosti.

NPÚ jako odborná a výzkumná organizace státní památkové péče zajišťuje a vykonává základní i aplikovaný vědecký výzkum a další odborné, pedagogické, vzdělávací, publikační a popularizační činnosti směřující k zajištění kvality odbornosti v péči o kulturní památky a památkově chráněná území.

Hlavní činnosti NPÚ lze rozdělit na dvě základní skupiny:

- výzkum a vývoj, jakož i odborné a metodické činnosti usměrňující péči o památky ve vlastnictví a správě jiných subjektů a o památkově chráněná území;
- péči o soubor zpřístupněných kulturních památek, zejména státních hradů a zámků, které jsou v přímé správě NPÚ, mimo to také poskytuje metodickou pomoc dalším vlastníkům zpřístupněných památek.

Národní památkový ústav:

- koordinuje a z velké části vlastními odbornými kapacitami zajišťuje základní a aplikovaný vědecký výzkum pro zkvalitňování vědeckého poznání kulturního dědictví, jakož i rozvoj teorie, metodologie a praxe oboru památkové péče;
- v zájmu zvyšování odbornosti a dosažení jednotných standardů kvality, jakož i předvídatelnosti svých odborných vyjádření vydává na podkladě vlastního vědeckého výzkumu i spolupracujících vědeckých a odborných ústavů a vysokých škol celostátně doporučené odborné metodiky a metodická vyjádření, která průběžně aktualizuje;
- zabezpečuje odbornou a metodickou činnost týkající se péče o nemovitě i movité kulturní památky, jejich soubory, dochované historické prostředí, památkové rezervace, zóny, ochranná pásma a území s archeologickými nálezy;
- vede Ústřední seznam kulturních památek a podílí se na zkvalitňování dat v něm obsažených jak vlastními výzkumy, tak koordinací výzkumu památek a převodem jeho výsledků do příslušné evidence;
- při zajišťování péče o kulturní památky a památkově chráněná území poskytuje odborný servis vlastníkům chráněných objektů a samosprávám dotčených obcí a vydává odborná vyjádření k obnově těchto objektů jako podklad pro závazná stanoviska příslušných orgánů státní správy;
- sleduje provádění komplexní péče o památkový fond na území regionu a dává návrhy na odstranění zjištěných závad majitelům i orgánům státní správy;
- zajišťuje poradenské služby vlastníkům památek;
- vykonává odborný dohled při realizaci oprav, úprav, údržby a konzervace nemovitých památek;
- sleduje, navrhuje a vyhodnocuje technologické způsoby oprav kulturních památek včetně sledování a vyhodnocení použitých materiálů;
- pro přípravu a výkon péče o památky systematicky ošetřuje, využívá, spravuje a doplňuje dokumentační sbírky a informační fondy obsahující písemnou, grafickou, mapovou a fotografickou dokumentaci k evidovaným i neevidovaným památkám, která slouží zejména pro interní potřeby NPÚ pro vykonávání jeho odborných činností; podle kapacitních možností své dokumentační sbírky zpřístupňuje a napomáhá vlastníkům kulturních památek odborným poradenstvím, vyhledáváním archivní dokumentace a dalšími odbornými službami, přitom využívá i fondů archivů, muzeí a galerií včetně informačních bází odborné literatury;

- vyjadřuje se k žádostem k návrhům na prohlášení věcí (nemovitých i movitých) za kulturní památky nebo ke správním řízením o zrušení prohlášení věci za kulturní památku, zpracovává i vlastní návrhy na prohlášení za kulturní památky;
- provádí koncepční i operativní činnosti směřující k záchraně ohrožených kulturních památek, zpracovává podklady pro celostátně jednotný Seznam nejohroženějších a nevyužívaných nemovitých památek;
- podílí se na metodických, koordinačních, organizačních a hodnotících činnostech při přípravě a realizaci grantových programů krajských úřadů na úseku památkové péče;
- podílí se na prezentaci a popularizaci památkové péče v jednotlivých regionech i menších oblastech, poskytuje pomoc obcím s rozšířenou působností při metodickém řízení činnosti konzervátorů a zpravodajů a při spolupráci s místními občanskými iniciativami vyvíjejícími svoji činnost v oblasti ochrany a uchovávání hmotného kulturního dědictví;
- připravuje podklady v oboru územní památkové ochrany, zejména návrhy na prohlášení městských a vesnických památkových rezervací a zón, návrhy památkových ochranných pásem a zároveň provádí revizi, zpřesňování a digitalizaci dříve prohlášených památkových rezervací a zón a památkových ochranných pásem;
- zpracovává odborná vyjádření k opravám, konzervaci, údržbě, změnám a úpravám kulturních památek architektury a stavitelství, nemovitostí a pozemků v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech;
- zúčastňuje se projednávání rozpracované přípravné a projektové dokumentace pro obnovu nemovitých kulturních památek, pro stavby a stavební změny nebo udržovací práce na nemovitostech v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech a vyjadřuje se ke všem stupňům projektové dokumentace;
- shromažďuje a vyhodnocuje poznatky, zkušenosti a informace o historických i novodobých technologiích a materiálech pro opravy a restaurování kulturních památek;
- sleduje technické metody ochrany kulturních památek včetně způsobů provizorního zabezpečení, statického zajištění, ochrany materiálu před rozpadem i znehodnocením a uplatňuje principy preventivní ochrany kulturních památek;
- zpracovává památkové průzkumy a rozborů památkově chráněných území s cílem prohloubení poznání jejich hodnot;
- zpracovává odborná vyjádření k jednotlivým fázím projednávání územně plánovací dokumentace;
- prosazuje hlediska uchování hodnot historického urbanismu do územně plánovací dokumentace, zejména do územních a regulačních plánů;

Počet nemovitých a movitých kulturních památek a národních kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón v ČR k 31. prosinci 2012

Pracoviště NPÚ / působnost	Nemovitě kulturní památky	Movitě kulturní památky	Národní kulturní památky	Památkové rezervace	Památkové zóny
ÚOP v hlavním městě Praze / Pražský kraj	2 105		46	3	17
ÚOP středních Čech v Praze / Středočeský kraj	4 322		27	12	60
ÚOP v Českých Budějovicích / Jihočeský kraj	5 474		33	23	80
ÚOP v Plzni / Plzeňský kraj	3 190		21	8	65
ÚOP v Lokti / Karlovarský kraj	1 399		10	5	19
ÚOP v Ústí nad Labem / Ústecký kraj	3 498		14	8	30
ÚOP v Liberci / Liberecký kraj	2 248		11	8	25
ÚOP v Josefově / Královéhradecký kraj	2 993		17	6	33
ÚOP v Pardubicích / Pardubický kraj	2 085		11	4	22
ÚOP v Telči / Kraj Vysočina	3 035		13	6	27
ÚOP v Brně / Jihomoravský kraj	4 263		29	6	21
ÚOP v Olomouci / Olomoucký kraj	2 181		13	3	24
ÚOP v Kroměříži / Zlínský kraj	1 438		13	4	17
ÚOP v Ostravě / Moravskoslezský kraj	2 078		14	5	24
Celkem	40 309	cca 100 000 *	272	101	464

* Evidence movitých kulturních památek není dokončena, lze uvést jen odhad cca 100 000 rejstříkových čísel, která obsahují více či méně rozsáhlé soubory věcí.

- zpracovává návrhy na prohlášení chráněných území a ochranných pásem a sleduje dodržování jejich ochranného režimu;
- shromažďuje a zpracovává vědecké poznatky související s památkami sochařství, malířství a uměleckého řemesla a napomáhá jejich praktickému uplatnění;
- organizuje a zajišťuje odbornou vydavatelskou činnost, organizuje mezioborové konference a semináře a workshopy k nejrůznějším tématům poznávání, péče a popularizace kulturního dědictví;
- prostřednictvím různých typů vzdělávacích a přednáškových programů a výstav zaměřených na památkový fond oslovuje širokou veřejnost;
- zpracovává písemnou a fotografickou dokumentaci mobiliárních fondů ve správě pracovišť NPÚ a tuto dokumentaci zpřístupňuje oprávněným osobám k nahlédnutí;
- zpracovává vyjádření z hlediska možnosti prodeje a vývozu předmětů kulturní povahy, nebo podle zákona 71/1994 Sb., a 80/2004 Sb.;
- provádí operativní i standardní stavebněhistorické průzkumy, operativní dokumentace, urbanistické průzkumy, archivní průzkumy, přitom se prioritně zaměřuje na památky ve správě NPÚ a zejména na průzkum a dokumentaci záchranného charakteru na památkách, kterým hrozí buď zánik, nebo výrazné snížení architektonických a historických hodnot;
- realizuje záchranné archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ a investiční záchranné výzkumy pro další vybrané akce;
- provádí odborné zpracování, dokumentaci a evidenci archeologických nálezů;
- pro Ministerstvo kultury připravuje dokumentaci pro návrhy kulturních památek a vybraných památkových území k nominaci na zápis do Seznamu světového dědictví a zároveň sleduje zapsané památky světového dědictví pro účely povinných zpráv takzvaného monitoringu;
- připravuje podklady pro zpracovávání informací o kulturních památkách s mezinárodním statutem;
- zajišťuje rozsáhlé činnosti spojené se správou a prezentací památkových objektů, včetně evidence a pohybu mobiliářů na těchto objektech;
- provádí výzkum a prohlubuje poznání vývoje historických interiérů, jejich uměleckého a uměleckořemeslného vybavení i historických sbírek a výsledky výzkumu aplikuje při zkvalitňování stávajících a tvorbě nových interiérových instalací na hradech a zámcích ve vlastní správě; poskytuje v této oblasti odbornou pomoc i ostatním vlastnickým subjektům;
- zabezpečuje postupnou digitalizaci údajů o památkách a památkově chráněných územích;
- zajišťuje a podílí se na odborné výchově a vzdělávání pracovníků v oboru památkové péče a spolupracuje se školami všech typů při rozšiřování výsledků vědeckého výzkumu, vzdělanosti a povědomí o hodnotách a významu kulturního dědictví pro současnost a působí na veřejnost směrem k pozitivnímu vztahu k památkám.

Zpřístupněné objekty ve správě NPÚ v roce 2012

Pracoviště NPÚ	Počet zpřístupněných objektů	Počet návštěvníků
Ústřední pracoviště	0	0
ÚOP v hlavním městě Praze	0	0
ÚOP středních Čech v Praze	15	738 786
ÚOP v Českých Budějovicích	13	974 964
ÚOP v Plzni	12	246 230
ÚOP v Lokti	3	83 035
ÚOP v Ústí nad Labem	12	165 678
ÚOP v Liberci	8	396 879
ÚOP v Josefově	5	188 337
ÚOP v Pardubicích	5	151 509
ÚOP v Telči	5	166 944
ÚOP v Brně	14	720 753
ÚOP v Olomouci	5	204 023
ÚOP v Kroměříži	4	288 502
ÚOP v Ostravě	3	54 255
Celkem	104	4 379 895

Přehled návštěvnosti státních hradů, zámků a dalších památkových objektů ve správě NPÚ za rok 2012

	Objekt	Návštěvnost		Objekt	Návštěvnost
1	Český Krumlov	315 979	56	Jánský Vrch	24 764
2	Lednice *	311 636	57	Lysice	24 545
3	Hluboká nad Vltavou *	252 082	58	Rájec nad Svitavou *	24 183
4	Karlštejn *	231 340	59	Hrubý Rohozec	23 733
5	Kroměříž *	130 222	60	Hořovice *	23 147
6	Konopiště	111 258	61	Hazmburk	21 768
7	Sychrov	106 789	62	Zlatá Koruna	21 155
8	Křivoklát *	104 837	63	Krakovec	20 206
9	Bouzov *	100 743	64	Vizovice *	19 123
10	Trosky	98 317	65	Grabštejn *	19 007
11	Buchlovice	83 130	66	Libochovice	18 532
12	Pernštejn	73 916	67	Kladruby *	18 512
13	Třeboň a Schwarzenberská hrobka Domanín	72 368	68	Jezeří	18 302
14	Červená Lhota	69 114	69	Mnichovo Hradiště	17 875
15	Vranov nad Dyjí *	68 925	70	Zubrnice	16 889
16	Vysočina	68 443	71	Nové Hradky	16 838
17	Telč *	68 351	72	Slatiňany *	16 705
18	Ratibořice *	68 089	73	Raduň	15 980
19	Veveří	66 405	74	Zákupy	15 949
20	Jindřichův Hradec *	59 379	75	Plasy *	15 404
21	Bezděz	58 734	76	Březnice *	14 917
22	Buchlov	56 027	77	Sázava	14 300
23	Rabí	55 801	78	Benešov nad Ploučnicí *	13 365
24	Zahrady pod Pražským hradem *	55 286	79	Dačice *	13 291
25	Bitov *	54 935	80	Náměšť nad Oslavou	12 890
26	Bečov nad Teplou	53 501	81	Litice	11 002
27	Rožmberk nad Vltavou	48 497	82	Most	10 745
28	Žleby	47 145	83	Bučovice *	10 580
29	Šternberk *	47 001	84	Ostrava-Michálkovice – Důl Michal	10 489
30	Velhartice	44 285	85	Velké Březno*	10 231
31	Mníšek pod Brdy *	43 684	86	Duchcov	9 864
32	Frydlant *	43 350	87	Krásný Dvůr	9 314
33	Valtice	42 146	88	Říp	7 932
34	Točnick a Žebrák *	41 044	89	Manětín	7 883
35	Landštejn	38 531	90	Veltrusy	7 736
36	Zvíkov	35 106	91	Nový Hrádek	7 417
37	Náchod	34 360	92	Kunštát	6 650
38	Jaroměřice nad Rokytnou	33 883	93	Nebílovy	6 177
39	Horšovský Týn *	33 107	94	Zbečno	6 011
40	Kratochvíle	32 624	95	Příkazy *	5 277
41	Kozel	31 871	96	Uherčice *	2 383
42	Lemberk *	31 000	97	Červené Poříčí **	1 546
43	Hrádek u Nechanic	30 272	98	Valeč **	1 124
44	Švihov	30 009	99	Přimda	1 032
45	Kunětická hora	29 283	100	Stekník **	630
46	Kuks	29 266	101	Bolevec **	603
47	Kynžvart	28 410	102	Brno-Pisárky – vila Stiassni ***	–
48	Ploskovice *	28 106			
49	Hradec nad Moravicí	27 786			
50	Milotice	27 032			
51	Zelená hora *	26 970			
52	Opočno	26 350			
53	Velké Losiny	26 238			
54	Litomyšl	26 076			
55	Lipnice	24 850			

Objekty Třeboň a Schwarzenberská hrobka Domanín a Točnick a Žebrák mají společnou správu, z tohoto důvodu tabulka čítá pouze 102 položek.

■ Památky UNESCO

* Objekty měly vyšší návštěvnost než v roce 2011.

** V roce 2012 proběhly pouze mimořádné prohlídky, na objektu probíhá obnova.

*** Objekt prochází rekonstrukcí.

Vybrané ukázky akcí obnovy kulturních památek

Na území České republiky se nachází velké množství národních kulturních památek, kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón. Mnohé objekty či nemovité památky jsou bohužel ve špatném či přímo havarijním stavu, a vyžadují proto obnovu. Národní památkový ústav tak každý rok vykonává dohled u celé řady obnov kulturních památek či sám obnovuje památky, které mu byly svěřeny do správy. Jednotlivé níže zmíněné vybrané akce jsou řazeny dle krajů.

Rekonstrukce bastionu č. X a XI v Praze na Hradčanech

Na podzim roku 2012 započala dlouho očekávaná rekonstrukce úseku barokních hradeb při Keplerově ulici na Hradčanech v Praze, jmenovitě pak bastionu č. X a XI, jejich společné kurtiny a kontraeskarpy. Práce jsou vzhledem k náročnosti rozděleny do několika úseků, postupně dojde k opravě cihelných korun jednotlivých těles opevnění, obnově valů a také lícových tarasních zdí. Poznatky o obnovách bastionového opevnění jsou v současnosti v rámci NPÚ předávány mezi jednotlivými garanty v rámci pracovní skupiny věnované pevnostnímu stavitelství. Při obnově kulturní památky jsou kladeny vysoké nároky jak na materiálové řešení, tak i na klasické řemeslné zpracování prováděcí firmou, která si rozšiřovala své znalosti i na první konferenci skupiny pevnostního stavitelství v září roku 2012 v Terezíně.

Obnova zámečku Kajetánka v Praze na Břevnově

Objekt usedlosti Kajetánka, umístěný v centrální části rozsáhlé zahrady areálu Kajetánka, je raně barokního původu; vznikl po roce 1666, později byl upraven v 18. století. Součástí areálu je památkově chráněná zahrada, bývalý objekt oranžerie čp. 213 (přistavěný v roce 1760) a objekt Kajetánské kaple (umístěný dnes východně od areálu Kajetánky). Značně zchátralá usedlost zámečku Kajetánka nebyla před obnovou využívána, byla v havarijním stavu, poškozená požárem a dochována pouze v rozsahu obvodového zdiva, omítky a architektonické detaily byly z velké části otlučeny. V přízemí byly dochovány klenby, krov a stropy patra včetně tří původních sedlových střech byly v polorozpadlém stavu. V obdobném stavu byla před rekonstrukcí i celá zahrada s vodními díly i objekt oranžerie.

Celková adaptace objektu zámečku Kajetánka, rozsáhlé zahrady s rybníčkem a objektu oranžerie proběhla v letech 2011 a 2012. V současnosti je tato bývalá usedlost čp. 2393 využívána jako objekt zahradní restaurace v areálu. Projektovou dokumentaci obnovy zámečku Kajetánka, zahrady a budovy oranžerie zpracovávala kancelář LOXIA, a.s. Objekt byl obnoven v původním exteriérovém i interiérovém řešení, dle archívni dokumentace. Nyní tvoří objekt zámečku Kajetánka doklad architektonicky i urbanisticky zajímavé původní předměstské šlechtické rezidence. Architektonicky hodnotná stavba skleníku – bývalé oranžerie, která byla obnovena ve svém původním exteriérovém řešení, je cenným dokladem klasicistní architektury na pražském předměstí. Obnova zahrady a zejména revitalizace původního rybníčku napomohla navrátit areálu původní význam a využití.

Obnova bývalé tovární haly v Praze-Karlíně

Monumentální čtyřlodní hala Kotlárna hlavním průčelím orientovaná do Pernerovy ulice v pražském Karlíně vznikla na začátku 20. století, součástí celku se stal i starší objekt na západní straně. Hala byla součástí významného továrního komplexu Breitfeld – Daněk, později ČKD. Celková obnova a adaptace pro využití vydavatelstvím denního tisku a časopisů proběhla v roce 2012 podle návrhu ateliérů Ricardo Bofill Taller de Arquitectura a AED project, a.s. Byl zachován volný

halový prostor s ocelovou konstrukcí zastřešení, obnovena secesní a historizující fasáda do Pernerovy ulice včetně kovových tabulkových oken.

Restaurování kazatelny, sanktuária/pastoforia a fragmentu křtitelnice v kostele sv. Vavřince v Kaňku

Významnou akcí bylo restaurování kamenné kazatelny, kamenného sanktuária/pastoforia a fragmentu křtitelnice v kostele sv. Vavřince v Kaňku. Restaurátorské práce probíhaly v letech 2011–2012. Díla nevykazovala zásadní poškození, jejich povrch byl však zanesen vrstvou nečistot, místy se uplatňovaly nevhodné novodobé úpravy v podobě nátěrů a tmelů. Negativně působilo zejména v minulosti provedené obtažení nápisů na nápisových páskách u postav evangelistů na řečništi kazatelny. Restaurátorský zásah byl veden v konzervační rovině s tím, že lokálně byla uplatněna barevná retuš, která omezila negativní působení uvedených zásahů. Citlivé čištění povrchu umožnilo odkrytí fragmentů nejstarších barevných adjustací, které se výrazně podílely na celkové podobě obou děl. Kamenná kazatelna je signována nápisem provedeným gotickou minuskulí „M. Raysek, me fecit“. Od stejného autora je věžovitě patrové pastoforium při severní stěně presbytáře doplněné nástěnnou malbou dvou andělů s nástroji Kristova

utrpení a datací do roku 1502. V presbytáři je volně umístěn fragment křtitelnice stejného tvarosloví. Kazatelna i pastoforium patří k významným památkám české pozdní gotiky. Autor, Matěj Rejsek z Prostějova (1445–1509), byl přední osobností sochařství i architektury tohoto období. Jeho dílo navazuje na domácí (parléřovskou) tradici s příklonem k dekorativním motivům západoevropské pozdní gotiky.

Odkrytí fresky v křížové chodbě kláštera Sázava

O první adventní neděli roku 2012 dokončili restaurátoři Kateřina Prokopová a Martin Martan práce na odhalování dalšího obrazového příběhu z dějin kláštera. Zatím poslední zrestaurovaný výjev znázorňuje zakladatele a patrona kláštera sv. Prokopa zahánějícího od kláštera straky, aby nerušily pobožnost mnichů. Z literatury víme, že bylo v ambitu v roce 1870 zakryto minimálně 18 barokních obrazů – fresek od Jana Karla Kováře z poloviny 18. století. Fresky byly objeveny restaurátorskými sondami v roce 2007. Finanční náklady na kompletní zrestaurování obrazů, ukrytých někdy až pod 11 vrstvami pozdějších výmalb, v rozpočtu Národního památkového ústavu nejsou. Přesto se však ústav s vědomím své odpovědnosti dobrého hospodáře snaží alespoň jeden obraz ročně odkrýt. Prostřednictvím drobných finančních darů pomáhají i návštěvníci.

Obnova zámeckého parku v Mníšku pod Brdy

V roce 2012 byla realizována druhá etapa obnovy zámeckého parku v Mníšku pod Brdy financovaná z Operačního programu Životní prostředí. Park byl spolu se zámekem v roce 1945 konfiskován, od této doby spravován, a neudržován Ministerstvem vnitra. Roku 2000 byl převeden na Národní památkový ústav. Ten nechal vypracovat projekt obnovy parku (o rozloze 6 500 m²). První etapa (jižní parter, sala terrena

a dvojice fontán) byla realizována v roce 2008 z prostředků programu Ministerstva kultury. Druhá etapa zahrnovala terénní úpravy, obnovu cestního systému, výsadbu dřevin, květinových záhonů a obnovu zatravněných ploch. Okolo kruhové cesty byly vysázeny nové lípy, mezi keři kraluje bobkovišeň. Výsledkem je park zdarma zpřístupněný místním občanům i turistům. Na projekt naváže ještě třetí etapa, která park dovybaví parkovým mobiliářem, elektrickým

osvětlením, kamennou terasou, trojicí altánů a kaskádovou fontánou. Obnova zámeckého parku se snaží co nejvíce přiblížit jeho dřívějším úpravám.

Oprava zámeckého Rondelu v Jindřichově Hradci

Hudební pavilon Rondel v areálu státního zámku Jindřichův Hradec patří k nejvýznamnějším renesančním stavbám Baltazare Maggiho, italského architekta ve službách Rožmberků a pánů z Hradce. Rondel je v Čechách a na Moravě jednou z nemnoha samostatně stojících renesančních staveb kruhového půdorysu. V průběhu roku 2012 prošel významnou opravou exteriéru. Byla odstraněna poškozená krytina a nahrazena pražskými prejzy. Zachováno zůstalo původní konstrukční řešení krovu, vyměněny byly pouze dílčí narušené části. Výraznou změnou prošla barevnost fasády, která se navrátila k renesanční podobě. Dosavadní vzhled nahradila terakotová barva v kombinaci s písčovou. Kvůli opravě bylo nutné postavit speciální lešení v celé výšce budovy. Z důvodu ochrany mimořádně cenné výzdoby interiéru kupole bylo nezbytné vytvořit její provizorní zastřešení.

Oprava kostela Nanebevzetí Panny Marie v klášteře Vyšší Brod

V roce 2012 zásadním způsobem pokročila celková oprava výmalby interiéru vyšebrodského klášterního kostela, významné součásti národní kulturní památky. Akce se uskutečnila s finanční podporou Programu záchrany architektonického dědictví. Z památkových, technických i ekonomických důvodů bylo ve shodě s vlastníkem zvoleno řešení respektující v klenbách poslední hodnotnou vrstvu omítek a výmalby. Konzervační zásah byl doplněn lokálními opravami omítkových defektů. Volba mírně světlejších barevných tónů nátěru měla za cíl zvýraznění architektury a pohledových kvalit tohoto mimořádného prostoru.

Současně probíhala náročná úprava prostoru takzvané Rožmberské oratoře, která bude nově zpřístupněna veřejnosti. V souvislosti s připravovanou hornorakouskou zemskou výstavou, jejímž partnerem se stal i vyšebrodský klášter, bude v tomto prostoru nad kaplí možné spatřit jednu z našich nejhodnotnějších movitých národních kulturních památek – Závišův kříž. Bylo proto nutné prostor důkladně zabezpečit proti možnému nežádoucímu vniknutí.

Celková obnova Staré synagogy v Plzni

V roce 2012 bylo dokončeno restaurování dřevěných částí ženských galerií a stropu. Odborný zásah do dřevěných součástí interiéru Staré synagogy byl proveden poprvé od doby, kdy synagoga ztratila svůj liturgický význam. Celý interiér Staré synagogy byl po mnoho let nevyužíván, a dokonce zde došlo k požáru. Ten jednak poškodil samotné dřevěné konstrukce i jejich statiku, a rovněž výrazně zašpinil především dřevěné povrchy. Samotnému restaurování tak muselo předcházet důkladné snímání nečistot, které bylo prováděno po vrstvách, aby nebyly narušeny historické povrchové úpravy.

Během restaurátorských průzkumů byly objeveny povrchové úpravy jednotlivých dřevěných prvků. V rámci práce na dřevěných částech interiéru synagogy pak bylo nutno restaurovat, obnovit nebo případně i vyrobit související dekorativní prvky. K nim patřily: zábradlí prvního patra západní galerie včetně kulatého hodinového ciferníku, rozety na poprsnicích galerií, zdobné hlavice s rostlinnými motivy, jakož i malé zlatené kytičky na hlavících čtyř dřevěných sloupů. V roce 2013 proběhnou v rámci celkové obnovy další navazující práce a následně bude synagoga pravděpodobně zpřístupněna veřejnosti.

Restaurování výmalby Tanečního sálu na zámku v Nebílovehch

Počátkem července 2012 byl zahájen proces zpětného transferu jednotlivých dílů historické výmalby Tanečního sálu na nebílovském zámku. Malby vznikly v letech 1790–1792 a jejich autorem je malíř Antonín Tuvora, který v západních Čechách vyzdobil rovněž interiéry zámku Kozel. Unikátní Tuvorova výmalba v Nebílovehch v sobě spojuje formy klasicismu s hravými rokokovými prvky a představuje fantaskní subtropickou krajinu se zvířaty, rostlinami a antikvizujícími architektonickými objekty.

Její paralelu bychom našli pouze v císařských apartmánech vídeňského Schönbrunnu či v zahradním pavilonu kláštera v Melku, kde Tuvora působil v 70. letech 18. století.

Plocha transferovaných maleb, jež byly v roce 1968 zafixovány a sejmuty ze zdi, činí 180 m². Předpokládá se, že restaurátorské práce potrvají do konce roku 2013. Finanční prostředky na zajištění obnovy maleb, jejíž náklady se pohybují kolem pěti milionů korun, poskytlo Ministerstvo kultury.

Rekonstrukce jižního křídla děčinského zámku

Rekonstrukce jižního křídla hlavní zámecké budovy, postižené 60 lety pobytu vojenských složek, měla za úkol vytvořit v opravených interiérech kulturní a společenské centrum města Děčína. Během rekonstrukce došlo k obnově dvorní fasády, hydroizolaci objektu jílovým těsněním, doplnění vápenných omítek a obnově vápenných nátěrů, provedení rozvodů jednotlivých sítí, osazení okenních a dveřních výplní, restaurování nástěnných výmaleb, položení tradiční pálené tašky bobrovky, vyrobení replik kachlových kamen včetně jedné plně funkční kopie a dalšímu. Cílem bylo navrátit objekt do doby posledních Thunů, která je naštěstí velice dobře fotograficky zachycena.

Během stavebních prací byl prováděn hloubkový stavebněhistorický průzkum v úzké součinnosti se záchranným archeologickým výzkumem, přičemž stávající výsledky obou průzkumů přelomově zařazují jihozápadní část křídla do konce 13. století. I z tohoto důvodu byl během rekonstrukce kladen důraz nejen na používání historicky obvyklých stavebních materiálů a postupů, ale především na okamžité změny stavby, pokud by mělo dojít k ohrožení historických konstrukcí. Došlo také k zakonzervování západní části třetího suterénu. V těchto autentických goticko-renesančních prostorách se podařilo

omezit většinu původně zamýšlených stavebních zásahů. V celkovém pohledu je neoddiskutovatelné, že rekonstrukce přispěla k zachování velké části kulturně-historických hodnot křídla.

Obnova Löblovy vily v Jablonci nad Nisou

Rodinná vila pro Hugo Löbla, jabloneckého výrobce elektroinstalací, byla v roce 1925 postavena na základě projektu významného dráždanského ateliéru Lossow & Kühne. Dům se dochoval v nebývalé autenticitě včetně všech podstatných exteriérových a interiérových prvků (omítky, fasádní výplně, uměleckořemeslná výzdoba). Navržená celková obnova domu a zahrady je předběžně od roku 2010 pravidelně konzultována se zástupci ÚOP v Liberci a žadatel přistupuje ke svému záměru mimořádně zodpovědně, což dokládá i náročná revitalizace zahrady. Obnova tohoto cenného objektu je velmi šetrná jak k původní materii, tak i k architektonickému řešení areálu, a její výsledek tak lze z památkového hlediska označit za vzorový.

Obnova sochy svatého Františka Xaverského při silnici mezi obcí Žireč a Zboží

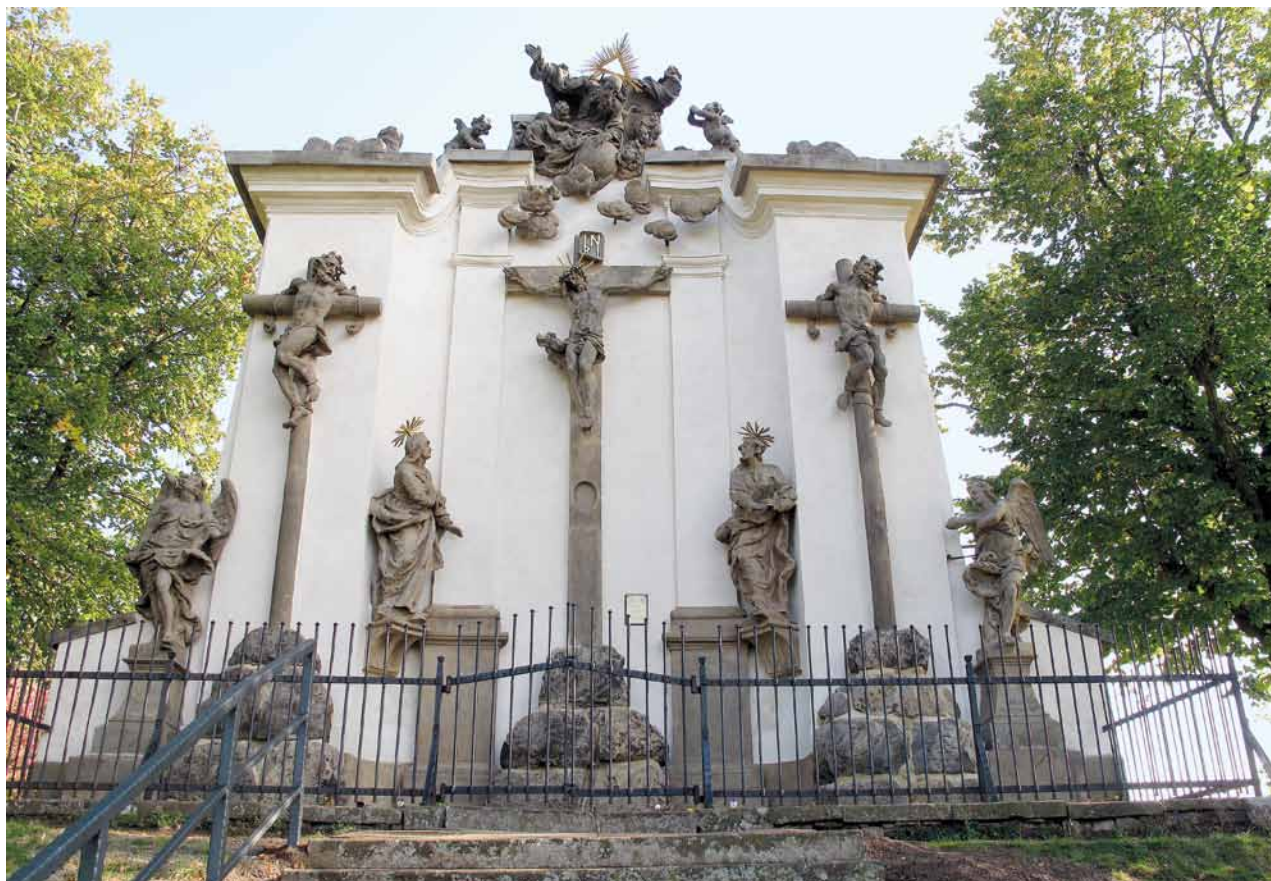
Monumentální dílo sochaře Jiřího Františka Pacáka, žáka Matyáše Bernarda Brauna, z první poloviny 18. století se nachází na nenápadném místě při nerušné komunikaci do obce Žireč směrem od Choustníkova Hradiště. Rozměrná volně stojící socha svatého Františka Xaverského s dekorativně pojatým postamentem byla dlouhá léta pozapomenutá a zarostlá v hustých křoviscích. V roce 2011 byly zahájeny práce na obnově díla, které se protáhly do poloviny roku následujícího. Prvořadým úkolem bylo především sejmutí zčernalých krust a výrazných atmosférických nečistot a zpevnění kamenného materiálu vhodným organokřemičitanem. Po provedené

technologické pauze práce pokračovaly etapou základního doplnění plastické modelace, která se nesla v duchu dynamického barokního pojetí památky. Práce ukončila etapa lokálních barevných retuší a závěrečná hydrofobizace situovaná na výrazně deštěm namáhané partii památky. Socha dostala nový betonový základ a místo samotné bylo vyčištěno.

Projekt Cesta od renesance k baroku v Moravské Třebové

Na podzim 2012 byl v Moravské Třebové dokončen projekt Cesta od renesance k baroku, v jehož rámci byla restaurována všechna tři křídla arkád pozdně renesančního moravskotřebovského zámku s hodnotnou reliéfní figurální výzdobou, portál Schodů mrtvých z roku 1575, v interiéru lapidária malby z 19. století a renesanční a barokní náhrobníky a na vrcholu Křížového vrchu monumentální sousoší Kalvárie z let 1730–1731, patrně od Severina Tischlera. Cílem projektu, jenž byl financován z Regionálního operačního programu Severovýchod, bylo kromě obnovy památek v Moravské Třebové také zajištění jejich lepší dostupnosti pro turisty a vybudování nové historicko-naučné stezky.

Rekonstrukce tvrze Orlice u Letohradu

Rekonstrukce renesanční tvrze Orlice s gotickými prvky byla dokončena v roce 2012. Byla obnovena sgrafitová výzdoba na fasádách a restaurovány architektonické prvky tvrze, zbytky originálů figurálních sgrafit (dnes umístěných v interiéru) a nalezené renesanční figurální malby v jedné místnosti tvrze. V interiéru je zpřístupněna prohlídková trasa A – historické místnosti s malbami, sklepení gotické tvrze, sbírka zbraní a historická knihtiskařská dílna. Trasa C má pak název Kouzelný les – fauna České republiky. Součástí areálu je i nový hotel Tvrz Orlice. Projekt byl financován z Regionálního operačního programu Severovýchod.

Obnova chrámu Nanebevzetí Panny Marie v Polné

Raně barokní chrám postavený v letech 1700–1707, mimořádně působivý svým kompaktním, monumentálním a přitom jednoduchým hmotovým řešením a bohatou impozantní vnitřní štukovou výzdobou, byl pro své nesporné hodnoty prohlášen v roce 2008 národní kulturní památkou.

Úspěšný projekt Zpřístupnění národní kulturní památky v Polné pro potřeby cestovního ruchu financovaný z Regionálního operačního programu Jihovýchod umožnil za výrazného přispění Města Polná a Římskokatolické farnosti – děkanství Polná realizovat rozsáhlou obnovu kostela Nanebevzetí Panny Marie. Komplexní opravy se dočkala fasáda, krov i střecha kostela, zrestaurovány byly dveře a okna, opraveno bezprostřední okolí chrámu včetně monumentálního schodiště se sochařskou výzdobou. Pro veřejnost byla v roce 2012 zpřístupněna nová atraktivní prohlídková trasa (prohlídka interiéru, expozice, výstup na věž).

Kostel byl vystavěn na místě staršího chrámu podle plánů italského mistra Domenica de Angeli. Výzdobu kostela, která se řadí mezi nejpůsobivější sakrální interiéry u nás, realizovali malíři Luca Antonio Colomba a významný štukatér Giacomo

Antonio Corbellini. V interiéru zaujme bohaté mobiliářové vybavení a Sieberovy varhany, které jsou největším zachovaným barokním nástrojem domácí proveniencí. Trojlodní barokní bazilika je jednou z nejmohutnějších v republice.

Obnova zámku a drobné architektury v areálu zámeckého parku v Čechách pod Kosířem

Areál zámku v Čechách pod Kosířem se skládá z několika hodnotných stavebních památek a z rozsáhlého přírodně krajinářského parku. Součástí tohoto souboru je i neogotická oranžerie vystavěná podle projektu pražského architekta Ignáce Ullmana patrně v roce 1853. Vzhled oranžerie zřejmě ovlivnil i malíř Josef Mánes, který v Čechách pod Kosířem pobýval mezi léty 1849–1870. Do nedávné doby tato drobná architektura z důvodu zanedbané údržby chátrala a hrozila její celková destrukce. Objekt byl také zařazen do seznamu nejohroženějších nemovitých kulturních památek. Od doby, kdy celý zámecký areál převzal Olomoucký kraj, byla zahájena projektová příprava obnovy jednotlivých staveb a samotného zámeckého parku. Vlastní obnovné práce na objektu oranžerie byly započaty v roce 2011 a ukončeny v roce 2012. Díky výjimečné situaci spojení osvíceného vlastníka objektu a investora, kvalitám projektu obnovy,

práci provádějících restaurátorů a řemeslníků a rovněž díky ochotě upravovat projekt na základě zjištění zásadních nálezů v průběhu obnovných prací se podařilo zachránit podstatnou část původních konstrukcí oranžerie a v souladu s původním řešením obnovit její co nejvěrohodnější podobu.

Revitalizace vegetační složky kompozice Podzámecké zahrady v Kroměříži a výstavba nového zahradnického zázemí tamtéž

Projekt revitalizace vegetační složky Podzámecké zahrady si kladl za cíl především rozsáhlejší odborné ošetření stávajících dřevin, odstranění dřevin provozně nebezpečných či vážně napadených chorobami a škůdci i následnou výsadbu nových stromů a keřů. Na základě výběrového řízení se realizátorem projektu za bezmála osm milionů korun stala firma Zahrada Olomouc s.r.o. V období od ledna 2011 do srpna 2012 došlo nejdříve k odstranění 250 kusů dřevin z prostoru zahrady, poté navázaly odborné arboristické práce v korunách stromů. Z nevhodnějších, ale již provozně nebezpečných dřevin bylo vytvořeno několik zajímavých torz. Proběhly též náhradní výsadby čítající přes 300 mladých jedinců. Zahrada získala novou generaci dřevin, která bude mít za úkol zachovat pro příští pokolení unikátní kompoziční záměr i dendrologickou bohatost této památky zahradního umění zapsané na Seznam světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

Podzámecká zahrada se stala také místem realizace první části projektu Národního centra zahradní kultury v Kroměříži. V jeho rámci došlo k výstavbě nového zahradnického zázemí, které nahradilo již dožilé budovy ze 70. let 20. století. Vznikla trojice jednoduchých dřevostaveb uzavírající nevelké nádvoří. Reorganizací a racionálním uspořádáním staveb došlo k výraznému zmenšení plochy, kterou veřejnosti běžně nepřístupné zahradnické zázemí zabírá.

Ostrava-Vítkovice, Dolní oblast – NKP důl Hlubina, vysoké pece a koksovna Vítkovických železáren

V roce 2007 zařadilo Ministerstvo kultury projekt Zpřístupnění a nové využití Národní kulturní památky VÍTKOVICE, a. s. do Integrovaného operačního programu. V rámci celé republiky lze označit obnovu této části NKP za jednu z největších a nejvýznamnějších i z pohledu zachrany našeho industriálního dědictví. V roce 2012 byla dokončena obnova tří klíčových objektů v části areálu Vítkovických železáren pro vzdělávací a kulturně-spoolečenské účely – vysoké pece č. 1, plynojemu a VI. energetické ústředny.

Pro přiblížení historie výroby železa byla na obrázku uvedena vysoká pec č. 1, symbol Vítkovických železáren, zpřístupněna pro veřejnost prostřednictvím naučné stezky demonstrující komplexním způsobem technologii výroby železa. Dochované ocelové konstrukce byly šetrně konzervovány s důrazem na bezpečný pohyb návštěvníků.

V plynojemu, který byl postaven v letech 1924–1925 pro jímání vyčištěného vysokopecního plynu a svému účelu sloužil až do ukončení provozu vysokých pecí v roce 1998, byla realizována nová vestavba systémem stavby „dům v domě“. Základ vestavby tvoří dvě betonové schodištvé věže, mezi které jsou v jednotlivých podlažích vloženy multifunkční prostory, kde je umístěna galerie, konferenční sály a foyer. Poslední patro tvoří víceúčelový sál pro 1 500 osob, který je vynášen mohutnými příhradovými vazníky.

V energetické ústředně, jež byla postavena v roce 1930, jsou zachována dvě pístová dmychadla z roku 1938 a 1948, pravděpodobně největší u nás. Záměr oživení tohoto prostoru – vybudování takzvaného Malého světa techniky – bohužel monumentalitu technologie potlačuje. Přesto lze konstatovat, že nová interaktivní muzejní instalace je pro návštěvníky velmi atraktivní.

Obnova kostela sv. Kateřiny v Tamovicích

V letech 2011–2012 proběhla celková obnova stavby kostela sv. Kateřiny v Tamovicích. Ta spočívala především v sanaci dřevěných prvků, krovů a veškerých dřevěných konstrukcí. I při obnově fasády byl kladen důraz na použití tradičních technologií, tedy vápenných omítek a následně i vápenných nátěrů. Při realizačních pracích souvisejících s odstraněním vlhkosti v interiéru kostela byla odkryta kamenná dlažba v exteriéru stavby kostela směrem od přístupové severozápadní brány dřevěného oplocení hřbitova až po jižní předsíň kostela.

Středověký gotický kostel je dle rustikalizujícího pojetí provedený nejspíše skupinou lokálních stavitelů, kteří se snažili napodobit kvalitní předlohy, což je patrné na architektonických detailech, jako jsou okenní kružby, portály a konzoly. Vrcholně gotická stavba z přelomu 14. a 15. nebo počátku 15. století má pravouhlé presbyterium.

V souvislosti s celkovou rekonstrukcí kostela v letech 2011 a 2012 proběhl rovněž záchranný archeologický výzkum. V interiéru kostelní lodi byly dokumentovány kostrové pohřby, související již z provozem kostela. Pohřbívání v interiéru sakrálních staveb představuje – navzdory počátečním církevním zákazům v období raného středověku – obecně rozšířený jev od středověku po závěr 18. století, přičemž bylo vyhrazeno zejména církevním představitelům, fundátorům kostela a sociálně výše postaveným jedincům.

Rekonstrukce piaristického kláštera v Příboře

Rekonstrukce objektu kláštera v letech 2011–2012 (třetí etapa v prvním nadzemním podlaží) zahrnovala rehabilitaci prostor v přízemí západního křídla kláštera. Restaurována byla dvorní fasáda objektu se štukovými prvky a sgrafitovou výzdobou, dále okapový chodník z pískovcových desek. Stávající okenní a dveřní výplně byly pouze repasovány, řemeslně truhlářsky opraveny. Rovněž původní barokní mříže v oknech byly repasovány a opatřeny nátěrem.

V rámci obnovy interiéru byla v západním křídle kláštera objevena po celé délce chodby původní oblázková štetová dlažba uložená v jílopísčitém prodyšném podkladu. Jelikož byla tato odhalená dlažba nalezena ve velmi dobrém technickém stavu, byla ponechána bez porušení v renovovaném objektu. V přístavbě kláštera ze 70. let 19. století byla odkryta původní kamenná dlažba z pískovcových bloků; rovněž tato zůstala po odkrytí zachována. V refektáři se pak zachovala původní fošnová dřevěná podlaha. V místnostech, v nichž se původní podlahy nedochovaly, byly položeny nové, fošnové, kladené na sraz dle analogie v obdobných klášterních objektech. Rehabilitována byla i valounková a cihelná dlažba v suterénu objektu, a to včetně obnovení starších odvodňovacích kanálků.

Návratem k původním historickým proporcím stavby chodby došlo k rehabilitaci a prolomení staršího původního zaklenutí prostoru v zadní západní části na konci chodby v prvním nadzemním podlaží. Omítky v interiéru byly ponechány, doplnily se pouze jejich chybějící části. A to opět vápennou technologií a tradičním postupem – hlazením dřevem.

V místnostech navržených k restaurování, tedy v celé barokní části kláštera, práce na obnově výmalby realizoval restaurátor s licencií Ministerstva kultury. Největší procento restaurátorských prací bylo provedeno při obnově výmalby v bývalém refektáři.

Významné události a aktivity NPÚ roku 2012

Odborné konference, semináře, výstavy a další akce pořádané NPÚ

Národní památkový ústav každoročně pořádá za účelem prezentace památkové péče a představení nových poznatků, mimo jiné o objektech, které má ve správě, celou řadu odborných seminářů, konferencí, kolokvií a dalších akcí. Jejich cílem je rovněž umožnit navázání spolupráce mezi odborníky jednotlivých souvisejících oborů a institucí, a to i na mezinárodní úrovni. Nejen k odborníkům, ale také k nejširšímu poli zájemců z řad veřejnosti jsou pak směřovány také četné výstavy, které z různých úhlů přibližují cenný památkový fond České republiky, a zpřístupňují tak návštěvníkům nové poznatky o naší historii, hradech, zámcích a dalších památkách. Na mnoha akcích se NPÚ podílí jako spolupořadatel a jeho odborní pracovníci se také zúčastňují konferencí či seminářů pořádaných jinými subjekty. Níže zmíněné vybrané akce jsou řazeny chronologicky.

Celoroční mediální téma NPÚ stanovené u příležitosti 40. výročí podpisu Úmluvy o ochraně světového dědictví UNESCO

V roce 2012 jsme si připomněli 40. výročí podpisu Úmluvy o ochraně světového dědictví UNESCO, u jehož příležitosti uspořádal 18. dubna 2012 Národní památkový ústav ve spolupráci s Českým národním komitétem ICOMOS a Národním muzeem konferenci Úmluva UNESCO o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví a její naplňování v České republice.

V návaznosti na tuto konferenci pak v době od 2. října do 18. listopadu proběhla úspěšná výstava Památky světového dědictví v ČR; proměny za posledních 20 let, která v Sále architektů na Staroměstské radnici představila proměny těchto památek za posledních 20 let a pozitivní změny, které jim status světové památky přinesl. Velký úspěch zaznamenal i doprovodný program ve formě přednášek či workshopu technologické laboratoře Dobrodružstvím fasád pražských památek UNESCO s tematickou vycházkou po historickém jádru Prahy. Výstava se konala pod záštitou Ministryně kultury ČR Mgr. Aleny Hanákové, primátora hl. města Prahy doc. MUDr. Bohuslava Svobody, CSc., a České komise pro UNESCO.

Pernštejský rok

Celý rok 2012 byl Rokem Pernštejnů. Ve znamení perněštejské rodinné historie byla připravena řada kulturních akcí, z nichž tou největší byla na fotografiích zobrazená pražská výstava Pernštejnové a jejich doba zahájená v Salmovském paláci na Hradčanech 3. května 2012 a představující návštěvníkům řadu takových unikátů, jako je například nově objevená závěť Vratislava z Pernštejna. Výběr z dalších akcí:

- 11. ledna, Praha: zahájení Pernštejského roku v reprezentativních prostorách Lobkovického paláce na Hradě

- 28. února, Pardubice: slavnostní uvedení zlaté pamětní medaile Kunětická hora / Rod Pernštejnů
- 28. a 29. dubna, hrad Pernštejn: Jak se žilo za Pernštejnů (living history)
- 2. května, Praha: vernisáž v Salmovském paláci na Hradě k zahájení výstavy Pernštejnové a jejich doba
- 3. května, Pardubice: slavnostní otevření expozice na Zelené bráně
- 18. května, hrad Helfštýn: otevření expozice Archeologie na Helfštýně
- 8. a 9. června, zámek Pardubice: Pernštejnská muzejní noc
- 12. června, Praha: uvedení doplněného vydání pernštejnské monografie P. Vorla a autogramiáda
- 14. června až 31. července, zámek Litomyšl: festival Smetanova Litomyšl – Pocta Pernštejnům
- 23. června, zámek Potštejn: Zámecké slavnosti ve stylu Pernštejnů
- 5. až 8. července, Nedvědice, Pernštejn: Slavnosti pernštejnského panství
- 17. až 18. srpna, Třebíč: Slavnosti tří kápí – Pernštejnské dny
- 25. až 26. srpna, zámek Rosice u Brna: Rytiřské klání o srdce Bohunky z Pernštejna
- 4. října, muzeum Přerov: zahájení výstavy Pernštejnové v Pobečví
- 12. prosince, zámek Pardubice: slavnostní zakončení Pernštejnského roku

Výstava Textilbarone als Bauherren – Die Liebiegs in Reichenberg v neugablonzském muzeu Jizerských hor

Mezi 28. lednem a 6. květnem 2012 byla k vidění repríza německé výstavy Liebiegové a Liberec mapující stavební činnost významných průmyslníků, kterou v rámci Dnů evropského

dědictví připravilo ÚOP v Liberci ve spolupráci s Oblastní galerií v Liberci. Výstava si kladla za cíl seznámit širší veřejnost s rozsáhlými a rozmanitými stavebními aktivitami rodiny Liebiegů. Návštěvníci mohli zhlédnout archivní fotografie z rodinných alb Liebiegů, plán zástavby takzvaného Liebiegova městečka či historické stavební plány, které pocházejí ze stavebního archivu Magistrátu města Liberec. Výstava přinesla fotografie současného stavu jednotlivých objektů nebo jejich nedávnou podobu.

Zakladatel proslulé dynastie libereckých textilních velkopodnikatelů Johann Liebieg starší (1802–1870), pocházející z východočeského Broumova, se usadil v Liberci již roku 1818. Svou houževnatostí a pílí se z prostého soukenického dělníka přes obchodníka s galanterním zbožím vypracoval na jednoho z nejúspěšnějších tehdejších průmyslníků. Ve svých dvou manželstvích měl celkem patnáct dětí. Jeden z jeho synů Johann Liebieg mladší (1836–1917) vedl firmu v letech 1856–1887 a také vykonával funkci poslance zemského sněmu a předsedal kuratoriu tehdejšího Severočeského průmyslového muzea v Liberci. Právě jeho zásluhou byla vybudována budova dnešní Oblastní galerie v Liberci a částečně i Liebiegovo městečko. Další ze synů Johanna Liebiega staršího Heinrich Liebieg (1839–1904) pracoval ve vedení firmy mezi lety 1856–1902. Je znám především jako mecenáš umění a majitel velké obrazové sbírky, již odkázal městu a která se stala základem sbírky dnešní Oblastní galerie v Liberci.

Výstava Historické kočárky aneb jak po staletí vozíme své ratolesti na Křivoklátu

Hlavní sezóna na hradě Křivoklát byla zahájena již 24. března 2012 a opět byla jedním z lákadel i celoroční výstava. Návštěvníci si mohli důkladně prohlédnout téměř 200 historických kočárků – vozítek, které od nepaměti pomáhají rodičům v péči o jejich drahocenné ratolesti. Expozice doplnily hračky, pokojíčky a ukázky, jakými způsoby se děti v průběhu historie přebalovaly a čím se krmily. Součástí výstavy byl Historický porodní sál s porodním křeslem a výstavou na téma Porodnictví napříč věky s dochovanými unikátními dobovými porodnickými nástroji a pomůckami. Další část výstavy (Historické kočárky a někdy těžký život matky a dítěte) provedla návštěvníky historií po jednotlivých etapách, od 19. století až po období socialismu.

Semináře v konventu kláštera Plasy a Studijním depozitáři mobiliárních fondů

Dne 3. dubna 2012 se v konventu kláštera Plasy uskutečnil seminář Ochrana památkových objektů před požáry a jejich účinky, pořádaný Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím

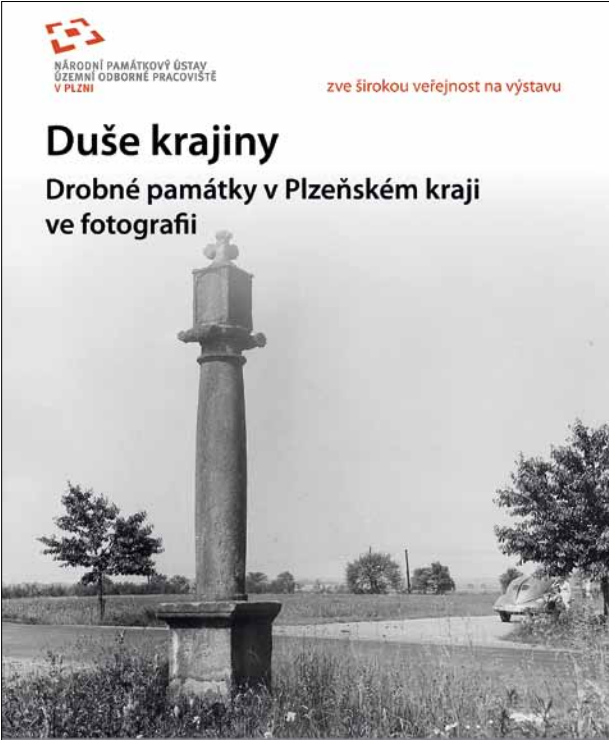
Hasičského záchranného sboru České republiky. Konkrétně se jednalo o námětové cvičení s praktickým posouzením podmínek požární bezpečnosti památkového objektu. Praktický seminář byl určen pro pracovníky Národního památkového ústavu a Hasičského záchranného sboru.

Ve dnech 16. a 17. října 2012 dále v klášteře Plasy a Studijním depozitáři mobiliárních fondů proběhl ve spolupráci s Ústavem evropských teritoriálních studií Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích třetí ročník semináře Kultura a kulturní dědictví: teorie a praxe. Cílem semináře je především setkávání studentů a veřejnosti s odborníky z různých kulturních oblastí, od živého umění přes kulturní politiku po památkovou péči.

Do třetice dne 11. prosince 2012 uspořádal plaský Studijní depozitář mobiliárních fondů pro správce depozitářů památkových objektů ÚOP v Plzni Tréninkový seminář preventivní péče. Praktický seminář proběhl v areálu kláštera Kladruby za přítomnosti klimatologa Miroslava Černého.

Výstava Duše krajiny v sídle plzeňského pracoviště NPÚ

Výstava Duše krajiny – drobné památky v Plzeňském kraji ve fotografii, která se v sídle plzeňského pracoviště NPÚ konala

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
OZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE
V PLZNI

zve širokou veřejnost na výstavu

Duše krajiny

Drobné památky v Plzeňském kraji
ve fotografii

Výstava se koná v mázhauzu domu U Zlatého slunce,
sídle Národního památkového ústavu, Prešovská 7, Plzeň,
od 23. 5. 2012 do 31. 10. 2012, pondělí až pátek, 6 – 18 hodin.

Návrh: 22. 5. 2012 v 11 hodin

od 23. května 2012 do 31. října 2012, představila slohovou a typologickou rozmanitost kamenných a zděných božích muk v západních Čechách. Na vystavených snímcích z fotoarchivu plzeňského pracoviště byly zastoupeny příklady těchto drobných památek od nejstarších dochovaných kamenných pilířků s prvky gotické architektury až po boží muka z 18. a 19. století a nechyběly ani originální malebné práce kameníka Georga Böhma, který v první polovině 19. století tvořil na Domažlicku a Tachovsku.

Výstava ARS SACRA – Umění doby jagellonské v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Mostě

ÚOP v Ústí nad Labem a Ústav pro dějiny umění Filozofické fakulty Univerzity Karlovy uspořádaly ve dnech 30. května až 31. října 2012 výstavu ARS SACRA, která doplňovala expozici gotického a renesančního umění situovanou do obvodových kaplí kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mostě a byla doprovodnou akcí mezinárodního výstavního projektu Europa Jagellonica 1386–1572. V prostorech mimořádně dochovaného pozdně gotického kostela od architekta Jakuba Heilmanna ze Schweinfurtu bylo vystaveno sakrální umění 14.–16. století z prostředí Mostecka. Jde o vzácné dochované zbytky středověkého vybavení kostelů, především částí oltářů, které jsou dokladem původního liturgického provozu. Umělecká díla prezentovaná v interiérech kaplí obíhajících chrámovou loď i chór kostela byla doprovázena textovými a obrazovými panely s informacemi o původu, důvodech výběru zobrazených námětů i o funkci uměleckých děl.

Během vernisáže výstavy byla představena publikace Biblické příběhy na reliéfech chrámu Nanebevzetí Panny Marie v Mostě od profesora FF UK a historika umění Jana Royta.

11. specializovaná konference stavebněhistorického průzkumu na téma Opevnění v Žaclěři

Počátkem června uspořádalo josefovské pracoviště Národního památkového ústavu ve spolupráci se Sdružením pro stavebněhistorický průzkum v Žaclěři na Trutnovsku již 11. ročník mezinárodní specializované konference stavebněhistorického průzkumu. Konference se koná každý rok v jiném městě na jiné téma, tématem 11. ročníku bylo Opevnění. Zúčastnilo se jí celkem 81 specialistů z oblasti stavebních dějin, dějin umění, architektury, archeologie i obecné historie z Česka, Slovenska a Polska. Náplní konference byly tři dny přednášek rozdělených do úzce profilovaných bloků s doplňkovým programem a jeden den exkurze. Kromě obecných shrnutí dosavadního stavu bádání zazněla během jednotlivých referátů řada zcela nových poznatků o vývoji

opevnění všeho druhu od období raného středověku až do druhé poloviny 20. století. Obsahem jednotlivých bloků bylo opevnění středověkých a raně novověkých sídel, opevnění měst a vesnic, bastionové pevnosti, opevnění 20. století, samostatná sekce se věnovala pramenům, plánům a mapám. V této sekci bylo přínosem například představení širšímu okruhu badatelů dosud neznámého obsahu fondů a sbírek Vojenského historického ústavu. V rámci exkurze navštívili účastníci konference dělostřeleckou tvrz Stachelberg, městské opevnění Nového Města nad Metují, prostory barokní pevnosti Josefov a pivovarskou flošnu s jižními terasami v Hradci Králové.

Interaktivní výstava ACTIS EFFECTOR – Tvořeno světlem v Kroměříži

V Rotundě Květné zahrady v Kroměříži proběhla od června 2012 do srpna 2012 ojedinělá výstava ACTIS EFFECTOR – Tvořeno světlem. Provokativní spojení barokních fresek a moderního umění 21. století vytvořil v Rotundě Květné zahrady v Kroměříži německý výtvarník českého původu Stanislav Vajce.

Výstava byla od počátku koncipována jako harmonie barokního interiéru Rotundy a uměleckých objektů na bázi moderních technologií 21. století: LED panelů, LCD obrazovek, počítačem řízených objektů i zvukových instalací. Důležitým prvkem celé výstavy bylo citlivé zakomponování těchto technicky propracovaných artefaktů do prostoru i převážně

interaktivní ráz vystavovaných artefaktů. Lidé měli příležitost vlastním pohybem měnit světelnou atmosféru Rotundy, mohli proměňovat obrazce na velkoplošných panelech a společně vytvářet a sledovat výstavu v mnoha akčních proměnách.

Seminář Restaurování obrazové sbírky a nástěnných maleb interiérů Bílého zámku v Hradci nad Moravicí

Dne 13. června 2012 se v prostorách zámku Hradec nad Moravicí konal seminář s názvem Restaurování obrazové sbírky a nástěnných maleb interiérů Bílého zámku v Hradci nad Moravicí. Účastníky v Erbovním sále Bílého zámku v Hradci nad Moravicí přivítal správce zámku – Ing. Radomír Přibyla. PhDr. Eva Kolářová dále uvedla restaurovaná díla, zabývala se především kritérii jejich výběru. Prezentované obrazy byly většinou značně poškozené a jejich renovace časově náročná. Trpělivost se ale vždy vyplatila a mnohdy došlo k odhalení nečekaných skvostů. Samotný odborný

výklad akademické malířky Romany Balcarové seznámil s postupy, technologiemi a s výsledky restaurování obrazů z let 2009–2011. Romana Balcarová pracovala na zámku v Hradci nad Moravicí na renovaci obrazové sbírky, stejně tak nástěnných maleb interiérů Bílého zámku. Asi třicet návštěvníků akce mělo možnost prohlédnout si nejen Erbovní sál, ale zúčastnit se také komentované prohlídky Kuřáckého salónu a Kulečnickového sálu.

Výstava Štafířství a intarzie v galerii třeboňského zámku

Detailní seznámení se starými řemeslnými technikami přinesla interaktivní výstava Štafířství a intarzie s podtitulem Kouzlo a taje pozapomenutých řemesel, která se uskutečnila v prostorách galerie Státního zámku Třeboň od 24. srpna do 30. září 2012. Návštěvníci se měli možnost seznámit s historickými pracovními postupy vybraných nábytkářských řemesel prostřednictvím dobové ikonografie i názorných nově zhotovených ukázek, na nichž byl dobře patrný pracovní postup. Návštěvníci je mohli vnímat nejen pohledem, ale i dotykem. Vystaveny byly též technologicky pozoruhodné ukázky intarzovaného mobiliáře z bývalých schwarzenberských sbírek. Skutečnost, že techniky intarzie a štafířství jsou využitelné i v současné době, dokládaly vystavené novodobé artefakty restaurátora Petra Johanuse.

Konference Technické památky v Plzeňském kraji

Tato tematicky zaměřená konference se konala v domě U Zlatého slunce dne 11. října 2012. Na programu byly příspěvky obecně se věnující ochraně technických památek i příspěvky zaměřené na konkrétní témata či stavby (vodní elektrárny, sklárny, sladovny a pivovary, dráhy či například opevnění republiky). Součástí konference byla i exkurze do sladovny v plzeňském Pivovarském muzeu, při níž se role průvodce ujal Ing. J. Anderle.

Konference Proměna sídelní krajiny Krušnohoří v Jáchymově

Dne 22. října 2012 se v Jáchymově konal již třetí ročník odborné konference tentokrát nazvané Proměna sídelní krajiny Krušnohoří, kterou uspořádalo ÚOP v Lokti ve spolupráci s Karlovarským krajem a s Muzeem Karlovy Vary. Velký sál královské mincovny zaplnilo několik desítek účastníků z řad odborné, ale i laické veřejnosti, kteří si se zájmem vyslechli řadu zajímavých příspěvků odborníků od nás i ze sousedního Svobodného státu Sasko. Přednášky byly rozděleny do následujících tematických bloků – Technické a montánní stavby, areály a činnosti v Krušných horách, Urbanistická, architektonická a stavební specifika Krušnohoří a Osídlení a utváření krušnohorské

krajiny. Dále byly v rámci konference prezentovány i vize do budoucna týkající se Krušných hor, a to na české i saské straně, a na úplný závěr také práce studentů Fakulty architektury ČVUT týkající se dostaveb proluk a revitalizací veřejných prostranství ve městě Jáchymov.

Archeologický výzkum v pražském Klementinu v roce 2012

Na podzim roku 2012 byl zahájen záchranný archeologický výzkum vyvolaný druhou etapou revitalizace Klementina, které je zapsanou národní kulturní památkou. Akci, stejně jako předešlé archeologické práce v areálu bývalé jezuitské koleje, provádějí archeologové z pražského pracoviště NPÚ. Po vyhodnocení všech dostupných výsledků historického, stavebního i archeologického bádání je zřejmé, že v prostoru Klementina se nalézají početné pozůstatky sídelní, stavební a materiální kultury z různých etap historického vývoje města, od 10. do 18. století.

V suterénech pod západním křídlem bývalé jezuitské koleje situované při Křižovnické ulici byly odkryty četné relikty středověké a raně novověké zástavby, která byla odstraněna v souvislosti s výstavbou této části barokního areálu v roce 1654. Kromě pozůstatků kamenných domů vyzděných z lomové opuky, břidlice a místy i s použitím cihel byly odkryty tři středověké studny, z nichž některé později sloužily jako odpadní jímky. Nejvýznamnějším nálezem byla lineární zděná konstrukce vystavěná románskou technikou. Severní i jižní líc konstrukce tvořily opukové kvádríky vyskládané v pravidelných řádcích. Zaznamenaná délka zdi dosahuje 12 metrů. Jedná se o unikátní architektonickou památku náležející ke skupině pražských profánních románských staveb, které představují nejstarší horizont kamenné architektury na území Pražské památkové rezervace a jejichž památková hodnota je nesporná. Interpretace tohoto nálezu není jednoznačná, mohlo by se však jednat o patrně severní obvodovou zeď rozlehlějšího románského domu. Nelze však vyloučit ani ohradní funkci této konstrukce. Severně od románské zdi byla odhalena torza dvou různě starých domovních gotických křídel. Při archeologických výzkumech se ve výjimečných případech podaří zachytit i činnosti, kterými se

zabývali středověcí měšťané. Nálezy četných slitků barevných kovů a následně i objev části výrobního zařízení s propáleným dnem tak umožnily doložit zde existenci kovolitecké dílny.

Mezinárodní konference k prezentaci programu NAKI a výstava I král byl dítětem na zámku Sychrov

Ve dnech 1. a 2. listopadu 2012 proběhla na Státním zámku Sychrov mezinárodní konference Hrady, zámky – Quo Vadis II se zaměřením na prezentaci výstupů programu Národní a kulturní identity (též „NAKI“). První rok realizace projektu NAKI Každodenní život a kulturní vliv aristokracie v Českých zemích a střední Evropě v kontextu veřejně přístupných historických sídel ve správě Národního památkového ústavu – instalace, prezentace, aplikace ukázal, že jeho výstupy jsou z hlediska prezentace českého kulturního dědictví tak zásadní, že je třeba je v rámci stávajícího projektu rozšířit napříč vlastnickým spektrem památkových objektů. Konference se zúčastnilo 189 účastníků, mezi nimi i významní hosté z České republiky i zahraničí (především Velké Británie – hosté z National Trust, Švýcarska a Holandska).

Prvním z výstupů výše zmíněného vědeckovýzkumného projektu NAKI byla i výstava I král byl dítětem. Ta prostřednictvím bohatého obrazového materiálu přibližovala život malých budoucích panovníků a šlechtických dětí. Kromě dalšího se věnovala problematice porodu a křtu či dětským hrám a zábavě, nechybělo téma, které bychom mohli charakterizovat jako dítě a citová pouta v rodině. Část byla zaměřena i na tematiku kavalír a princezna v portrétní malbě 17. a počátku 18. století.

Výstava Zaniklé židovské památky severních Čech 1938–1989 v sídle ÚOP v Ústí nad Labem

Sídlo ústeckého pracoviště NPÚ hostilo ve dnech 18. prosince 2012 až 16. ledna 2013 druhou výstavu s tématem zničených

památek na severu Čech, tentokrát židovských. I tuto připravila ve spolupráci s řadou institucí Společnost pro obnovu památek Ústecka. Opět se jednalo o putovní výstavu, nyní se však na ústeckém pracovišti objevila v „předpremiéře“ před hlavním zahájením v pražském Klementinu. 24 panelů mapovalo příběhy zničených modliteben a hřbitovů na území dnešního Ústeckého a Libereckého kraje, na jejichž likvidaci se podílely stejnou měrou nacistický i komunistický režim. V důsledku tragédie holocaustu většina náboženských obcí prakticky zanikla a stavby, pokud unikly zničení během takzvané křišťálové noci z 9. na 10. listopad 1938, začaly po válce chátrat a byly postupně bořeny. Výstava zachycuje osudy synagog jak ve větších městech, například v České Lípě, Chomutově, Liberci či Tepličích, tak i v menších lokalitách, například v Blšanech, Maštově, Sobědruhách či Údlících.

Výstava Hračky z půdy na zámku Jaroměřice nad Rokytnou

Správa zámku Jaroměřice nad Rokytnou připravila novou stáloou expozici hraček, které dnes už lze spatřit jen málokde. Nejobsáhlejší část reprezentuje sbírka panenek od těch celoporce-lánových z druhé poloviny 19. století až po panenky ze začátku století následujícího. Mgr. Jana Petrová ze Státního zámku Jaroměřice shromažďovala sbírku hraček přibližně pět let, přičemž jednotlivé vzácné kusy získávala převážně od sběratelů.

Odsouzení pomáhají pečovat o hrad Krakovec

Plodná, bezproblémová a vstřícná spolupráce probíhala mezi Státním hradem Krakovcem a věznicí Drahonice. Odsouzení v rámci pracovních terapií pomáhají při výkonu rozmanitých prací a činností (úklid, terénní úpravy okolí, sekání trávy, vyřezávání náletu ad.) a v roce 2012 se také podíleli na kulturním programu – pro návštěvníky sehráli loutkovou pohádku Dvě království. Odsouzení, kteří na Krakovec jezdí usilovně

pracovat, zúročili chuť a plně danou příležitostí vydatně pomoci hradu také ke svému prospěchu. Řečeno slovy vychovatele odsouzených pana Jaromíra Hykla: „Navíc prostředí hradu má v sobě množství pozitivní energie, která přechází do všech návštěvníků a působí na jejich mysl značně uklidňujícím dojmem. Dá se tedy směle konstatovat, že odsouzení absolvují v podstatě nejen pracovní, ale i jakousi psychickou terapii...“ Sny o štěstí a vystoupení ze stínu tak mohou postupně vést k uskutečnění.

Nový způsob evidence a prezentace analogové dokumentace, odborných knihoven a historických knihovních fondů NPÚ

Od roku 2011 buduje NPÚ jednotný webový systém pro evidenci analogové dokumentace (dokumentační fondy),

odborných knihoven a historických knihovních fondů – Tritius, jako nedílnou součást integrovaného informačního systému památkové péče (dále jen IISPP). Příprava podkladů a postupů je pro celý NPÚ administrována odbornými pracovníky česko-budějovického ÚOP. V systému bylo k 31. prosinci 2012 vloženo celkem 553 983 záznamů dokumentačních fondů a 147 746 záznamů odborných knihoven. Z toho bylo v roce 2012 nově vloženo 19 755 záznamů dokumentačních fondů a 6 987 odborných knihoven. Na sklonku léta byl celý systém zpřístupněn veřejnosti prostřednictvím webového katalogu Carmen, blíže: <http://iispp.npu.cz/carmen/>.

Ocenění obnovy velhartického hradního pivovaru v soutěži Stavba roku 2011

Několik desetiletí trvající snaha správy hradu Velhartice o záchranu tamního bývalého středověkého pivovaru byla oceněna v rámci prestižní architektonické soutěže Stavba roku 2011. Šetrný přístup ke zdařilé památkové obnově byl odměněn Cenou poroty.

Objekt pivovaru, který se koncem 20. století nacházel ve stavu ruiny, byl postupně opravován za pomoci řady dobrovolníků i profesionálních firem. Od 4. května 2012 slouží bývalý hradní pivovar jako multifunkční prostor, ve kterém jsou pořádány koncerty, divadelní představení, výstavy či svatební obřady. Součástí objektu je nyní i zázemí pro gastronomický servis. Ocenění převzali kastelán hradu Velhartice Ing. P. Mejstřík a památkářka Ing. arch. M. Břízová, která se na obnově podílela i projekčně vedle mladého absolventa architektury L. Mejstříka.

Nové nálezy středověkého opevnění v Thunovské čp. 192 v Praze na Malé Straně

V roce 2012 pokračovaly stavební i výzkumné práce na přestavbě objektu čp. 192/III v Thunovské ulici na pražské Malé Straně. Při jejich realizaci se podařilo archeologickým výzkumem získat další údaje k průběhu, rozsahu a vzhledu dosud neznámého příkopu fortifikace raně gotického královského Nového Města pod Hradem pražským, založeného roku 1257 na místě historického jádra dnešní Malé Strany. Objev východní stěny příkopu vytesané do skály z roku 2011 byl rozšířen nálezem stěny západní. Obě byly obezděné masivní zdí z opukových kamenů. Nečekaným a neobvyklým strategickým prvkem v příkopu je několik metrů vysoká masivní zděná přepážka se svislým lícem, přerušující průběh příkopu. Její několik metrů široká koruna na poměrně konstantní výšce vznikla dříve než obezdění přemyslovského příkopu. Překvapením je linie západního okraje masivní přepážky, směřující na východní

stěnu západního pilíře nově zveřejněného mostního oblouku, o němž bylo referováno v loňské výroční zprávě NPÚ. Obezdnění příkopu a přepážka v něm jsou bezesporu pozůstatky jediné stavby. Shodná osová orientace přepážky s mostkem a jejich možné geometrické propojení naznačují, že součástí téže stavby byl s největší pravděpodobností i dochovaný oblouk mostku. Pro stavbu příkopu není důvodu uvažovat o jiném stavebníkovi než Přemyslu Otakaru II., nejpozději v souvislosti se zdokonalením opevnění Hradu v roce 1278, zmíněným v soudobých kronikářských záznamech. Přepážka jistě znesnadňovala průchod příkopem vzhůru, a výrazně tak přispívala k obraně Hradu, na druhou stranu snad mohla hrát určitou roli i při zpomalování vodního proudu valícího se strmým příkopem při vydatných deštích.

Záchranný archeologický výzkum Dolního náměstí v Olomouci v roce 2012

V roce 2012 byla realizována druhá etapa projektu Stavební úpravy Dolního náměstí v Olomouci, se kterou souběžně probíhal záchranný archeologický výzkum zahájený v roce 2011. Nejstarší zjištěné nálezy pocházejí z mladší doby bronzové (1250–1000 př. n. l.) a přináležejí kultuře lužických popelnicových polí. Nejvýznamnějším objevem jsou nepochybně základy románského kostelíka s dochovanou částí terakotové dlažby z přelomu 12. a 13. století. V první polovině 13. století byl tento kostel nahrazen větší gotickou stavbou. Jednoduchý jednolodní kostel s apsidou zde přetrval až do 15. století, kdy k němu byla přistavěna kaple sv. Markéty, která byla založena v roce 1417. Ve 20.–30. letech 16. století kostel s kaplí zanikl a zdivo bylo z části rozebráno na stavební materiál. Velmi významné až unikátní jsou získané archeologické nálezy dokládající rozmanitou činnost na ploše náměstí – na snímku například kompletní sada kupeckých závaží ze 14. století.

Výjimečné dny a události návštěvnické sezóny

Národní památkový ústav každý rok připravuje pro návštěvníky památek, které spravuje, různé netradiční prohlídky či další akce. Cílem je, aby si návštěvníci odnesli pěknou a poučnou vzpomínku a na objekty se rádi vraceli. Pamatováno je pochopitelně také na nejmladší návštěvníky památek. Kromě toho během roku probíhá řada setkání charakteru reprezentativního. Společným jmenovatelem všech akcí je pak samozřejmě snaha o rozšíření povědomí o péči o naše bohaté kulturní dědictví. Níže uvedené vybrané akce jsou řazeny chronologicky.

Divadlo fyziky – netradiční neděle na státním zámku Sychrov

V neděli 29. ledna 2012 si úžasné Divadlo Fyziky připravilo čtyři představení v Bertině křídle sychrovského zámku. Všechna hravým způsobem seznamovala dětské i dospělé diváky se světem fyziky a fyzikálních zákonů.

Mezinárodní den památek a Dny evropského dědictví

NPÚ se stejně jako v předchozích letech zapojil do mezinárodních akcí představujících „svátky“ památek. O víkendu 21. a 22. dubna tak například jihočeské památky nabídly reciproční vstupenky, vybrané památkové objekty zase nabízely mimořádné prohlídky běžně nepřístupných prostor. V Dačicích byla zpřístupněna sýpka, v Nových Hradech hospodářské sklepy pod hradem, v Opočně pak takzvaná panská koupelna.

K největším atraktivitám víkendu 15. a 16. září patřilo otevření Letohrádku Bellarie v zámeckém parku v Českém Krumlově a zpřístupnění vyhlídkových teras Horské zahrady. Nabídka byla zpestřena také možností zhlédnout zdarma výstavy Tajemství zámeckých šaten na zámku v Dačicích či Štafířství a intarzie v zámecké galerii v Třeboni.

Květnová vernisáž a zpřístupnění nových interiérů na zámku Raduň

V sobotu 5. května 2012 byly na zámku v Raduni představeny nové prostory přístupné veřejnosti. Vernisáž malíře Jana Samka zahájila sezónu v oranžérii a květné zahradě a vytvořila úvodní část příjemného odpoledne, které pokračovalo prohlídkou nově instalovaných historických interiérů jižního obytného podkroví. V těchto prostorách se nachází velká zámecká

knihovna a byt knížecího komorníka. Zámecké panstvo i služebnictvo umně ztvárnili herci i neherci a návštěvníci se rázem ocitli v dobách největšího rozkvětu raduňského zámku. Prohlídku završila prezentace výsledků generální opravy střechy. Místnosti severního obytného podkroví budou zpřístupněny v roce 2013.

Pocta Janu Adamovi z Questenbergu na zámku Jaroměřice nad Rokytnou

Od 10. do 13. května se na zámku v Jaroměřicích nad Rokytnou uskutečnila výjimečná akce k uctění památky osobnosti hraběte z Questenbergu u příležitosti 260. výročí jeho úmrtí. Akci provázely koncerty barokní hudby, přednášky, vernisáž výstavy Jan Adam z Questenberga a křest knihy Jany Perutové František Antonín Míča ve službách hraběte Questenberga. V sobotu 12. května se v zámecké sala terreně konala muzikologická konference věnovaná hudebnímu životu v Jaroměřicích během 18. století. Následujícího nedělního dne byla celá vzpomínková událost zakončena důstojně v chrámu sv. Markéty zádušní mší za hraběte Questenberga.

Zelená hora v objetí

V neděli 10. června 2012 se konala netradiční kulturní akce na počest 290. výročí vysvěcení kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Akci organizovalo ÚOP v Telči ve spolupráci se Základní uměleckou školou Františka Drdly ve Žďáru nad Sázavou. Více než 150 žáků spolu s učiteli výtvarného, hudebního, tanečního a literárně-dramatického oboru připravilo setkání

s výjimečným dílem architekta Santiniho, které bylo zahájeno živým kruhem kolem celého poutního areálu, symbolickým společným „objetím“ Zelené hory. Součástí akce byla výstava žáků výtvarného oboru s názvem Santiniho detaily. V kaplích ambitu proběhl kulturní program složený z hudebních vystoupení. Slavnostní vrchol celé události obstaral téměř dvouhodinový koncert v kostele sv. Jana Nepomuckého. Akci přišlo podpořit více než 300 návštěvníků.

Zpřístupnění zříceniny hradu Přimda veřejnosti

Dne 22. června 2012 se uskutečnilo slavnostní zpřístupnění zříceniny hradu Přimda veřejnosti. Hrad, jehož zřícenina představuje výraznou dominantu Tachovska, patří k nejvýznamnějším památkám v České republice. Založen byl nejpozději ve 20. letech 12. století, a je tak považován za jednu z nejstarších památek hradní architektury na území České republiky. Národní kulturní památkou se stal hned v první vlně prohlášení této kategorie památek dne 30. března 1962. Práce na jeho obnově, které byly zahájeny krátce poté, trvaly do roku 1977, ale nebyly dokončeny. Památková obnova hradního areálu byla nově zahájena až roku 2001 a v jejím rámci se podařilo staticky zajistit havarijní místa objektu. Na obnovné práce navázala v roce 2011 příprava na zpřístupnění objektu veřejnosti. Tento projekt zahrnoval vytvoření přístupového schodiště do donjonu, ohrazení a vybudování provozního objektu, který bude sloužit jako provozní zázemí pro průvodcovskou činnost, prodej vstupného a propagaci. V čase svého kulatého výročí prohlášení za národní kulturní památku se tak hrad Přimda dočkal důstojné prezentace a zpřístupnění veřejnosti s odpovídajícím průvodcovským servisem.

Hudební léto Kuks – festival komorní hudby

Na festivalu nazvaném Hudební léto Kuks – festival komorní hudby, který se konal pod záštitou královéhradeckého hejtmána, byla hvězdou letošního třetího ročníku známá houslistka Gabriela Demeterová. V minulosti zde vystoupili například Václav Hudeček nebo Michyo Keiko.

Bubeníček Ballet World na hradě Šternberk

Po loňském ohlasu baletního přestavení na nádvoří velkolosinského zámku přistoupila jeho organizátorka Marcela Tomášková k jeho zopakování 17. července 2012 v parku šternberského hradu za mezinárodní účasti umělců baletního nebe. Vyprodané představení bratří Bubeníčků potěšilo milovníky tohoto umění a především ty, na které se loni nedostalo. Propracované choreografie emotivních představení propojené líbivou hudbou oslňují na světových scénách.

Tanečníci představili spokojenému obecnstvu (také mezinárodnímu) strhující podívanou plnou moderního pojetí baletu s prvky pantomimy za doprovodu klasické i moderní hudby. Neobyčejné výkony baletních celebrit byly odměněny dlouhotrvajícím potleskem. Hrad Šternberk se tímto připojil ve světě baletu k premiérovým místům, neboť zde měl evropskou premiéru balet Gentle.

Slavnostní nasvětlení hradu Bouzova

Hrad Bouzov – jedna z nevýznamnějších romantických architektur na území ČR, místo oblíbené filmovými štáby – je ve správě olomoucké pobočky Národního památkového ústavu. Nynější správce se pokouší různými formami přitáhnout

a udržet pozornost návštěvníků a veřejnosti. Právě realizace slavnostního osvětlení, které bylo uvedeno do provozu dne 25. srpna 2012 ve 21 hodin za účasti hejtmána Olomouckého kraje Martina Tesaříka a ředitele olomouckého pracoviště Národního památkového ústavu Františka Chupíka, může přinést synergický efekt jak pro udržení turistické atraktivity objektu, udržení či zvýšení příjmů lokálně působících subjektů, tak pro propagaci kulturního dědictví minulosti v Olomouckém kraji.

Hradozámecká noc

První den v měsíci září patřil již tradiční akci, při které se hrady, zámky a další památky otevírají návštěvníkům v netradiční dobu se speciálním programem. V pořadí třetího ročníku se zúčastnilo na 80 památkových objektů, kterými prošlo v jediný večer více než 25 tisíc návštěvníků. Akce je otevřena i pořadatelům mimo NPÚ a ročník 2012 byl mimořádný právě velkým zapojením soukromých hradů a zámků. Hlavním centrem se stal hrad Kunětická hora (viz fotografie), významně spojený s rodem Pernštejnů – spojily se tu tak dva celostátní projekty. Zlatým hřebem večera zde byl koncert šansonierky Szidi Tobias.

Volné prohlídky bez průvodce si mohli užít návštěvníci zámku Červená Lhota, zatímco v Dačicích pro ně byl připraven komponovaný večer s četbou z dopisů rodiny Dalbergů. Oživené kostýmované večerní prohlídky nabídl hrad v Nových Hradech a také zámek v Třeboni. Ukázky divadelního představení

obohatily večerní prohlídky zámku Kratochvíle. V klášteře ve Zlaté Koruně byla zahájena výstava současného chorvatského umění, kterou zakončil koncert vážné hudby v kapli Andělů strážných. Hrad a zámek Frýdlant nachystal návštěvníkům setkání s Albrechtem z Valdštejna a pečení koláčů v zámecké kuchyni s ochutnávkou. Mimořádné prohlídky interiéru kostela na Zelené hoře osvětleného plameny svíček provázel poutavým výkladem Mgr. Stanislav Mikule z Regionálního muzea ve Žďáru nad Sázavou, na návštěvníky čekalo také hudební překvapení. Návštěvníci zámku v Hradci nad Moravicí zhlédli nejen boje pruského a rakouského vojska, ale mohli se také setkat se šlechtickou rodinou Lichnovských.

40. výročí zpřístupnění Souboru lidových staveb Vysočina návštěvníkům

V roce 2012 si Soubor lidových staveb Vysočina připomínal 40. výročí zpřístupnění první expozice návštěvníkům. Tomuto výročí byl věnován pořad Posvícení, jenž se uskutečnil dne 8. září na Veselém Kopci. Vedle kulturního programu a ukázek

tradičních jídel bylo hlavní událostí otevření nového objektu návštěvníkům – veselokopecké kaple, která je kopií vesnického sakrálního objektu z Horácka.

Výlet do historie na hradě Buchlově

V pondělí 10. září 2012 proběhla na hradě Buchlově kulturní akce Výlet do historie, určená pro mentálně handicapované dospělé klienty ústavů Zlínského a Jihomoravského kraje. Připravilo ji občanské sdružení HB Collegium ve spolupráci se správou Státního hradu Buchlova.

Neveřejná akce se konala již počtvrté a zúčastnil se jí rekordní počet návštěvníků – 200 osob s doprovodem. Pro klienty byl přichystán pestrý program: komentované prohlídky hradu, při kterých se setkali s historickými postavami v dobových kostýmech, na nádvoří hradu to byly pohybové hry, v loveckém salónku výtvarná dílna a nechybělo ani vystoupení skupiny historického šermu Roma Victor. Obdiv návštěvníků si získalo i kovářské řemeslo, zvláště když si mohli vyzkoušet práci s kladivem a kovadlinou. Akce byla pro klienty zdarma a každý si navíc odnesl hezkou tašku s logem akce a drobnými upomínkovými předměty.

Festival Juniorfest na Horšovském Týně

Ve dnech 3. až 7. listopadu 2012 se v prostorách hradu a zámku Horšovský Týn uskutečnil pátý ročník mezinárodního filmového festivalu pro děti a mládež Juniorfest, který návštěvníkům nabídl nejen projekci více než tří desítek českých a zahraničních filmů, ale i besedy s herci a filmovými tvůrci. U příležitosti ocenění tvorby režiséra Hynka Bočana zde došlo k setkání protagonistů legendárního televizního seriálu Záhada hlavolamu, mezi nimiž nechyběl ani herec Jan Tříska.

Filmovou tvorbou pro mladé diváky žil Horšovský Týn ostatně po celý rok: výstavu kostýmů a rekvizit z pohádky Tři oříšky pro Popelku, která je již řadu let neodmyslitelnou stálicí vánočního programu českých i německých televizních stanic, vystřídal obdobně koncipovaná výstava, věnovaná Bočanovu snímku S čerty nejsou žerty.

Adventní prohlídky na zámku v Telči

V sobotu 15. prosince 2012 se otevřely zámecké komnaty na prohlídkové trase B, kde bylo pro návštěvníky přichystáno nevšední předvánoční překvapení. Šlechtické Vánoce

v proměnách napříč staletími si mohli vychutnat všichni ti, kdo se vydali v doprovodu tajemné postavy Dobrého ducha zámku na procházku vánočním časem od renesance až po 19. století, kdy na Telči trávila vánoční svátky rodina posledních majitelů zámku Podstatských z Lichtenštejna. Zájemci o adventní prohlídku se tak setkali s upovídánou komornou či s urozenou paní Kateřinou z Valdštejna, sledovali zámecké děti, jak v časech 17. století netrpělivě očekávaly Štědrý večer, a na závěr se zúčastnili štědrovečerní večeře rodiny Podstatských. V průběhu celé prohlídky se měli návštěvníci možnost seznámit s dnes již často zapomenutými vánočními zvyky a pověrami. Na cestu si pak mohl každý odnést kousek vánočky nebo cukroví, které nabízela a roznášela zámecká komorná.

150. výročí úmrtí Boženy Němcové na zámku Ratibořice

Na Státním zámku v Ratibořicích se v roce 2012 při kulturních akcích a při dalších příležitostech v rámci Roku Boženy Němcové připomínalo 150. výročí úmrtí této snad nejslavnější české spisovatelky, jejíž dětství a rané mládí je spojeno se životem v Ratibořicích a v okolí.

Nové památkové interiérové instalace na objektech ve správě NPÚ

Národní památkový ústav usiluje o prohloubení poznání vývoje historických interiérů včetně jejich uměleckého a uměleckořemeslného vybavení. Tyto poznatky aplikuje při zkvalitňování stávajících a při tvorbě nových interiérových instalací na hradech a zámcích ve vlastní správě. V této oblasti poskytuje odbornou pomoc také jiným vlastnickým subjektům. Návštěvníci objektů ve správě NPÚ mají možnost zhlédnout celou řadu expozic nejrůznějšího druhu dle charakteru konkrétní památky.

I v roce 2012 vznikla na mnoha objektech řada nových interiérových instalací, z nichž níže představujeme ty nejzajímavější. Objekty jsou řazeny dle abecedy.

V uplynulém roce proběhly na zámku v **Benešově nad Ploučnicí** práce na reinstalaci lovecké zbrojnice, byla vytvořena komora cínu a provedena retuš komor se žitavskou kameninou

na Dolním zámku. Nově byla instalována a otevřena expozice kanceláře bývalého majitele zámku průmyslníka Grohmana na Horním zámku (viz foto níže) a tamtéž probíhaly přípravné práce (zejména restaurování obrazů) pro expozici Thunovské galerie. Z tohoto důvodu zde byl rovněž nově instalován i zreštaurovaný Thunovský rodokmen.

V rámci změn v instalaci na Státním zámku **Bučovice** byla na letošní sezónu přichystána zbrusu nová zbrojnice a přípravná jídel před jídelnu. Zbrojnice zavede návštěvníky do období třicetileté války, kdy bučovické panství vlastnil kníže Maxmilián z Liechtensteinu, císařský generál a později polní maršál, který mimo jiné bojoval na straně katolické ligy v bitvě na Bílé hoře. Kníže zámek v Bučovicích získal díky sňatku s Kateřinou z Boskovic, dcerou stavitele zámku Jana Šembery z Boskovic.

Návštěvníci budou moci spatřit zbraně z období první poloviny 17. století, mezi kterými vyniká například dělo z dietrichsteinským erbem z 60. let 16. století, případně mohutné hradební pušky, které sloužily při obraně zámku v létě roku 1645, kdy Bučovice napadly švédské jednotky obléhající nedaleké Brno. Součástí zbrojnice jsou také dva unikátně dochované raně barokní pohřební štíty, dosud ukryté v depozitářích zámku. Spolu se zbrojnicí byla nově nainstalována také přípravná jídelna pro sousední jídelnu, která návštěvníkům zprostředkuje atmosféru raně barokního aristokratického stolování.

V roce 2012 byl ještě před zahájením nové sezóny opraven a návštěvníkům zpřístupněn takzvaný velký salon zámku **Dačice**, v němž bylo nejnáročnější restaurování soklů a sloupů zdobených technikou stucco lustro.

Po celý rok 2012 dále probíhala rekonstrukce prostor za velkou knihovnou. Jedná se o celkem šest místností, v nichž byly obnoveny papírové tapety z počátku 20. století a instalován náročně restaurovaný, převážně původní mobiliář, do té doby umístěný v depozitáři. Dokončením této rekonstrukce byla prohlídková trasa rozšířena na celkových 20 místností. Dvě z nich – dámská pracovna a předpokoj – jsou zpřístupněny poprvé od roku 1949. Všechny místnosti byly vybaveny řadou drobných předmětů a fotografií členů rodiny Dalbergů. Celek podává výjimečnou představu o „venkovském“ životním stylu šlechty na počátku 20. století.

V prosinci roku 2012 byly do areálu Národní kulturní památky **Dolu Michal** převezeny na obrázku zobrazené obří vyrovnávací tlakové nádoby z bývalého dolu Barbora. Tyto nádoby jsou kulturní památkou a doplňují chybějící část výkladu k pistovým elektrickým kompresorům. Jsou umístěny po obou stranách strojovny jako součást nově vytvořeného třetího okruhu.

Díky Nadaci OKD se podařilo restaurovat parní turbínu vyrobenou v roce 1913. Je zařazena do didaktického projektu Uhlí – pára – elektrina spolu s funkčním parním strojem.

Ve staré rozvodně pak byla vytvořena herna a učebna pro děti, která tvoří zázemí pro edukační programy.

Novogoticky přestavěný zámek **Hluboká nad Vltavou** a spolu s ním v 19. století zformované parky a okolní parkově upravená krajina představují mimořádný soubor jednotného stylového výrazu. Právě krajinářský park je návštěvníckou veřejností prakticky opomíjen, přestože se jedná o jedinečný areál. Na jeho vzniku se podílely s mimořádným citem ke genu loci také přední osobnosti evropské zahradní a krajinářské tvorby. Specialisté ÚOP v Českých Budějovicích ve spolupráci se správou Státního zámku Hluboká připravili naučnou stezku

Naučná stezka zámeckým parkem v Hluboké nad Vltavou

6. Zahradník Rudolf Wächa

Zámečník Rudolfa Wächa (1841–1918) byl zřejmě z Dřevnice v Bavorsku, kde působil jako zahradník a architekt. Jeho dílo v Hluboké nad Vltavou je jedním z nejvýznamnějších děl evropské zahradní tvorby 19. století. Wächa se podílel na vytvoření parku, který je dnes součástí zámeckého areálu. Jeho práce v Hluboké nad Vltavou je jedním z nejvýznamnějších děl evropské zahradní tvorby 19. století. Wächa se podílel na vytvoření parku, který je dnes součástí zámeckého areálu.

1. Karel Wächa (1841–1918) byl zřejmě z Dřevnice v Bavorsku, kde působil jako zahradník a architekt. Jeho dílo v Hluboké nad Vltavou je jedním z nejvýznamnějších děl evropské zahradní tvorby 19. století. Wächa se podílel na vytvoření parku, který je dnes součástí zámeckého areálu.

2. Karel Wächa (1841–1918) byl zřejmě z Dřevnice v Bavorsku, kde působil jako zahradník a architekt. Jeho dílo v Hluboké nad Vltavou je jedním z nejvýznamnějších děl evropské zahradní tvorby 19. století. Wächa se podílel na vytvoření parku, který je dnes součástí zámeckého areálu.

3. Karel Wächa (1841–1918) byl zřejmě z Dřevnice v Bavorsku, kde působil jako zahradník a architekt. Jeho dílo v Hluboké nad Vltavou je jedním z nejvýznamnějších děl evropské zahradní tvorby 19. století. Wächa se podílel na vytvoření parku, který je dnes součástí zámeckého areálu.

4. Karel Wächa (1841–1918) byl zřejmě z Dřevnice v Bavorsku, kde působil jako zahradník a architekt. Jeho dílo v Hluboké nad Vltavou je jedním z nejvýznamnějších děl evropské zahradní tvorby 19. století. Wächa se podílel na vytvoření parku, který je dnes součástí zámeckého areálu.

5. Karel Wächa (1841–1918) byl zřejmě z Dřevnice v Bavorsku, kde působil jako zahradník a architekt. Jeho dílo v Hluboké nad Vltavou je jedním z nejvýznamnějších děl evropské zahradní tvorby 19. století. Wächa se podílel na vytvoření parku, který je dnes součástí zámeckého areálu.

6. Karel Wächa (1841–1918) byl zřejmě z Dřevnice v Bavorsku, kde působil jako zahradník a architekt. Jeho dílo v Hluboké nad Vltavou je jedním z nejvýznamnějších děl evropské zahradní tvorby 19. století. Wächa se podílel na vytvoření parku, který je dnes součástí zámeckého areálu.

7. Karel Wächa (1841–1918) byl zřejmě z Dřevnice v Bavorsku, kde působil jako zahradník a architekt. Jeho dílo v Hluboké nad Vltavou je jedním z nejvýznamnějších děl evropské zahradní tvorby 19. století. Wächa se podílel na vytvoření parku, který je dnes součástí zámeckého areálu.

8. Karel Wächa (1841–1918) byl zřejmě z Dřevnice v Bavorsku, kde působil jako zahradník a architekt. Jeho dílo v Hluboké nad Vltavou je jedním z nejvýznamnějších děl evropské zahradní tvorby 19. století. Wächa se podílel na vytvoření parku, který je dnes součástí zámeckého areálu.

9. Karel Wächa (1841–1918) byl zřejmě z Dřevnice v Bavorsku, kde působil jako zahradník a architekt. Jeho dílo v Hluboké nad Vltavou je jedním z nejvýznamnějších děl evropské zahradní tvorby 19. století. Wächa se podílel na vytvoření parku, který je dnes součástí zámeckého areálu.

10. Karel Wächa (1841–1918) byl zřejmě z Dřevnice v Bavorsku, kde působil jako zahradník a architekt. Jeho dílo v Hluboké nad Vltavou je jedním z nejvýznamnějších děl evropské zahradní tvorby 19. století. Wächa se podílel na vytvoření parku, který je dnes součástí zámeckého areálu.

s deseti zastaveními, která návštěvníkům přibližují zajímavosti z historie a kompozice krajinářského parku i kulturní krajiny Hlubocka. Dvě zastavení na trase vznikla ve spolupráci s krajským střediskem Agentury ochrany přírody a krajiny a poskytují informace o zdejší fauně a flóře.

Na zámku **Hořovice** byl reinstalován třetí prohlídkový okruh Hry a hračky malých aristokratů. První část výstavy je věnována panenkám a všemu, co s nimi souviselo. Od sběratelských rarit, jako je nábytek z neglazovaného porcelánu nebo stříbra či miniaturní nádobí vyrobené v míšeňské porcelánce, až po věci pro běžné používání, jako jsou funkční sporáčky, měděné nádobí nebo miniaturní funkční splachovací toaleta. Je zde k vidění jeden z nejvzácnějších exponátů celé výstavy – domeček pro panenky z majetku rodiny Valdštejnů pocházející ze 17. století, vzácné umělecké dílo, na kterém se podíleli nejlepší řemeslníci. Další část expozice je zaměřena na mladé pány, kteří byli odmala vychováváni pro vojenskou nebo diplomatickou kariéru a bylo třeba u nich rozvíjet logické myšlení a strategii. K tomu jim sloužilo nepřeberné množství deskových her a hlavolamů, pocházejících většinou z Asie. Zajímavostí pro návštěvníky jistě bude laterna magika a radost budou mít i milovníci vláček. Celá jedna místnost je věnována rozměrnému modelu kolejíště s detailně propracovanou krajinou a funkčními lokomotivami a soupravami.

Další etapa rehabilitace interiérů zámku **Hrubý Rohozec** pokračovala v roce 2012 zpřístupněním hostinského pokoje, který byl nejčastěji obýván bratrem předposledního majitele hrabětem Kunem Des Fours Walderode. S ohledem na jeho pestrou kariéru v diplomatických službách ve východoasijských zemích je místnost zařízena v orientálním stylu a využívá předměty, jež si Kuno vozil ze svých cest a pobytů v těchto exotických zemích. Interiér je součástí druhého prohlídkového okruhu. Takzvaná lokajna spolu s malou kuchyní a skladem uzavřel obohatil prohlídku třetí návštěvnícké trasy.

V roce 2012 byl na hradě **Křivoklát** otevřen dlouho připravovaný okruh pro volnou prohlídku bez průvodce. Individuálně bude okruh přístupný po každý den v týdnu, tedy i v pondělí, kdy je běžně zavřeno. Vstup na okruh nazvaný Na hradby! je z dolního nádvoří přes Křivoklátskou košтовnu a zavede návštěvníky do severovýchodního parkánu, na hradební ochozy, na hradební obranný systém a do expozice loveckých interiérů a až na vrchol Velké věže.

Pernštejský rok obohatil prohlídkové okruhy na **Kunětické hoře** o tři nové instalace, z nichž nejzásadnější se nachází ve druhém patře hradního paláce. Prostor do té doby využívaný návštěvníky pouze k vyhlídkám do okolí funkčně doplnila velkoformátová podlahová mapa pernštejského rybníčního systému. Jde o mnohonásobně zvětšenou kopii původní mapy Jiřího Matouše Vischera, zachycující na ploše 8 x 6 metrů stav systému z roku 1688. Mapa, návštěvníkům volně přístupná, ohraničená rybářskými sítěmi, zobrazuje přes dvě stovky pernštejských nádrží i významné napájecí kanály včetně Opatovického.

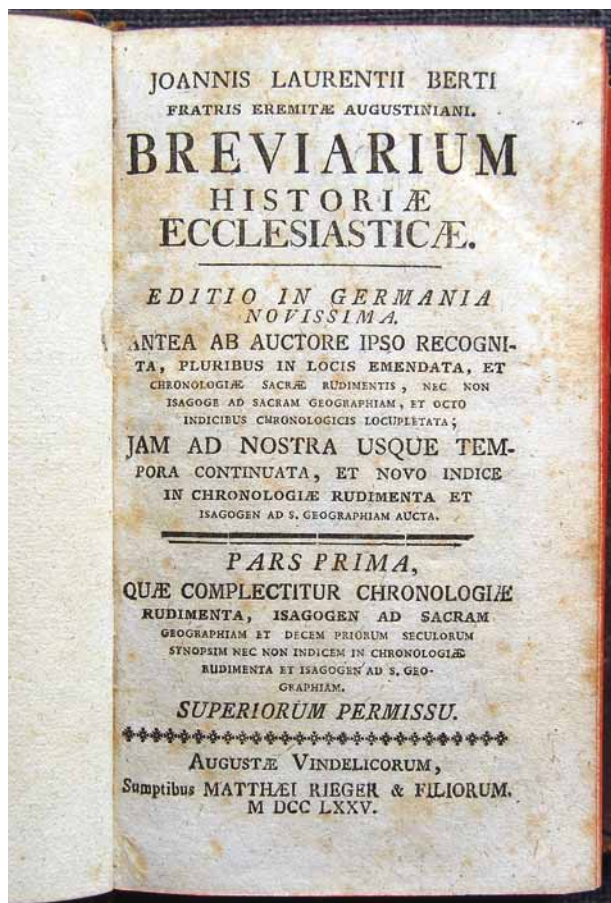
Na zámku **Mnichovo Hradiště** byla otevřena nová expozice Po stopách Albrechta z Valdštejna, jeho ostatků a pokračování rodu. V sakristii kaple sv. Anny je prezentován život šlechty, fotografie portrétů, listin a rytin, popsáno je zde i složité putování ostatků z Chebu do Mnichova Hradiště. Tematicky s novou expozicí souvisela i červencová barokní Zahradní slavnost k počtě Albrechta z Valdštejna a Václava Budovce s ukázkami života šlechty za majitele panství Františka Josefa z Valdštejna. Při příležitosti této velmi působivé společenské události byla též slavnostně odhalena obnovená socha sv. Anny, vytvořená původně Martinem Jelínkem na objednávku hraběte Františka Josefa, který rovněž založil nadaci na procesní bohoslužby ke sv. Anně.

Nejvýznamnější akcí roku 2012 v expozicích zámku v **Opočně** bylo otevření takzvaných pokojů Kinských pro návštěvníkou veřejnost. V prostoru bývalých depozitářů obrazů vznikla podle starých seznamů mobiliáře expozice snažící se vrátit prostoru duch první poloviny 19. století. Součástí prohlídky se zde stal i nově zrestaurovaný unikátní oboustranný obraz G. B. Chiariho Madona s Ježíškem, křížem a sv. Štěpánem / Panna Marie Ochránitelka.

V roce 2012 byly do knihovniho křídla konventu v **Plasích** navraceny zrestaurované barokní knihovní skříně z původního vybavení plaského kláštera. Velký knihovni sál byl doplněn o zakoupený oboustranný obraz sv. Karla Boromejského z roku

1731 od Jakuba Antonína Pinka (taktéž plaského původu) a o nově pořízený breviář opata Fortunáta Hartmanna.

Na zámku **Raduň** byla nově instalována velká zámecká knihovna a byt knížecího komorníka. Takzvaná velká zámecká bibliotéka byla na zámku Raduň zřízena roku 1903, kdy její vznik podnítl tehdejší majitel, který nechal interiér vybavit velkolepými pseudorokokovými skříněmi s velmi bohatou ornamentální řezbou. Dominantou tohoto největšího zámeckého sálu se stal monumentální mramorový krb s rodovým erbem. Sál velké knihovny byl před jejím otevřením pro veřejnost kompletně opraven v roce 2011.

Vůbec poprvé bude veřejnosti přístupný též byt komorníka knížete Gebharda. Vybavení z ložnice i z obývacího pokoje časem – s výjimkou kachlových kamen – zmizelo a za účelem jeho doplnění byl zřízen nový akviziční fond. Byt je nyní vybaven kompaktním souborem secesního nábytku i stylově adekvátních dekoračních a užitkových mobilií. Součástí vybavení komornického bytu však tvoří také několik autentických předmětů. Pýchou raduňského zámku je cestovní dřevěná truhlice skutečného komorníka Fridolína Kurky, odkoupená před léty od jeho vnuka. Dále vzácná fotografická podoběnka, která byla náhodně získána teprve nedávno, kopie křestního listu syna komorníka či několik fotografií z cestovatelských výprav s knížetem.

Na zámku **Velké Březno** byla připravena a nově otevřena sezónní výstava Praha hraběte Chotka v grafické tvorbě Vincence Morstadta ve velkém výstavním sálu zámku a dále výstava Autografy slavných ze sbírky Rudolfa Gornera v malém výstavním sálu. Provedeny byly drobné doplňky ve stávající instalaci – expozice předsíně před velkým sálem byla doplněna o soubor akvarelů s motivy partií z Vídně, pánská ložnice a velká jídelna o některé žánrové grafiky.

V roce 2012 byla provedena reinstalace císařské jídelny zámku **Zákupy**. Do té se po náročném restaurování navrátily původní textilní závěsy z 2. poloviny 19. století a dále je zde kromě císařova osobního výtahu k vidění bohatě prostřený stůl se souborem skla a porcelánu a také původní bufetová skříň s kolekcí nádobí z pražské porcelánky. Pražská porcelánka jej zhotovila na zakázku pro Ferdinanda V. Dobrotivého v roce 1854 přímo pro jeho letní sídlo v Zákupích, což dokládá stylizované písmeno F a také německý nápis na spodní straně porcelánových kusů „K. k. Lustschloss Reichstadt“, což v překladu znamená „Císařský a královský letní zámek v Zákupích“. V sousedství jídelny byl podle dobových inventářů uspořádán také jeden ze dvou pokojů apartmá císařova komorníka hraběte Karla Bombellese.

O Velikonocích 2012 byl na zámku **Žleby** nově otevřen takzvaný Velký okruh (Piano nobile), zahrnující reprezentační i soukromé komnaty knížecí rodiny – zámeckou zbrojnicí s ojedinělou sbírkou zbraní a zbroje, arkádové ochozy a zámeckou kapli. V rámci prohlídky je představena též dobová hygiena a každodennost na šlechtickém sídle a hlavně nádherná plně funkční zámecká kuchyně s historickým provozním zázemím a přípravou jídel. Tento okruh prochází všemi křídly v úrovni celého prvního patra zámku.

Vzdělávací aktivity

Ústřední pracoviště Národního památkového ústavu otvíralo každý rok **dvouleté rekvalifikační studium památkové péče a jednoletý kurz památkové péče**. Dvouleté rekvalifikační studium památkové péče je určeno pracovníkům oboru památkové péče nebo těm, kteří s památkáři spolupracují a mají středoškolské vzdělání ukončené maturitou. Cílem studia je poskytnout účastníkům ucelený přehled o všech činnostech souvisejících s péčí o památky – od základní charakteristiky přes právní ochranu až k problematice péče o jednotlivé druhy památek a základní technologické postupy při opravě, obnově a restaurování památek a jejich prezentaci.

Upozornit odbornou i laickou veřejnost na zásadní význam tradičních materiálů a postupů měl edukačně zaměřený projekt **Tradiční materiály a postupy v péči o památky**. Jeho součástí se v roce 2012 stal zejména cyklus **(Ne)tušené souvislosti**, v rámci něhož během roku proběhlo více než 50 setkání.

Cyklus byl zahájen již v dubnu 2012 fotografickou a výtvarnou soutěží (Ne)tušené krásy historických fasád. V průběhu jarních měsíců pak odstartoval druhý ročník speciálních komentovaných technologických prohlídek. I v roce 2012 jsme se vydali do Bečova nad Teplou, naše prohlídky pak nově zavítaly na vodní hrad Švihov, kde je doprovodila speciální venkovní výstava fotografií (Ne)nápadné proměny – příběhy fasád švihovského hradu.

Kromě široké veřejnosti byly letos komentované prohlídky připraveny i pro organizované skupiny žáků základních škol a studentů středních odborných škol. Prohlídky rozšířené do formy památkářské dílny proběhly i pro odborné pracovníky NPÚ, společně s odbornou exkurzí pro studenty Fakulty architektury ČVUT, Ústavu památkové péče.

Další novinkou byla setkání s vlastníky památek, workshopy technologické laboratoře (Ne)tušené souvislosti pak doprovázely 4. a 5. října 2012 také první ročník veletrhu Památky 2012.

Jednotlivá pracoviště NPÚ pořádají každý rok celou řadu přednášek či přednáškových cyklů. Ústřední pracoviště tak připravilo každoroční cyklus pro veřejnost **O památkách trochu jinak**, v rámci něhož zazněly příspěvky týkající se dějin hradu Šternberka, vily Stiasni či vesnických staveb středních a severních Čech.

Smyslem cyklu plzeňským pracovištěm připravených přednášek a exkurzí **Ze života památek**, jenž vznikl v roce 2010, je seznamovat veřejnost s novými poznatky o jednotlivých památkových objektech a rovněž s náplní a výsledky práce památkářů.

Územní odborné pracoviště v Liberci připravilo pokračování cyklu **Památky kolem nás**, v rámci kterého zazněly přednášky tematicky sahající od lidové architektury přes nástěnnou malbu až po zahradní architekturu.

Sérii populárně naučných přednášek pro širokou veřejnost již tradičně připravuje ÚOP v Českých Budějovicích ve

svém přednáškovém sále. Celkem zaznělo dvanáct přednášek na rozličná témata týkající se kulturního dědictví, dokumentace, výzkumu a ochrany památek. Odborní pracovníci českobudějovického pracoviště pak zajišťovali v letním i zimním semestru **výuku předmětu** Památková péče pro studenty Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a Ochrana památek pro studenty Vysoké školy technické a ekonomické v Českých Budějovicích.

U příležitosti Dnů evropského dědictví pořádala správa vodního hradu Švihov 15. a 16. září 2012 **přednášky o panovnické dynastii Jagellonců** a jejich vazbách na rod Švihovských.

V návaznosti na realizaci projektu Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži (dále též „NCZK“) byl v rámci ÚOP v Kroměříži zřízen referát, jehož pracovníci se zabývají metodickými a **edukačními aktivitami zaměřenými na fenomén zahradní kultury**. Edukační programy určené dospělým návštěvníkům jsou již tradičně realizovány v rámci takzvaného Víkendu otevřených zahrad a Dnů evropského dědictví. Připravené edukační programy referátu NCZK v roce 2012 absolvovalo přes 500 zájemců z řad veřejnosti.

Další velkou cílovou skupinou edukačních aktivit referátu NCZK jsou žáci mateřských a základních škol. Pro rok 2012 byl připraven nový edukační program nazvaný Zahrada je hra. Je určen pro kolektivy z mateřských škol a je koncipován tak, aby jej bylo možné realizovat prakticky v kterékoli památce zahradního umění. Cílem programu je hravou formou přiblížit dětem rozdíl mezi běžnou domácí zahradou a zahradou historickou. Představit jim péči o zahradu i jednotlivé rostliny, vzbudit v dětech zájem o památkově cenné zahrady a dění v nich. Akcí se zúčastnilo 120 dětí ze čtyř mateřských škol.

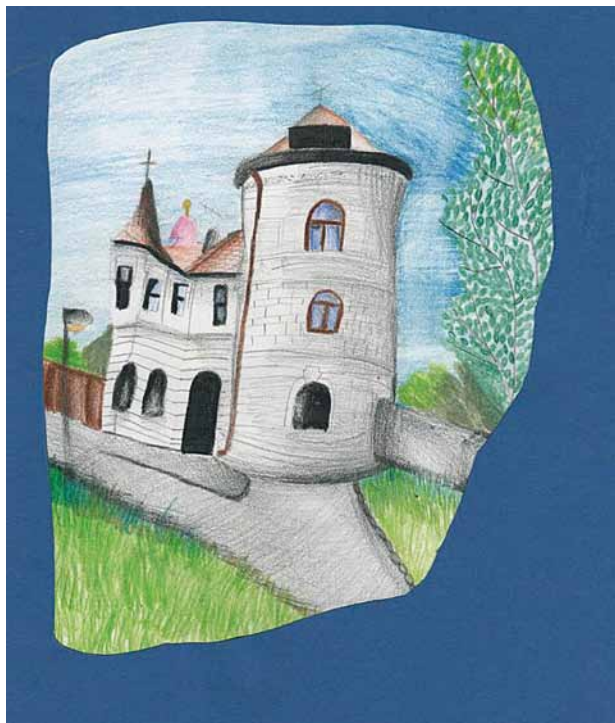

V Bečově nad Teplou proběhla sezóna ve znamení projektu **Myslíme na děti**, který zaváděl novinky v několika rovinách, zejména v rovině ztraktivnější návštěvnických tras pro

nejmenší návštěvníky, dále zvýšení komfortu zázemí a realizace speciálních kulturních akcí. Mezi novinky patřilo také zapojení lektorské prohlídky Relikviář pro každého do běžného provozu objektu. V roce 2012 tento typ dětského programu navštívilo více než 1 600 návštěvníků.

Poznávací soutěž VZDUCH, tentokrát s podtitulem Procházka po Praze s větrem v zádech aneb všechno lítá, co peří má, završila čtyřletý cyklus dětských soutěží inspirovaný čtyřmi živly v architektuře a umění. Soutěž probíhala tradičně od poloviny dubna do konce května. Komentovaný tištěný průvodce Prahou přivedl děti na zajímavá místa, kde hledaly odpovědi na položené otázky. Dozvěděly se tak o pražských větrných mlýnech, domovních znameních se symboly okřídlených bytostí, prohlédly si varhany, na které hrál W. A. Mozart, a poznaly mnoho dalších zajímavostí. Odevzdáno bylo 71 prací, celkem se soutěže zúčastnilo 103 dětí. Děti, jejichž práce se umístily v první polovině, navštívily za odměnu Státní hrad a zámek Bečov nad Teplou. Všichni účastníci obdrželi vstupenku k bezplatnému vstupu do zvolené památky ve správě NPÚ.

O víkendu 26.–27. května 2012 proběhly v Souboru staveb lidové architektury v Příkazích u Olomouce **Hliněné dny**. Během prvního dne mohli návštěvníci za účasti odborného lektora Ing. Ludvíka Trnky proniknout do tajemství domácí výroby nepálených cihel – vepovic. Navíc se mohli vžít do role předků a sami si takovou cihlu vyrobit. Pokračování druhý den patřilo přípravě a aplikaci hliněných omítek, tedy technologiím nejen tradičním, ale v současnosti čím dál více znovuobjevovaným

a perspektivním. Akce byla připravena v rámci tematického celku odborné linie Tradiční materiály v restaurátorských postupech, která probíhala v prvním pololetí roku 2012.

Ve středu 27. června 2012 uspořádalo ÚOP v Telči ve spolupráci s Městem Telč zábavně-vzdělávací program pro první stupeň ZŠ Hradecká v zámeckém parku a Lannerově domě v Telči, zaměřený na české památky UNESCO, **Dvanáct zastavení UNESCO**. V zámeckém parku bylo připraveno 12 stanovišť, z nichž každé představovalo jednu z našich památek UNESCO. Nadšené ohlasy ze strany dětí, ale také vyučujících, byly známkou toho, že se organizátorům podařilo vytvořit nejen poučný, ale i zajímavý výukový program.

Ústřední pracoviště NPÚ připravilo v závěru roku 2012 pilotní vzdělávací projekt zaměřený na upevnění a rozšíření odborných znalostí potřebných pro zvládnání náročných komunikačních a manažerských dovedností pracovníků ve vedoucí pozici. První **školení bylo určeno vedoucím odborů** péče o památkový fond z jednotlivých územních pracovišť NPÚ. Kurz byl třídní; nejprve se konalo jednodenní soustředění, na které po 14 dnech navázal dvoudenní seminář. Ze závěrečných dotazníků účastníků školení vyplynul jednoznačný požadavek navázat na toto školení dalšími pravidelnými setkáními a zlepšovat řídicí systémy organizace na všech úrovních.

Kompenzace za omezení vlastnického práva a nepředvídatelné události v oblasti péče o archeologické kulturní dědictví ČR

Rok 2012 byl prvním rokem, kdy přestal existovat Program podpory záchranných archeologických výzkumů (dále též „PPZAV“), podporující poslední dvě dekády v rámci rozpočtu MK ČR takové záchranné archeologické výzkumy (dále též „ZAV“), které byly realizovány oprávněnými organizacemi na základě potřeb nepodnikajících fyzických osob. Právě takové osoby nenesou dle platné legislativy náklady spojené se záchranou archeologické položky kulturního dědictví, je-li jejich činností narušeno. Poslední roky byl PPZAV spravován NPÚ. Proces transformace tohoto dotačního titulu souvisel s široce pojatou novelou archeologické části zákona č. 20/1987 Sb., která byla MK ČR po široké diskusi předložena vládě koncem roku 2011. Po jejím přijetí měl být vytvořen nový systém kompenzací omezení plynoucích pro majitele pozemků s důležitými archeologickými nemovitými či movitými nálezy z nutnosti realizovat ZAV. Bohužel, nová legislativa v této oblasti není a v nejbližší době

nebude. Celý proces transformace byl tedy zatím ukončen trvalým zrušením PPZAV. NPÚ byl alespoň pro rok 2012 navýšen rozpočet o 3 070 tisíc Kč jako takzvaná kompenzace omezení vlastnického práva a nepředvídatelné události. Tyto prostředky byly směřovány právě do oblasti péče o archeologické kulturní dědictví ČR (v roce 2013 ale již takto vyčleněné prostředky budou pocházet již pouze z vnitřních zdrojů NPÚ). Pro rok 2012 bylo rozhodnuto, že budou zachovány základní parametry bývalého PPZAV v oblasti čerpání prostředků na ZAV realizované fyzickými osobami nepodnikajícími. Z nevelkých prostředků byla finančně podpořena realizace celkem 50 záchranných archeologických výzkumů realizovaných NPÚ, případně na základě vícestranné dohody ve spolupráci s dalšími organizacemi oprávněnými k provádění archeologických výzkumů (celkem šest muzeí, čtyři obecně prospěšné společnosti a jedna veřejná výzkumná instituce). Více než polovina akcí byla realizována na území Moravy a českého Slezska (26).

Realizované ZAV přinesly řadu zajímavých terénních zjištění. V Libišanech (okr. Pardubice) tak byly například zkoumány objekty datovatelné do kontextu kultur s lineární a vypíchanou keramikou, tedy do neolitu. ZAV zde byl realizován ve spolupráci s Východočeským muzeem v Pardubicích. Zmínit lze i vícenásobné osídlení dokumentované v rámci výstavby nového rezidenčního objektu v Praze-Bubenci (Juarezova ul.), kde bylo doloženo osídlení kulturou s nálevkovitými poháry. Druhý sídelní horizont je zastoupen sídelní aktivitou v průběhu doby halštatské a nejmladší zachycené objekty náležely době římské. Výzkum zde byl realizován za účasti společnosti Archo Pro, o. p. s. Dotčeny byly i další lokality pravěkého stáří, jako například část pohřebiště starší doby bronzové, zkoumaného v souvislosti se stavbou rodinného domu na k. ú. Hroznová Lhota (okr. Hodonín) hodonínským muzeem T. G. M. (viz fotografie hrobu číslo 38). Při výstavbě dvou rodinných domů v Seloutkách (okr. Prostějov) v trati „Na Šťastných“ na známém pohřebišti z mladší doby bronzové a starší doby železné byl podpořen ZAV odborně zaštitěný Ústavem archeologické památkové péče Brno, při kterém bylo odkryto osm popelnicových hrobů datovaných do staroluzického období. Dalších sedm prostších hrobů náleželo platěnické kultuře a výjimečné jsou tři halštatské komorové hrobky s kamenným závalem (viz fotografie na následující straně). Mimo kremační ostatky se ve výbavě dochovaly až tři desítky keramických nádob, četné kovové milodary – bronzové vlasové ozdoby, bimetalická jehlice, dvě bronzové spirálovité náušnice, zbytky náhrdelníku ze skleněných korálek a jantarových perel, ze železných předmětů pak torzo železného náramku a harfovité spony a železné nože.

Raného středověku se mimořádně zajímavým způsobem dotkl výzkum realizovaný olomouckým pracovištěm na k. ú. Haňovice, kde byl prozkoumán mělce zahloubený objekt s keramikou 2. poloviny 10. století s nálezy keramických dyzen, železné rudy a strusky. Objekt zřejmě sloužil jako jednoduchý sezónní příbytek hutníků, kteří zřejmě produkovali železo v pecích u blízkého potoka Loučky.

Také období středověku a časného novověku se dotkla řada výzkumů, jako například výzkum v důsledku úprav na faře ve Skapcích (okr. Tachov) (viz na fotografii níže zobrazený interiér sklepů před vytěžením navážek po částečném zpřístupnění). Výzkum potvrdil, že fara je barokní jednorázovou novostavbou včetně sklepů a jejich zaklenutí. Novostavbě předcházela existence zděných konstrukcí a starších vrstev datovatelných od 15. století. ZAV v Dobrušce (okr. Rychnov nad Kněžnou) odkryl souvrství z 16.–17. století, při ZAV provedeném v Pekle (okr. Rychnov nad Kněžnou) na staveništi rodinného domu a v trase přístupové komunikace byla prozkoumána souvrství datovaná do 15.–17. století. Staveniště druhého z pekelských rodinných domů se nacházelo na nemovitosti, která je součástí tvrze. Při ZAV byla identifikována souvrství ze 17. století, dále zahloubené objekty z 15. století s pozdně gotickými kachly, které jsou spojovány s fungováním tvrze, a výrazná sníženina, zřejmě okraj příkopu, zavezená na konci 17. stol. Staveniště rodinného domu v Týništi nad Orlicí (okr. Rychnov nad Kněžnou) je umístěno na okraji původního městského jádra, identifikována zde byla kulturní vrstva vzniklá zavážením terénní deprese zeminou se zlomky střepů, které pocházejí z místního hrncířského výrobního centra. Tyto výzkumy byly realizovány Muzeem a galerií Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou.

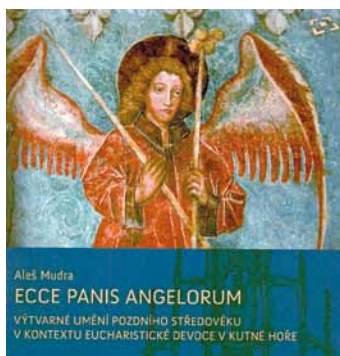
Publikační činnost

Národní památkový ústav vydává řadu odborných publikací, metodik, sborníků, katalogů k výstavám, výpravných obrazových publikací a dalších titulů a celou řadu propagačních materiálů. Soustředí se především na prezentaci odborných poznatků z oblasti památkové péče pro odbornou veřejnost a na zpřístupnění poznání našich památek široké veřejnosti. Níže představujeme abecedně řazené vybrané publikace vydané v roce 2012. Více informací o těchto i dalších titulech lze nalézt na www.npu.cz.

Ecce panis angelorum. Výtvarné umění pozdního středověku v kontextu eucharistické devoce v Kutné Hoře

Autor: Aleš MUDRA

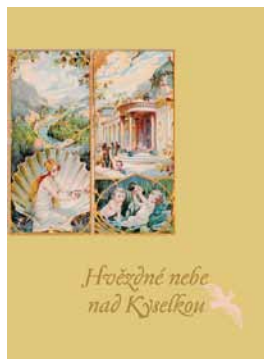
Kult eucharistie se stal ve vrcholném a pozdním středověku jedním z ústředních témat celé evropské kultury. České království nebylo v tomto výjimkou a jeho pokladnice, město Kutná Hora, dokonce v intenzitě kultu vyniklo nad jiné. Tato kniha sleduje především jeho vizuální stránku, o níž nám podávají svědectví tamní památky architektury, sochařství, malířství a uměleckých řemesel. Výklad začíná vznikem města kolem roku 1300, zahrnuje období bohatých uměleckých a náboženských aktivit před husitskými válkami, plodné období utrakvismu i útlum v následné době reformační. Kniha uzavírají události kolem roku 1623, kdy se město navrácí k římské církvi. Text doprovází množství barevných fotografií a rozsáhlé faktografické přílohy.

Hvězdné nebe nad Kyselkou. Slavní architekti a stavitelé v lázních Kyselka

Autoři: Stanislav BURACHOVIČ, Lubomír ZEMAN

Publikace byla vydána u příležitosti stejnojmenné výstavy, kterou uspořádalo územní odborné pracoviště v Lokti ve spolupráci s Muzeem Karlovy Vary. Výstava, doplněná celou řadou unikátních dokumentů a artefaktů, si kladla za cíl představit architektonické a památkové hodnoty lázní Kyselka spolu se zařazením do celoevropského kontextu. Publikace rozsahem i podobou z výstavy vychází, shrnuje výsledky

odborných průzkumů obou pořadatelských institucí a dokládá, že se v případě lázní Kyselka jedná o stavby s hodnotami evropského významu.

I král byl dítětem. Svět dětí na šlechtických sídlech

Autorka: Marie MŽYKOVÁ

Odborná publikace historičky umění Marie Mžkové se věnuje světu dětí na šlechtických sídlech. Kniha doprovázející stejnojmenný výstavní projekt realizovaný v roce 2012 na zámku Sychrov (více viz část Odborné konference, semináře, výstavy a další akce pořádané NPÚ) si klade za cíl rozšířit informace o životě mladých budoucích panovníků a šlechtických dětí. Děje se tak mimo jiné prostřednictvím rozsáhlého,

doposud většinou neznámého obrazového materiálu z českých a moravských hradů a zámků. Autorka, specializující se na portrétní malbu 18. století, prezentuje na 300 stranách 645 vyobrazení týkajících se života dítěte na panovnickém dvoře a v šlechtických kruzích, s množstvím nových autorských a personálních identifikací. Obsah knihy je rozčleněn do deseti kapitol odrážejících genezi života dítěte z aristokratických vrstev.

Kulturní domy na Ostravsku v kontextu architektury a umění 20. století. Základní kameny společnosti

Autor: Martin STRAKOŠ

Publikace se zabývá vývojem specifického typu budov kulturního zaměření a vybranými příklady těchto staveb s důrazem na území Ostravska. Navazuje na autorovu předchozí práci Nová Ostrava a její satelity; kapitoly z dějin architektury 30.–50. let 20. století, vydanou v roce 2010. Nynější svazek se zaměřuje na genezi kulturního domu jako konkrétního architektonického typu. Zmiňuje vývoj od národních domů, divadel a domů umění k moderním polyfunkčním kulturním stavbám. Věnuje se kulturním domům a jejich projektům z meziválečné doby i těsně po druhé světové válce. Uvádí i příklady obdobných kulturních staveb z evropských zemí. Důraz je kladen na projekty a realizace kulturních domů na Ostravsku z 50. let

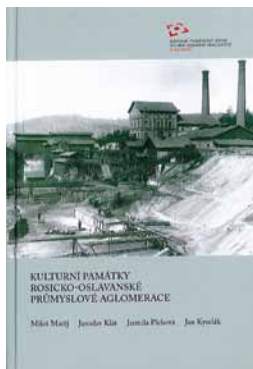

minulého století. Závěr knihy se věnuje památkové ochraně tohoto typu budov a metodám, jak přistupovat k danému architektonickému dědictví.

Kulturní památky rosicko-oslavanské průmyslové aglomerace

Autoři: Miloš MATĚJ, Jaroslav KLÁT, Jarmila PLCHOVÁ, Jan KYSELÁK

Odborná publikace nabízí nejen přehled chráněného průmyslového dědictví oblasti, ale také přehled technického zařízení a objektů, které byly ve své době významné. V úvodní části je zmíněno provázání s železniční dopravou a dalšími odvětvími využívajícími vytěžené uhlí, následující kapitola je pak věnována technickému a stavebnímu vývoji. Katalog společností a důlních podnikatelů uvádí základní informace o podnikatelských subjektech, těžebních společnostech a významných osobnostech. Hlavní část představuje Katalog kulturních památek a průmyslového dědictví – ten je řazen abecedně, vždy podle katastrálního území a nejstaršího názvu podniku. Na textovou část vždy navazuje přehledová mapa s vyznačenými objekty a technickým zařízením významným z hlediska památkové péče. V závěru knihy se nachází celková mapa přehledová a tabulky s informacemi o dataci a typologii.

Mezi tradicí a módou. Odívání v Čechách od renesance k baroku

Autorka: Alena NACHTMANNOVÁ

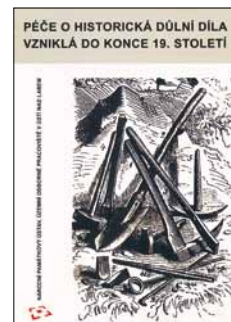
Výpravná kniha podává ucelený obraz oděvní kultury v Čechách 17. století. Zabývá se proměnami módy v nejvyšší společnosti a jejím odrazem v měšťanském, venkovském i vojenském prostředí. Reflektuje odívání v jednotlivých etapách života i během přelomových životních okamžiků (křest, svatba, pohřeb). Pozornost je věnována také péči o oděv, způsobu jeho čištění a ukládání. Publikace vychází z detailního studia obrazových pramenů a pramenů písemných, které v oblasti dějin oděvu u nás dosud téměř nebyly využívány. Písemná pramená základna kombinuje pozůstalostní inventáře, jež umožňují zachytit složení šatníku, používané materiály, výzdobné prvky i barevnost, a prameny osobní povahy, popřípadě literární díla, díky nimž je možno sledovat osobní názory na oděv a módu, individuální přístup k odívání a společenské rituály s oděvem spojené.

Péče o historická důlní díla vzniklá do konce 19. století

Kolektiv autorů

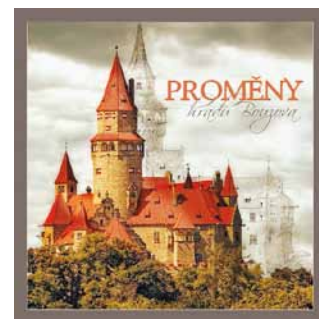
Sborník příspěvků z workshopu uspořádalo ÚOP v Ústí nad Labem ve spolupráci s Centrem pro dokumentaci a digitalizaci kulturního dědictví při UJEP Ústí nad Labem. Region severozápadních Čech má dlouhou montánní tradici, jejíž počátky spadají do raně historického období. Kulturní krajinu tohoto regionu výrazně modifikovala právě montánní činnost. Nedílnou součástí kulturního dědictví Ústeckého kraje je soubor památek montánní činnosti, které jsou hmotným pramenem k poznání místní bohaté tradice rudného i uhelného dolování. Problematika péče o historická důlní díla stála desítky let na okraji zájmu odborné veřejnosti. Identifikace, rozpoznání hodnot a dokumentace důlních děl představuje složitý a interdisciplinární úkol. Zajištění komplexní péče o řadu pozůstatků montánní činnosti a historická důlní díla i metodické sjednocení jejich dokumentace dosud představuje v památkové praxi citelné desideratum.

Proměny hradu Bouzova

Autoři: Zuzana ŠULCOVÁ, Sylva MARKOVÁ, Jitka ZATLOUKALOVÁ

Publikace vycházející v roce 2012, kdy uplynulo právě 100 let od úplného dokončení přestavby hradu, krajinářských úprav a vybavení interiéru, představuje ve čtyřech částech proměnu původního hradu v duchu německé novogotiky. Úvodní text v českém, německém, anglickém a ruském jazyce je věnován představení ideí, které vedly majitele a architekta k realizaci odvážného snu o vybudování reprezentativního sídla. Obrazová část je rozdělena do tří kapitol a pro její realizaci byly použity dokumenty, které jsou součástí hradního archivu. První kapitola s názvem „... sen se změnil ve skutečnost“ pomocí počítačové grafiky promítá původní plány architekta Hauberrissera do fotografií a porovnává plánovou dokumentaci s realizovanými částmi stavby, interiéry a jejich uměleckou výzdobou. Druhá kapitola „... proměny ve fotografiích“, obsahuje historické fotografie z let 1895–1912. Výběr fotografií představuje jednotlivé fáze výstavby hradu a proměny hradního parku. Třetí pak přináší pohledy na Bouzov před přestavbou a po přestavbě, historické letecké pohledy, interiéry na pohlednicích, umělecké pohlednice a kuriozity z ikonografické sbírky.

Průvodce architekturou Karlových Varů. Karlovy Vary Architecture Guide

Autor: Lubomír ZEMAN

Česko-anglická publikace představuje architektonické dědictví města Karlovy Vary v celé jeho šíři od nejstarších dob až do současnosti. Přináší přehled celkem tří stovek staveb, které reprezentují všechny architektonické styly a významné etapy stavebního vývoje Karlových Varů. Neomezuje se však pouze na stavby historické a chráněné kulturní památky, ale přibližuje čtenáři i stavby polozapomenuté či neprávem opomíjené, a v neposlední řadě i stavby nejnovější, architektonicky zajímavé realizace z poslední doby. Na začátku knihy je zařazen stručný přehled historického, urbanistického a stavebního vývoje města, následuje hlavní část s heslářem architektonicky hodnotných objektů a na závěr je uvedena mapa města s vyznačenými položkami katalogu, slovník architektů a stavitelů, místní, jmenný a typologický rejstřík a soupis architektury.

Soupis nemovitých kulturních památek okresu Prostějov

Editor: Iva ORÁLKOVÁ

Olomoucké územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu navázalo na úspěšnou tradici v publikování soupisů nemovitých kulturních památek Olomouckého kraje a prostějovskému regionu přispělo publikací, která bude sloužit k hlubšímu poznání památkového fondu. Za finanční spoluúčasti Olomouckého kraje a dalších subjektů tak v regionu naplňuje principy partnerství jak při poznávání památkového fondu, tak při správě a popularizaci kulturního dědictví v majetku státu.

Soupis nemovitých kulturních památek okresu Prostějov je koncipován jako podrobný aktualizovaný přehled památkového fondu, zpřístupňující odborné i laické veřejnosti 362 nemovitých kulturních památek. Kniha je v černobílém provedení s šitou vazbou, má 544 stran textu včetně náhledové fotografie, která doprovází každé rejstříkové číslo kulturní památky a lokalizuje památku pomocí souřadnic GPS.

Svatyně za hradbami měst. Křížová hora u Českého Krumlova v jihočeských a středoevropských souvislostech

Autoři: Martin GAŽI, Jarmila HANSOVÁ

Kniha interpretuje postupné proměny vztahu obyvatel českých a středoevropských měst k prostoru za jeho hradbami na konci středověku a fenomén nárůstu obliby příměstských

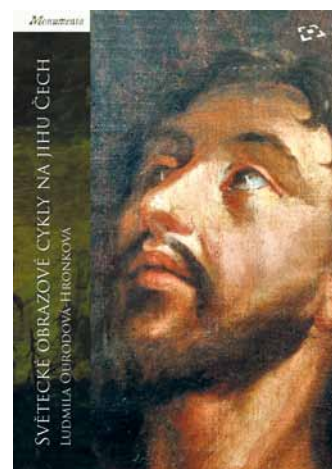
kostelů a kaplí v 17. a 18. století. Barokní svatyně, které byly většínou pravidelně navštěvovány ve zbožných procesích, stály v krajinně významných pozicích. Často při nich byli usazeni poustevníci. Autoři knihu rozčlenili do tří celků. První je srovnávací studii, pohybuující se v širokých časových i prostorových souvislostech, druhá si všímá příměstských poutních míst 17. a 18. století v historicky vymezeném prostoru Prácheňského a Bechyňského kraje a třetí je detailní mikrohistorickou sondou do konkrétní společenské situace při vzniku a rozvoji kaple sv. Kříže na Křížové hoře (Kreutzberg) nad městem Český Krumlov. Kniha je mimo jiné doplněna edicí a překladem unikátní veršované historie českokrumlovského poutního místa od městského syndika Johanna Franze Tschernichena z roku 1710.

Světěcké obrazové cykly na jihu Čech

Autorka: Ludmila OURODOVÁ-HRONKOVÁ

Rozsáhlá kniha završující několikaletý autorčin výzkum obsahuje 399 barevných fotografií a shromažďuje informace o deseti barokních obrazových cyklech dochovaných do dnešních dnů na území Jihočeského kraje, a to v kláštřích i na poutních místech. Jejich výtvarná úroveň je různorodá, od umění téměř lidového (kájovský cyklus) či výtvarných projevů poučených laických bratrů (například zlatokoronský cyklus dnes ve Vyšším Brodě) až po vrcholná díla dané doby (vídeňští Michael a Jan Grabenbergerové pro novohradské servity či Ignác Viktorin Raab pro Klementinum, dnes ve Štěkni). Kniha si též všímá možností preventivní péče a restaurování tohoto typu památek.

Technická zařízení na vodní pohon na Cvikovsku

Autor: Miroslav KOLKA

Kniha Technická zařízení na vodní pohon na Cvikovsku svým zaměřením navazuje na publikaci Petra Freiwilliga z roku 2011 s titulem Technické stavby Frýdlantska, která zaznamenala nebyvalý zájem mezi odbornými i laickými čtenáři.

Publikace je zaměřena na vodní díla, která v minulosti sloužila pomocí vodních kol nebo turbín k pohánění různých technických zařízení od mlýnů, pil, přes brusírny skla, textilní podniky až po papírny. Jedná se o první z výstupů dlouhodobého studia tohoto typu technických památek v okrese Česká Lípa.

Ve vymezeném regionu Cvikovska se na pouhých jedenácti katastrech podařilo dohledat 60 objektů. Vodní díla v podhůří Lužických hor patří k nejzajímavějším technickým stavbám v širokém regionu severních Čech, což velice dobře dokumentuje řada dochovaných terénních reliktnů a také bohaté archivní materiály. Nejobsáhlejší částí publikace je katalog jednotlivých staveb vodních děl, která jsou dokumentována na snímcích z terénu, dobových fotografiích i archivních plánech. K základní orientaci v problematice slouží úvodní kapitoly, ve kterých je přehledně popsáno historické vodní dílo, jeho součásti a charakteristické rysy jednotlivých typů staveb poháněných vodou.

Periodické publikace vydávané NPÚ

Zprávy památkové péče

Zprávy památkové péče jsou celostátním odborným oborovým recenzovaným periodikem, které vychází od roku 1937 (od roku 2001 je rozšířeno o webovou stránku) a je určeno zejména profesionálním pracovníkům památkové péče, ale také specialistům ze souvisejících oborů, vlastníkům památek a milovníkům kulturního dědictví.

V roce 2012 bylo vydáno šest čísel. Mimo různorodé příspěvky z oblasti památkové péče bylo uveřejněno šest větších tematických bloků: Obnova památek ve správě Národního památkového ústavu, 40. výročí Pražské památkové rezervace, K životnímu jubileu Pavla Janáka, 40. výročí Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, Účelově financované výzkumné úkoly Národního památkového ústavu a Pražský hrad. Součástí šestého čísla byl sborník příspěvků „Památková péče je rizikové povolání...“ K počtě 60. narozenin Vratislava Nejedlého.

Staletá Praha

Časopis Staletá Praha je recenzované periodikum pro národní kulturní dědictví, památkovou péči, archeologii a dějiny umění v Praze. Je financován s příspěvkem z institucionální podpory Ministerstva kultury na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

Číslo 2012/1 je zaměřeno umělecko-historicky a věnuje se například dvěma generacím pražských sochařů otce a syna Quitainerovým, obsahuje bibliografii Sborníku příspěvků k dějinám hlavního města Prahy. Číslo 2012/2 se věnuje například archeologickému poznání konstrukcí Juditina mostu, obsahuje bibliografii Pražského sborníku historického I–XXXIX.

Památky středních Čech

Odborný časopis územního odborného pracoviště středních Čech v Praze vychází od roku 1985 dvakrát ročně. Studie se soustředí na region středních Čech a Prahu.

Několik článků 26. ročníku se věnuje zámku v Hořovicích, kterému patří i pokračování rubriky publikování částí stavebněhistorických průzkumů z archivu pracoviště. Další příspěvky přibližují tato témata: myslivnu v Horušicích, cesty v pískovcových skalách na Kokořínsku, obnovu fasád domů na mělnickém náměstí, roubené stavby na severním Benešovsku, stavby v pražské Stromovce, železniční most v Žampachu a řadu dalších. V druhém čísle je jako každý rok publikována bibliografie Památky středních Čech v odborném tisku.

Ročenka 2011

Každoročně (již od roku 1997) vychází samostatná příloha časopisu – Ročenka, která shrnuje činnost středočeského územního odborného pracoviště v předešlém roce. Vzniká tak jedinečná dokumentace jeho odborné činnosti.

Průzkumy památek

Celostátní recenzované periodikum, které vydává od roku 1994 územní odborné pracoviště středních Čech v Praze dvakrát ročně. Časopis se stal uznávanou odbornou prezentací obsáhlých studií, materiálů i polemik k průzkumům různých druhů památek na celém území České republiky.

Z řady příspěvků jmenujme studii o Smečně ve středověku, zámku v Krásném Dvoře či architektuře Valašského Meziříčí ve 20. stol. V druhém čísle je několik příspěvků věnováno průzkumům lidové architektury (Pavlovice, Sedlec), další články přibližují například průzkumy kostela v Načeradci. Druhé číslo obsahuje též bibliografii průzkumů památek v odborném tisku.

Památky západních Čech II – 2012 : studie a zprávy

Periodická a recenzovaná odborná edice pro hmotné kulturní dědictví a památkovou péči v západních Čechách, která byla v závěru roku 2010 založena plzeňským územním odborným pracovištěm Národního památkového ústavu.

V roce 2012 byly publikovány kromě dalších příspěvků o pozdně barokní faře ve Kbelu, loveckém zámečku Diana u Rozvadova či záchraně bývalého pivovaru na hradě Velhartice.

Monumentorum Custos, časopis pro památky severozápadních Čech

Odborný recenzovaný časopis vychází jednou ročně, a to ve spolupráci ÚOP v Ústí nad Labem a Filozofické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. První číslo vyšlo v roce 2009. Cílem časopisu je popularizace památkové péče v oblasti severozápadních Čech, tedy v té oblasti, která byla v nedávné minulosti v ochraně památek zásadním způsobem opomíjena. Obsah časopisu je zaměřen nejen na odborné stati a materiálové studie, ale přináší také seznámení s aktuální obnovou památkového fondu v dané oblasti, a s vývojem péče v nejdůležitějších plošně chráněných památkových územích. Cílem je také popularizace památek zpřístupněných veřejnosti.

Sborník vydala v roce 2012 územní odborná pracoviště v Pardubicích, Telči, Olomouci, Kroměříži (pod názvem INGREDERE HOSPES V.) a Ostravě.

Věda a výzkum

Národní památkový ústav je výzkumnou organizací, jež provádí základní a aplikovaný výzkum. Výsledky dosažené NPÚ v rámci výzkumných záměrů, úkolů a cílů jsou systematicky zpřístupňovány široké laické a odborné veřejnosti prostřednictvím publikační činnosti, výuky a odborných konferencí. Výsledky jsou využívány a prezentovány při přípravě a tvorbě instalací a expozic hradů a zámků spravovaných NPÚ a dlouhodobých i krátkodobých výstav. Věda a výzkum v památkové péči zahrnují mnoho oborů a specializací. NPÚ proto úzce spolupracuje s vysokými školami humanitního i technického zaměření a vědeckými a výzkumnými organizacemi a institucemi.

NPÚ tvoří homogenní síť pracovišť rozprostřených po České republice. Výzkumná činnost probíhá celostátně a pokrývá všechny kraje a regiony našeho státu.

Odborní a vědeckí pracovníci NPÚ řeší řadu institucionálních výzkumných cílů a programových projektů financovaných Ministerstvem kultury a Grantovou agenturou ČR. Proces realizace a organizování úkolů vědy a výzkumu je mnohovrstevnatý

Přehled VVI a VO, s nimiž NPÚ spolupracuje na řešení výzkumných projektů

Akademie múzických umění v Praze
Archeologický ústav AV ČR, v. v. i.
České vysoké učení technické v Praze
Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Pedagogická fakulta
Mendelova univerzita v Brně
Moravská galerie v Brně
Národní knihovna ČR
Národní muzeum
Národní technické muzeum
Národní zemědělské muzeum
Technické muzeum v Brně
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Filosofická fakulta
Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta
Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury
Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví
Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.

a složitý odborně i administrativně. Úspěšné naplňování vyžaduje nejen vysokou odbornou erudici a vědeckou soustředěnost odborných a vědeckých pracovníků, ale i profesionalitu a zkušenosti s řízením a administrativním vedením výzkumu, zabezpečením vzájemné plynulé a plodné spolupráce mezi subjekty podílejícími se na řešení projektů a samozřejmě komunikaci s poskytovatelem. Tyto činnosti fundovaně a odpovědně zajišťuje a vykonává Referát vědeckého tajemníka (Referát vědy a výzkumu), který se aktivně podílí i na výběru, přípravě a tvorbě výzkumných záměrů, úkolů, projektů a cílů NPÚ.

NPÚ řešil v roce 2012 deset projektů Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (dále též „NAKI“): od roku 2011 jeden pětiletý projekt, od roku 2012 devět čtyřletých projektů. Projekty tematicky pokrývají celé spektrum památkové péče: archeologii; industriální dědictví; každodenní život a kulturní vliv aristokracie v Českých zemích a ve střední Evropě; kulturně historicky cenná území (historická sídla, parky, zahrady); historickou kulturní krajinu; edukaci v oblasti kulturního dědictví; metody uchování movitého kulturního

Přehled pracovišť NPÚ s uvedením počtu pracovníků podílejících se na výzkumu (k 31. prosinci 2012)

Pracoviště NPÚ	Počet osob
Ústřední pracoviště	62
ÚOP v hlavním městě Praze	14
ÚOP středních Čech v Praze	16
ÚOP v Českých Budějovicích	37
ÚOP v Plzni	12
ÚOP v Lokti	16
ÚOP v Ústí nad Labem	13
ÚOP v Liberci	13
ÚOP v Josefově	6
ÚOP v Pardubicích	12
ÚOP v Telči	11
ÚOP v Brně	12
ÚOP v Olomouci	9
ÚOP v Kroměříži	6
ÚOP v Ostravě	31

Finanční prostředky přiznané NPÚ z Programu NAKI na léta 2011 až 2017

Rok	Částka (v tis. Kč)
2011	4979
2012	23606
2013	34743
2014	33603
2015	29332
2016	11358
2017	11500
Celkem	149121

dědictví, identifikaci a interpretaci militárií a historického fotografického materiálu.

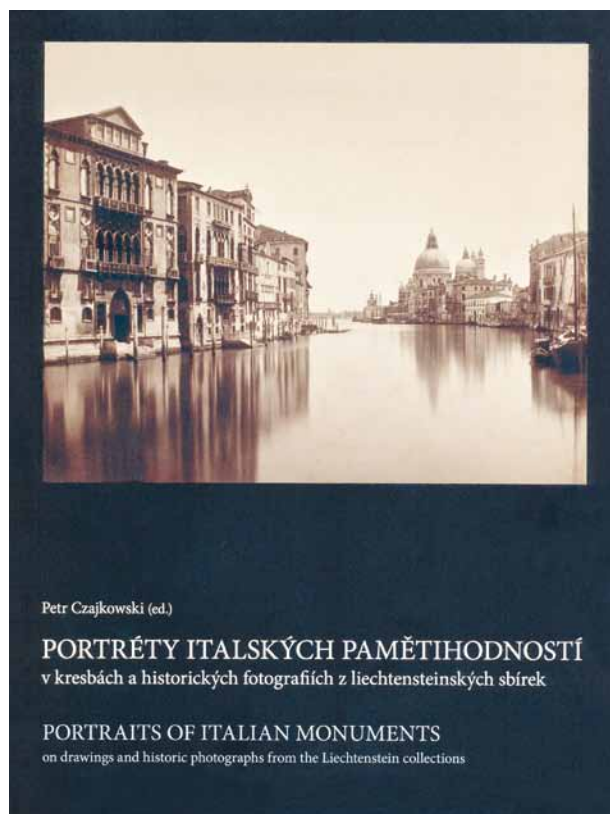
V rámci projektu NAKI Každodenní život a kulturní vliv aristokracie v Českých zemích a ve střední Evropě v kontextu veřejně přístupných historických sídel ve správě Národního památkového ústavu – instalace, prezentace, aplikace byla v roce 2012 zpřístupněna nová expozice na zámku Dačice (více v části Nové památkové interiérové instalace na objektech ve správě NPÚ).

Dalších 13 výzkumných cílů v oblasti archeologie, movitého a nemovitého kulturního dědictví řeší NPÚ od roku 2012 z institucionální podpory Ministerstva kultury na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO). Kontinuálně jsou prováděny například průzkumy a prezentace architektury 19. a 20. století a industriálního dědictví. Výzkum movitých a nemovitých památek zahrnuje aktuální metodické otázky průzkumu a dokumentace se zvláštním zřetelem na dokumentaci ohrožených druhů památek.

V rámci institucionálního výzkumu je podporována publikační činnost, vydávání recenzovaných periodik a odborných knih. V roce 2012 vyšly například tyto monografie: Kulturní domy na Ostravsku v kontextu architektury a umění 20. století (autor M. Strakoš); anglicko-český Průvodce architekturou Karlových Varů (L. Zeman); Svatyně za hradbami měst (M. Gaži, J. Hansová); Ecce Panis Angelorum (A. Mudra); Mezi tradicí a módou (A. Nachtmannová) (více o všech výše zmíněných publikacích lze nalézt v části Publikační činnost) či Portréty italských

Finanční prostředky poskytnuté NPÚ zřizovatelem na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO) v letech 2012 a 2013

Rok	Částka (v tis. Kč)
2012	15800
2013	15856
Celkem	31656

pamětihodností v kresbách a historických fotografiích z liechtensteinských sbírek (P. Czajkowski) ad.

V oblasti základního výzkumu NPÚ řešil v roce 2012 tři projekty z podpory Grantové agentury České republiky (dále též „GA ČR“): Ladění historických varhan v českých zemích (2009–2014), Románská sakrální architektura v Praze – pohled archeologie (2009–2013) a Prameny k dějinám barokního umění na Moravě v rukopisech Bočkovy sbírky (2012–2013).

Ucelený přehled řešených i již ukončených výzkumných projektů NPÚ je prezentován na nově vytvořených webových stránkách vědy a výzkumu: www.npu.cz/veda-vyzkum.

Finanční prostředky čerpané NPÚ v letech 2009 až 2013 na projekty GA ČR

Rok	Částka (v tis. Kč)
2009	601
2010	1091
2011	711
2012	603
2013	1768
Celkem	4774

Jednotlivá pracoviště NPÚ

Ústřední pracoviště

Valdštejnské náměstí 3/162, 118 01 Praha 1 – Malá Strana
tel.: 257 010 111
fax: 257 533 527
e-mail: epodatelna@up.npu.cz
www.npu.cz/gnr

Ústřední pracoviště řídilo v roce 2012 celkovou činnost Národního památkového ústavu a v rozsahu vymezeném vnitřními předpisy přímo zajišťovalo vybrané úkoly státní památkové péče. Do jeho působnosti spadala celá Česká republika. V jeho kompetenci byl dohled a výkon odborné památkové péče na všech národních kulturních památkách včetně památek UNESCO.

Zajišťovalo vedení Ústředního seznamu kulturních památek včetně příslušných databází. Koordinovalo digitalizaci

oborových dat a tvorbu metodik pro péči o památkový fond. V oblasti odborné spolupráce s výkonnými orgány státní správy přednostně připravovalo vyjádření ke konzervaci a obnově národních kulturních památek, zejména těch, které jsou ve správě NPÚ, a památek zapsaných na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, a poskytovalo širokou součinnost jednotlivým územním odborným pracovištím pro otázky péče o další kulturní památky a památková území. Spravovalo rozsáhlé sbírky fotografické, grafické a plánové dokumentace a bohatou oborovou knihovnu.

Ústřední pracoviště rovněž organizovalo oborový výzkum a oborové vzdělávací kurzy pro absolventy středních i vysokých škol.

Ústřední pracoviště nespravovalo žádný památkový objekt.

Územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze

Na Perštýně 12, 110 00 Praha 1 – Staré Město
tel.: 234 653 111
fax: 234 653 119
e-mail: praha@praha.npu.cz
www.npu.cz/uop-hmp

Územní odborné pracoviště Praze má působnost v celém rozsahu Velké Prahy. V jeho spádovém území se k 31. prosinci 2012 nacházelo 2 105 nemovitých památek, 3 památkové rezervace, 7 vesnických památkových zón a 10 městských památkových zón. Pražská památková rezervace leží v historickém středu hlavního města a svou výměrou 866 hektarů představuje největší městskou památkovou rezervaci v České republice. Její celosvětový význam podtrhl zápis na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO v roce 1992.

Pracoviště nespravovalo žádnou památku, ale vykonávalo odborný dohled a spolupracovalo při realizaci obnovy památek v souladu se závaznými stanovisky.

Vzhledem k rozloze tohoto území a bohatství jeho památkového fondu náleží agenda pracoviště dlouhodobě k nejrozsáhlejšímu v rámci celého NPÚ.

Profil územního odborného pracoviště v Praze výrazným způsobem spoluvytváří jeho samostatný archeologický odbor. K jeho hlavním úkolům náleží vedle výkonu a koordinace archeologické činnosti ve smyslu státní památkové péče také provádění záchranných archeologických výzkumů na území hlavního města, především v jeho historické části. Činnost celého odboru je úspěšně prezentována na adrese www.archeopraha.cz.

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze

Sabinova 373/5, 130 11 Praha 3
 tel.: 274 008 111
 fax: 274 008 112
 e-mail: podatelna@stc.npu.cz
 www.npu.cz/uop-sc

12 památkových rezervací a 60 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO je zapsána 1 památka (Kutná Hora, důlní díla a část historického jádra).

Pracoviště hospodařilo se svěřeným státním majetkem, který představovalo 14 hradů, zámků a dalších památek na území Středočeského kraje a Zahrady pod Pražským hradem. Úkolem pracoviště je kromě zajišťování správy a údržby především prezentace těchto objektů formou veřejně přístupných expozic, speciálních programů pro různé skupiny návštěvníků i široké nabídky kulturních akcí.

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze má působnost ve Středočeském kraji. V jeho spádovém území se k 31. prosinci 2012 nacházelo 4 322 nemovitých památek,

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště v roce 2012

Název objektu	Typ objektu	Telefon	Internetové stránky
Březnice	zámek	318 682 179	www.zamek-breznice.cz
Hořovice	zámek	311 512 479	www.zamek-horovice.cz
Karlštejn (viz foto)	hrad	311 681 695	www.hradkarlstejn.cz
Konopiště	zámek	317 721 366	www.zamek-konopiste.cz
Krakovec	hrad	313 549 302	www.hrad-krakovec.cz
Křivoklát	hrad	313 558 440	www.krivoklat.cz
Mnichovo Hradiště	zámek	326 773 098	www.mnichovo-hradiste.cz
Mníšek pod Brdy	zámek	318 590 209	www.zamek-mnisek.cz
Praha – Malá Strana	Zahrady pod Pražským hradem	257 214 817	www.palacove-zahrady.cz
Sázava	klášter	327 321 177	www.klaster-sazava.cz
Točnick a Žebrák	hrady	311 533 202	www.hrad-tocnik.cz , www.hrad-zebrak.cz
Veltrusy	zámek	315 781 146	www.zamek-veltrusy.cz
Zbečno	Hamousův statek	313 558 440	www.zbecno.cz
Žleby	zámek	327 398 121	www.zamek-zleby.cz

Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

Přemysla Otakara II. 34, 370 21 České Budějovice
 tel.: 386 356 921
 fax: 386 359 386
 e-mail: epodatelna@npu.cz
 www.npu-cb.eu, www.npu.cz/uop-cb

Českobudějovické územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu je vědeckovýzkumnou institucí, která se zabývá ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu na území Jihočeského kraje. K 31. prosinci 2012 se na území působnosti ÚOP nacházelo 5 474 nemovitých památek, 114 404 movitých památek a inventárních

položek mobiliárních fondů státních památkových objektů, 33 národních kulturních památek, 7 městských památkových rezervací, 16 vesnických památkových rezervací, 25 městských památkových zón, 55 vesnických památkových zón a 5 krajinných památkových zón. Na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO byly z Jihočeského kraje zapsány 2 lokality: historické jádro Českého Krumlova a vesnice Holašovice.

Mezi hlavní specializace pracoviště náleží zejména tyto aktivity: systematická příprava odborných podkladů pro územní plošnou ochranu, precizace nových přístupů k dokumentaci památek, odborně zaměřená ediční činnost, příprava didaktických programů přibližujících památkový fond školním skupinám a rodinám s dětmi či pilotní projekty zimních prohlídkových tras.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště v roce 2012

Název objektu	Typ objektu	Telefon	Internetové stránky
Červená Lhota	zámek	384 384 228	www.zamek-cervenalhota.eu
Český Krumlov	hrad a zámek	380 704 721	www.zamek-ceskykrumlov.eu
Dačice	zámek	384 420 246	www.zamek-dacice.eu
Domanín	Schwarzenberská hrobka	384 721 193	www.zamek-trebon.eu
Hluboká nad Vltavou	zámek	387 843 911	www.zamek-hluboka.eu
Jindřichův Hradec	hrad a zámek	384 321 279	www.zamek-jindrichuvhradec.eu
Kratochvíle	zámek	388 324 380	www.zamek-kratochvile.eu
Landštejn	hrad	384 498 580	www.hrad-landstejn.eu
Nové Hrady	hrad	386 362 135	www.hrad-novehrady.eu
Rožmberk nad Vltavou	hrad	380 749 838	www.hrad-rozemberk.eu
Třeboň	zámek	384 721 193	www.zamek-trebon.eu
Zlatá Koruna	klášter	380 743 126	www.klaster-zlatakoruna.eu
Zvíkov (viz foto)	hrad	382 285 676	www.hrad-zvikov.eu

Územní odborné pracoviště v Plzni

Prešovská 171/7, 306 37 Plzeň
 tel.: 377 360 911
 fax: 377 360 953
 e-mail: sekretariat@plzen.npu.cz
 www.npu.cz/uop-pl

Územní odborné pracoviště v Plzni působí v Plzeňském kraji, který je tvořen okresy Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov.

Z Plzeňského kraje bylo v Ústředním seznamu kulturních památek k 31. prosinci 2012 zapsáno 3 190 nemovitých kulturních památek.

Pokud jde o movité kulturní památky, k 31. prosinci 2012 činil počet jejich rejstříkových čísel 4 665.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště v roce 2012

Název objektu	Typ objektu	Telefon	Internetové stránky
Červené Poříčí	zámek	376 393 022	www.cervene-porici.cz
Horšov	kostel Všech svatých	379 423 111	www.horsovsky-tyrn.cz
Horšovský Týn	hrad a zámek	379 423 111	www.horsovsky-tyrn.cz
Kladruby u Stříbra – Pozorka	klášter	374 631 773	www.klaster-kladruby.cz
Kozel	zámek	377 969 040	www.zamek-kozel.eu
Manětín	zámek	373 392 283	www.zamek-manetin.cz
Nebílovy (viz foto)	zámek	377 917 090	www.zamek-nebilovy.cz
Plasy	klášter	373 322 174	www.klaster-plasy.eu
Přimda	hrad	374 631 773	www.hrad-primda.cz
Rabí	hrad	376 596 235	www.hrad-rabi.eu
Švihov	hrad	376 393 378	www.hradsvihov.cz
Velhartice	hrad	376 583 315	www.hrad-velhartice.cz

Územní odborné pracoviště v Lokti

Kostelní 81/25, 357 33 Loket
 tel.: 352 684 796
 fax: 352 684 814
 e-mail: sekretariat@loket.npu.cz
 www.npu.cz/uop-lo

Územní odborné pracoviště v Lokti má působnost v Karlovarském kraji. Na tomto území se k 31. prosinci 2012 nacházelo 1 399 nemovitých kulturních památek, 10 národních kulturních památek, 6 památkových rezervací a 20 památkových zón. V přímé správě pracoviště byly 4 státní památkové objekty, z nichž byly 3 zpřístupněny veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště v roce 2012

Název objektu	Typ objektu	Telefon	Internetové stránky
Bečov nad Teplou (viz foto)	hrad, zámek	353 999 394	www.zamek-becov.cz
Kynžvart	zámek	354 691 269	www.zamek-kynzvalt.eu
Valeč	zámek	353 399 731	www.zamek-valec.cz

Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem

Podmokelská 1/38, 400 07 Ústí nad Labem
 tel.: 472 704 800
 fax: 472 704 888
 e-mail: usti@usti.npu.cz
www.npu.cz/uop-ul

Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem je státní příspěvkovou organizací, která má působnost na území Ústeckého kraje. Bylo zřízeno s účinností od 1. ledna 2003 na dobu neurčitou podle zákona, rozhodnutím Ministerstva kultury ČR. V jeho spádovém území se k 31. prosinci 2012 nacházelo 3 498 nemovitých památek, 14 národních kulturních památek, 5 městských památkových rezervací a 17 zón, 3 vesnické památkové rezervace a 13 zón, 1 krajinná památková zóna, 24 ochranných pásem a 1 archeologická památková rezervace.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště v roce 2012

Název objektu	Typ objektu	Telefon	Internetové stránky
Benešov nad Ploučnicí	zámek	412 586 795	www.zamek-benesov.cz
Duchcov	zámek	417 835 301	www.zamek-duchcov.cz
Hazmburk (viz foto)	hrad	606 175 052	www.hrad-hazmburk.cz
Jezeří	zámek	476 734 338	www.zamek-jezeri.cz
Krásný Dvůr	zámek	415 210 036	www.krasny-dvur.cz
Libochovice	zámek	416 591 443	www.zamek-libochovice.cz
Most	kostel Nanebevzetí Panny Marie	476 707 364	www.kostel-most.cz
Ploskovice	zámek	416 749 092	www.zamek-ploskovice.cz
Říp	rotunda sv. Jiří	724 663 757	www.zamek-libochovice.cz
Stekník	zámek	723 086 011	www.steknik.zamek.txt.cz
Velké Březno	zámek	475 228 331	www.zamek-vbrezno.cz
Zubrnice	soubor lidové architektury	475 228 267	www.zubrnice.cz

Územní odborné pracoviště v Liberci

Jablonecká 642/23, 460 01 Liberec 1
 tel.: 485 222 411
 fax: 485 222 420
 e-mail: liberec@liberec.npu.cz
 www.npu.cz/uop-li

ÚOP v Liberci bylo zřízeno rozhodnutím generálního ředitele NPÚ čj. 989/2006 k datu 6. února 2006. Pracoviště vzniklo delimitací části stávajícího ÚOP v Ústí nad Labem a splynutím

s dosud samostatným ÚOP – správa SZ Sychrov; zřizovatelem je Ministerstvo kultury.

Pracoviště zajišťuje činnost Národního památkového ústavu s působností v Libereckém kraji (okresy Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily) a do jeho správy spadalo 8 státních hradů a zámků.

Na území Libereckého kraje se 31. prosinci 2012 nacházelo 2 248 nemovitých kulturních památek, 8 památkových rezervací a 25 památkových zón.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště v roce 2012

Název objektu	Typ objektu	Telefon	Internetové stránky
Bezděz	hrad	487 873 131	www.hrad-bezdez.eu
Frýdlant	hrad a zámek	482 312 130	www.zamek-frydlant.cz
Grabštejn	hrad	482 724 301	www.hrad-grabstejn.cz
Hrubý Rohozec <i>(viz foto)</i>	zámek	481 321 012	www.hruby-rohozec.eu
Lemberk	zámek	487 762 305	www.zamek-leberk.cz
Sychrov	zámek	482 416 011	www.zamek-sychrov.cz
Trosky	hrad	481 313 925	www.hrad-trosky.eu
Zákupy	zámek	487 857 278	www.zamek-zakupy.cz

Územní odborné pracoviště v Josefově

Okružní 418, 551 02 Jaroměř-Josefov
 tel.: 491 814 357
 e-mail: josefov@josefov.npu.cz
 www.npu.cz/uop-jo

Územní odborné pracoviště v Josefově má působnost v Královéhradeckém kraji. V jeho spádovém území se k 31. prosinci 2012 nacházelo 2 993 nemovitých kulturních památek, 3 275 movitých kulturních památek, 17 národních kulturních památek, 6 památkových rezervací a 33 památkových zón. Do konce roku 2012 bylo ve správě pracoviště 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště v roce 2012

Název objektu	Typ objektu	Telefon	Internetové stránky
Hrádek u Nechanic (<i>viz foto</i>)	zámek	495 441 244	www.hradekunechanic.cz
Kuks	Hospital a Betlém	499 692 161	www.hospital-kuks.cz
Náchod	zámek	491 426 201	www.zamek-nachod.cz
Opočno	zámek	494 668 216	www.zamek-opocno.cz
Ratibořice	zámek	491 452 123	www.zamek-ratiborice.cz

Územní odborné pracoviště v Pardubicích

Zámek 5, 531 16 Pardubice
 tel.: 466 797 711
 fax: 466 797 779
 e-mail: info@pardubice.npu.cz
 www.npu.cz/uop-pa

Územní odborné pracoviště v Pardubicích má působnost v Pardubickém kraji. V jeho spádovém území se k 31. prosinci 2012 nacházelo 2 085 nemovitých kulturních památek, 3 757 movitých kulturních památek, 19 městských památkových zón, 3 vesnické památkové zóny, 14 ochranných pásem, 3 městské památkové rezervace, 1 vesnická památková rezervace, 1 archeologická památková rezervace, 1 krajinná památková zóna, 1 památka UNESCO a 11 národních kulturních památek.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště v roce 2012

Název objektu	Typ objektu	Telefon	Internetové stránky
Kunětická Hora (viz foto)	hrad	466 415 428	www.hrad-kunetickahora.cz
Litice nad Orlicí	hrad	465 320 627	www.hrad-litice.cz
Litomyšl	zámek	461 615 067	www.zamek-litomysl.cz
Slatiňany	zámek	469 681 112	www.zamek-slatinany.cz
Vysočina	soubor lidových staveb	469 326 415	www.vesely-kopec.eu

Územní odborné pracoviště v Telči

Hradecká 6, 588 56 Telč
 tel.: 567 213 116
 fax: 567 243 655
 e-mail: sekretariat@telc.npu.cz
 www.npu-telc.eu, www.npu.cz/uop-te

3 035 nemovitých kulturních památek, 13 národních kulturních památek, 6 památkových rezervací a 27 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO jsou zapsány: Telč – historické jádro města, Zelená hora – poutní kostel sv. Jana Nepomuckého, Třebíč – soubor židovské čtvrti, židovského hřbitova a baziliky sv. Prokopa.

V přímé správě pracoviště bylo 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Územní odborné pracoviště v Telči má působnost v kraji Vysočina. V jeho spádovém území se k 31. prosinci 2012 nacházelo

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště v roce 2012

Název objektu	Typ objektu	Telefon	Internetové stránky
Jaroměřice nad Rokytnou (<i>viz foto</i>)	zámek	568 440 237	www.zamek-jaromerice.cz
Lipnice nad Sázavou	hrad	569 486 189	www.hrad-lipnice.eu
Náměšť nad Oslavou	zámek	568 620 319	www.zamek-namest.cz
Telč	zámek	567 243 821	www.zamek-telc.eu
Zelená hora	památkový areál	566 622 855	www.zelena-hora.eu

Územní odborné pracoviště v Brně

Náměstí Svobody 8, 601 54 Brno
 tel.: 549 536 111
 fax: 542 536 217
 e-mail: brno@brno.npu.cz
 www.npu.cz/uop-br

Územní odborné pracoviště v Brně působí na území Jihomoravského kraje a do jeho působnosti patří 7 okresů, 21 obcí s rozšířenou působností a 673 obcí. Na území Jihomoravského

kraje se k 31. prosinci 2012 nacházelo 4 263 nemovitých kulturních památek, 29 národních kulturních památek, 6 památkových rezervací a 21 památkových zón.

Na území v působnosti pracoviště se nacházejí 2 památky zapsané na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO – Lednicko-valtický areál (zapsaný v roce 1996) a vila Tugendhat v Brně (zapsaná v roce 2002).

V přímé správě pracoviště byla 1 vila (od léta 2009), 9 státních zámků, 3 státní hrady a 1 hradní zřícenina.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště v roce 2012

Název objektu	Typ objektu	Telefon	Internetové stránky
Brno-Pisárky	vila Stiassni		
Bítov	hrad	515 294 736	www.hradbitov.cz
Bučovice	zámek	517 383 135	www.bucovice-zamek.cz
Kunštát	zámek	516 462 062	www.zamek-kunstat.eu
Lednice	zámek	519 340 128	www.zamek-lednice.com
Lysice	zámek	516 472 235	www.zameklysice.cz
Milotice	zámek	518 619 643	www.zamekmilotice.cz
Nový Hrádek	hrad	515 296 215	www.novyhradek.net
Pernštejn	hrad	566 566 101	www.hrad-pernstejn.eu
Rájec nad Svitavou (viz foto)	zámek	516 432 013	www.zamekrajec.cz
Uherčice	zámek	515 298 396	www.zamek-uhercice.cz
Valtice	zámek	519 352 423	www.zamek-valtice.cz
Veveří	hrad	549 420 164	www.veveri.cz
Vranov nad Dyjí	zámek	515 296 215	www.zamekvranov.cz

Územní odborné pracoviště v Olomouci

Horní náměstí 25, 771 11 Olomouc,
tel.: 585 204 111
fax: 585 229 189
e-mail: sekretariat@olomouc.npu.cz
www.npu.cz/uop-ol

Územní odborné pracoviště v Olomouci má působnost v Olomouckém kraji. V jeho spádovém území se k 31. prosinci 2012 nacházelo 13 národních kulturních památek, 2 181 nemovitých památek, 3 památkové rezervace a 24 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO je zapsán Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci.

V přímé správě pracoviště bylo 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště v roce 2012

Název objektu	Typ objektu	Telefon	Internetové stránky
Bouzov (<i>viz foto</i>)	hrad	585 346 202	www.hrad-bouzov.cz
Jánský Vrch	zámek	584 440 286	www.janskyvrch.cz
Příkazy	soubor staveb lidové architektury	585 967 310	www.hanackeskanzen.cz
Šternberk	hrad	585 012 935	www.hrad-sternberk.cz
Velké Losiny	zámek	583 248 380	www.zamek-losiny.cz

Územní odborné pracoviště v Kroměříži

Sněmovní náměstí 1, 767 01 Kroměříž
 tel.: 573 301 411
 fax: 573 301 419
 e-mail: kromeriz@kromeriz.npu.cz
 www.npu.cz/uop-kr, www.nczk.cz

Územní odborné pracoviště v Kroměříži má působnost ve Zlínském kraji. V jeho spádovém území se k 31. prosinci 2012 nacházelo 1 438 nemovitých památek, 13 národních kulturních památek, 4 památkové rezervace a 17 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO je zapsán Arcibiskupský zámek a zahrady v Kroměříži.

V přímé správě pracoviště byly 4 zpřístupněné památkové objekty.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště v roce 2012

Název objektu	Typ objektu	Telefon	Internetové stránky
Buchlov	hrad	572 595 161	www.hrad-buchlov.cz
Buchlovice	zámek	572 434 240	www.zamek-buchlovice.cz
Kroměříž (viz foto)	arcibiskupský zámek a zahrady	573 502 515	www.zamek-kromeriz.cz
Vizovice	zámek	577 452 762	www.zamek-vizovice.cz

Územní odborné pracoviště v Ostravě

Korejská 12, 702 00 Ostrava-Privoz
 tel.: 595 133 911
 fax: 595 133 900
 e-mail: ostrava@ostrava.npu.cz
 www.npu.cz/uop-os

Územní odborné pracoviště v Ostravě má působnost v Moravskoslezském kraji. V jeho spádovém území se k 31. prosinci 2012 nacházelo 2 078 nemovitých kulturních památek, 14 národních kulturních památek, 5 památkových rezervací a 24 památkových zón.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště v roce 2012

Název objektu	Typ objektu	Telefon	Internetové stránky
Hradec nad Moravicí	zámek	553 783 485	www.zamek-hradec.cz
Ostrava-Michálkovice (viz foto)	Důl Michal	596 231 160	www.dul-michal.cz
Raduň	zámek	553 796 119	www.zamek-radun.cz

Hospodaření

Hospodářský výsledek NPÚ za rok 2012 po zdanění

Pracoviště NPÚ	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
Ústřední pracoviště	3 969 145,30	88 174,46	4 057 319,76
ÚOP v hlavním městě Praze	-797 399,32	0,00	-797 399,32
ÚOP středních Čech v Praze	0,00	49 990,96	49 990,96
ÚOP v Českých Budějovicích	2 200,08	147 510,58	149 710,66
ÚOP v Plzni	34 379,03	91 553,46	125 932,49
ÚOP v Lokti	-16 024,46	58 723,64	42 699,18
ÚOP v Ústí nad Labem	307,16	415,96	723,12
ÚOP v Liberci	1 837,49	4 610,51	6 448,00
ÚOP v Pardubicích	247,62	5 573,88	5 821,50
ÚOP v Josefově	0,00	7,67	7,67
ÚOP v Telči	-275 471,84	275 475,02	3,18
ÚOP v Brně	-195 512,12	195 512,12	0,00
ÚOP v Kroměříži	183 003,31	-183 003,31	0,00
ÚOP v Olomouci	-2 600 008,28	8,28	-2 600 000,00
ÚOP v Ostravě	-17 347,73	17 347,73	0,00
Celkem	289 356,24	751 900,96	1 041 257,20

Rozbor hospodaření

Hospodaření NPÚ v roce 2012 skončilo celkovým přebytkem ve výši 1 041 257,20 Kč. V hlavní činnosti bylo dosaženo zisku 289 356,24 Kč, v rámci jiné činnosti 751 900,96 Kč.

Vztaženo k celkovému obratu organizace, který roku 2012 překročil 1 269 milionů Kč, lze hospodaření Národního památkového ústavu v tomto období označit za vyrovnané, tedy blízké stavu, kdy náklady a výnosy jsou téměř v rovnováze. V případě státní příspěvkové organizace, která není zřízena za účelem dosahování zisku, je tento výsledek hospodaření naplněním plánovaného cíle v této oblasti.

Vyhodnocení plánu vlastních výnosů v hlavní činnosti

Výnosy celkem činily 1 119 989 852,80 Kč. Z toho vlastní výnosy 490 311 852,80 Kč. Plán vlastních výnosů za NPÚ jako celek byl splněn na 104 %. Objemově nejvýznamnější položkou,

která se na uvedeném čtyřprocentním překročení tohoto ukazatele podílela, byly bezesporu příjmy z nájemného, jejichž hodnota v absolutním vyjádření překročila plánovanou částku o 14 766 092 Kč, což znamená splnění tohoto ukazatele na 125 %. Rovněž tak byl překročen plánovaný objem tržeb ze vstupného. Oproti upravenému rozpočtu bylo získáno o 6 014 682 Kč více, což představuje splnění plánu tržeb na 102 %.

Hlavním důvodem překročení plánovaných příjmů z nájemného bylo obnovení zájmu zahraničních produkcí o pronájem atraktivních historických objektů ve správě NPÚ k filmování.

V případě tržeb ze vstupného bylo dosaženo jejich překročení jednak mírným zvýšením vstupného na vybraných objektech, ale především zvolením vhodné marketingové strategie, rozšířením nabídky prohlídkových tras a z kvalitnější nabídky doprovodných programů a kulturních akcí pořádaných na zpřístupněných hradech a zámcích. Významnou roli sehrály také vhodné klimatické podmínky pro návštěvu památek v hlavní sezóně i převzetí správy Zahrad pod Pražským hradem, které byly až do konce roku 2010 provozovány externím nájemcem.

Výše uvedená opatření vedla ve svém důsledku k překročení plánu tržeb i přesto, že v uplynulém období došlo v porovnání s rokem 2011 k mírnému poklesu počtu návštěvníků cca o 2 %.

Vyhodnocení plánu nákladů v hlavní činnosti

Pro dosažení vyrovnaného výsledku hospodaření v uplynulém roce byl rozhodující příznivý vývoj čerpání nákladů v souladu s dosaženými vlastními výnosy (plán nákladů byl splněn na 102 %).

Náklady celkem činily 1 119 700 496,56 Kč. Překročení plánu vlastních výnosů umožnilo NPÚ vynaložit větší objem finančních prostředků na opravy a údržbu památkových objektů, a to o 12 milionů korun v porovnání s upraveným rozpočtem na rok 2012. Tyto finanční prostředky byly vynaloženy především v oblasti restaurování sbírkových předmětů a oprav a údržby movitých kulturních památek.

Dosažené vyšší vlastní výnosy oproti předpokladu byly investovány především do zlepšení stavu spravovaných předmětů kulturní povahy, což se odrazilo v překročení rozpočtu

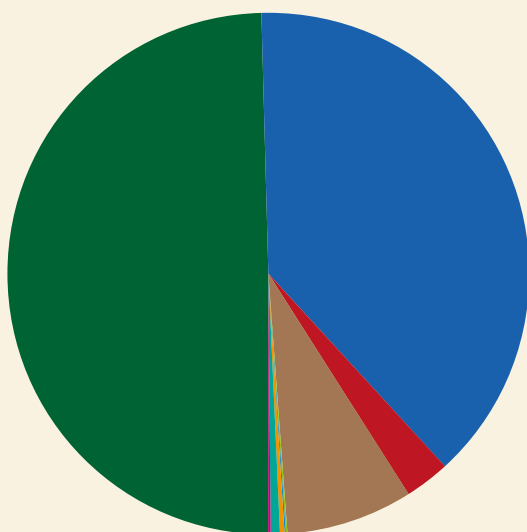
nákladů na opravy a udržování o celých 11 %. Havárie vzniklé během roku byly financovány především zapojením FRM nebo náhradami od pojišťoven.

V oblasti výstavní činnosti (účet 51801100) byly plánované náklady překročeny o šest milionů korun, a to v důsledku realizace celé řady kulturních akcí, u nichž celková výše nákladů nebyla v době sestavování rozpočtu ještě známa, a zařazení dalších neplánovaných, na jejichž zajištění musely být vynaloženy další finanční prostředky.

Vyhodnocení jiné hospodářské činnosti

V této oblasti vytvořil NPÚ zisk ve výši 751 900,96 Kč. Výše tohoto ukazatele je srovnatelná s jeho úrovní dosahovanou běžně i v předchozích letech. Tržby v jiné činnosti byly tvořeny například tržbami za vstupy na kulturní akce pořádané na objektech NPÚ ve výši 2 909 tis. Kč, tržbami z kulturně výchovné činnosti ve výši 5 470 tis. Kč, tržbami za ubytování ve výši 1 865 tis. Kč a především tržbami za prodané zboží (publikace, suvenýry a jiné obchodní zboží) ve výši 16 893 tis. Kč.

Rozhodující zdroje financování NPÚ v roce 2012

- Provozní dotace – 629 678 tis. Kč
- Vlastní výnosy – 490 312 tis. Kč
- Věda a výzkum – 35 375 tis. Kč
- Reprodukce, obnova a rozvoj kulturních zařízení – 99 790 tis. Kč
- UNESCO – 1 132 tis. Kč
- Integrovaný systém ochrany – 1 008 tis. Kč
- Kulturní aktivity – 3 571 tis. Kč
- Účelové dotace – 7 248 tis. Kč
- Účelové dary – 1 787 tis. Kč

Poskytování informací podle zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Na základě ust. § 18 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, předkládáme následující počty věcí vyřizovaných v intencích tohoto zákona v roce 2012:

Počet žádostí podaných územním odborným pracovištěm: 58

Počet žádostí podaných ústřednímu pracovišti: 81

Celkem počet za NPÚ: 139

Počet ÚP vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti: 58

Počet odvolání proti rozhodnutí, předaných ÚP MK: 52

Dále byly předány MK 3 podněty na vyslovení nicotnosti rozhodnutí a 2 podněty ohledně nečinnosti

Počet stížností, podaných podle § 16a InfZ, předaných ÚP MK: 6

Počet stížností, podaných podle § 16a InfZ, vyřízených ÚP formou autoremedury: 1

Rozsudek soudu ve smyslu § 18 odst. 1 písm. c) InfZ, tj. ve věci přezkoumání zákonnosti povinného subjektu, nebyl vydán, jelikož zákonnost může být přezkoumána toliko u rozhodnutí nadřízeného orgánu, tj. MK.

Výhradní licence ve smyslu § 18 odst. 1 písm. d) InfZ nebyla vydána žádná.

Proměna Národního památkového ústavu

Základní informace

1. ledna 2013 nabývá účinnosti reorganizace Národního památkového ústavu, největší změna od vzniku sjednoceného NPÚ v roce 2003. **Proměna, kterou Národní památkový ústav prochází, přináší nejen jeho nové uspořádání, ale především zefektivnění manažerského řízení a zkvalitnění procesů v péči o státní památky zpřístupněné veřejnosti.** Na základě nového Statutu NPÚ, který byl v září 2012 podepsán ministryní kultury, provedl NPÚ změnu organizačního schématu, reorganizaci pracovních pozic i revizi veškerých procesních a řídicích mechanismů. Naší snahou je prostřednictvím těchto změn dosáhnout především následujících cílů:

- šetřit veřejné prostředky a zároveň dál aktivně chránit a podporovat národní kulturní dědictví a bohatství a pečovat o něj;
- být efektivnější a pružnější institucí a zároveň zůstat zodpovědným správcem svěřeného státního majetku;
- kvalitně naplňovat péči o svěřené památky zpřístupněné veřejnosti a stále zlepšovat a zjednodušovat evidenci i další dokumentaci desetitisíců památek.

Úloha Národního památkového ústavu je nezastupitelná a právě nová struktura celé instituce nyní umožní efektivně centralizovat činnosti, na kterých bude možné v budoucnosti šetřit státní prostředky.

V rámci Národního památkového ústavu byly vyčleněny agendy související se správou majetku ve vlastnictví státu do samostatné sekce a v rámci ČR vytvořeny **celkem čtyři nové organizační jednotky – Územní památkové správy (dále též „ÚPS“) – v Praze, Českých Budějovicích, na Sychrově a v Kroměříži.** Tato pracoviště zajišťují komplexní odborný servis pro památky v péči NPÚ zpřístupněné veřejnosti a podílí se také na vytváření a implementaci strategie cestovního ruchu a propagace kulturního dědictví daných regionů s jejich specifiky, infrastrukturou a destinačním managementem.

Struktura všech dosavadních územních odborných pracovišť vázaná na krajskou administrativní strukturu ČR přitom zůstává nezměněna a plně funkční pro oblast spolupráce s výkonnými orgány státní správy na úseku státní památkové péče. Z tohoto pohledu se tedy vůbec nic nemění a ÚOP zůstávají ve stávajících podobě i na dosavadních korespondenčních a elektronických adresách.

Bývalé Ústřední pracoviště NPÚ se k 1. lednu 2013 transformuje v Generální ředitelství NPÚ, jež přejímá jeho korespondenční kontakty a které i nadále integruje metodické řízení památkové péče a péče o objekty v péči NPÚ. Toto generální ředitelství posiluje i výkon řady centrálních činností NPÚ, které dosud nebyly dostatečně pro instituci s celostátní působností naplňovány.

Správa státních památek

Proměna Národního památkového ústavu se navenek nejvíc projevuje ve správě státních památek. Nově vznikají čtyři pracoviště – Územní památkové správy, v Praze, Českých Budějovicích, na Sychrově a v Kroměříži.

Běžného návštěvníka hradů a zámků čeká další zlepšování služeb, kvalitnější prohlídky, více prohlídkových tras, zajímavější a lépe propagované kulturní akce. Návštěvníkům a příznivcům památek budou nově sloužit i nová infocentra a reprezentativní prodejny. V současné době mohou nově navštívit první – v Praze Na Perštýně. Prodejny a infocentra se samozřejmě brzy dočká i Morava.

Každá ÚPS bude spravovat přibližně stejný počet památek a svým kastelánům je schopna nabídnout kompletní odborný servis v podobě kvalifikovaných investičních techniků, expertů na tvorbu nových expozic a průvodcovských textů, specialistů na inventury historického mobiliáře či pracovníky v marketingu.

Kasteláni jednotlivých hradů a zámků budou v rámci nové struktury podléhat přímo ředitelům ÚPS. Získají větší pravomoci a při správě svých objektů tak mají mnohem volnější ruce.

Odbornější bude péče o stavební podstatu památek. Fakt, že nové ÚPS respektují krajské hranice, dovoluje také propojit rozvojové strategie jednotlivých památek a krajů.

Změny pro vlastníky památek

Odborná památková péče vykonávaná ve vazbě na zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, bude i nadále zajišťována územními odbornými pracovišti NPÚ se sídly v jednotlivých krajích ve stejném rozsahu jako doposud. **Pro vlastníky památek se tedy s reorganizací NPÚ bezprostředně nic nemění** – stále budou mít k dispozici konkrétního garanta památkové péče s působností v daném regionu, jak byli zvyklí. ÚOP zůstávají také plně funkční pro oblast spolupráce s výkonnými orgány státní správy na úseku státní památkové péče, popřípadě podkladů pro pořizování územně plánovací dokumentace. Také všechny dosavadní kontakty, adresy, telefony i e-maily zůstanou zachovány.

Organizační změny NPÚ jsou cíleně zaměřeny na zlepšení chodu organizace a důsledné využívání moderních informačních technologií. Rádi bychom do budoucna sjednotili metodické přístupy k obnově památek tak, aby na celém území České republiky byly obdobné situace posuzovány stejně. Intenzivně pracujeme na z kvalitnění informačního systému památkové péče, aby základní údaje o památkové ochraně byly přesné a veřejně přístupné. Chceme více rozvíjet poznání památek posilováním průzkumné, dokumentační a evidenční činnosti, zaměřit se na prezentaci dokumentačních fondů na webových stránkách a tím zlepšit dostupnost informací nejen pro vlastníky kulturních památek, ale i pro badatele a širokou odbornou veřejnost.

English Summary

1 Introduction by the General Director

Dear readers,

the year 2012 was exceptional for the National Heritage Institute (NPÚ) in many respects. In addition to securing its regular agenda and obligations associated with the care of state monuments open to the public, the entire year marked the celebration of the fortieth anniversary of the Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage and the twentieth anniversary of the inscription of the first Czech historic towns on the World Heritage List – Český Krumlov, Telč, and Prague. To commemorate these celebrations, we held a thematically focused conference in the spring on the implementation of the Convention in the Czech Republic in cooperation with the Czech National Committee of ICOMOS and the National Museum. In the autumn, this conference was followed by a successful exhibition of World Heritage Sites in the Czech Republic, held in the Architects' Hall of the Old Town Hall; this exhibition presented the transformation of these sites over the last 20 years and the positive changes that world monument status brought them. The accompanying program of lectures, workshops, guided tours and competitions for children also met with great success.

The 2012 visitors' season may also be considered a success, despite the slight decrease in attendance but balanced by increased revenues for short-term rentals. The monuments administered by the National Heritage Institute enjoyed an audience of more than 4 million visitors. This satisfactory balance was brought about by high quality installations as well as a number of cultural events, just a few of which can be mentioned in the limited space of this introduction. These include the 2012 continuation of the cycle *In the footsteps of noble families devoted to the Moravian Pernštejn family*, the 3rd annual *Open Garden & Squares Weekend*, the 4th annual interactive *Revived Monuments* project, and NPÚ's biggest event, *Castle Night 2012*, which drew over 25,000 visitors to almost eighty sites throughout the Czech Republic. The National Heritage Institute's total revenues for 2012 was CZK 450 million, which is 5 million less than the 2011 season, exceptional in all respects, and CZK 43 million more than in 2010. The most visited monuments have traditionally become Český Krumlov Castle and Lednice Castle. The castle managers and staff of these two sites, as well as of the other sites, deserve great thanks for their efforts in ensuring the visitor season.

The staff of the conservation departments was also very active in presentation work in 2012. In addition to the regular year-long series of lectures organized for the general public, the educationally focused project *Traditional materials and practices in the care of monuments* is also worth mentioning, which all divisions and departments of the NPÚ devoted their attention to throughout the year. The aim of the project was primarily to draw the attention of the professional and general public to the vital importance of traditional materials and techniques. The project's rich program of events on the topic included the cycle *(Un)expected contexts*, which presented authentic architectural monuments and their values in a whole new way and included a series of special technological guided tours to the Bečov and Švihov Castles. The project involved practical seminars for owners of monuments, a photo contest entitled *The (un)expected beauties of historic facades* and many other activities. The archeological achievements achieved by NPÚ personnel must also be noted. At this point it is important to remember the launch of archaeological research on the Clementinum in the fall of 2012 as part of its 2nd stage of revitalization.

The involvement of the NPÚ in the Program of Applied Research and Development of the National and Cultural Identity (also known as "NAKI") also enjoyed a successful continuation. The designing process for nine more projects got underway, and the selection of 15 projects for the next round of public tenders was prepared for 2013. In addition, our organization gained CZK 15.8 million for institutional research from the program *Support for the Long-term Strategic Development for Research Organizations*.

Throughout the year, especially in its second half, the difficult process of reorganizing the NPÚ was implemented. Given that this was the most extensive organizational change in the history of the NPÚ and was not always accepted with understanding, allow me to address this issue more specifically.

The goal of this transformation was mainly to separate the administration of two completely different basic activities, professional conservation on one hand and the management of publicly accessible monuments on the other, within a single organization overseen by a central

control unit, the NPÚ Directorate-General. To ensure the implementation of professional heritage preservation, the objective was to stabilize the 14 regional specialist offices with regional arrangements, and then manage the administration of historical buildings accessible to the public through the establishment of four newly created offices (regional heritage administrations in Prague, České Budějovice, at Sychrov, and in Kroměříž). In addition to more efficient management, this will also result in savings in salaries, ensure substitutability and higher expertise, and ultimately also improve the care of entrusted state properties. It should be emphasized that this is not a reorganization of state heritage preservation, as is sometimes erroneously reported, but only a change in the internal arrangement of the contributory organization of the Ministry of Culture. The aim is to create a system and mechanisms that will make the central management of the country's largest departmental sponsored organization more efficient and easier. Even in this new structure, the primary task of the NPÚ as the administrator of the country's most valuable tangible cultural heritage is to preserve its value for future generations.

Reorganization of the NPÚ began by the issue of a new NPÚ Statute by the Minister of Culture on 20 September 2012; staffing the new structure, preparing delimitations of property, and modifying the accounting systems to fit the new organizational structure was settled by the end of 2012. Only the next few years will show whether the changes implemented in the structure and functioning of the NPÚ will bring the desired result – streamlined management, a strengthening of the irreplaceable cultural and social role held by the NPÚ, and the improvement of its scientific, technical, promotional, and administrative activities. In any case, a huge "thank you" goes out to everyone who participated in this difficult task with full dedication, and who, in addition to the hard work involved in preparing the restructuring of the NPÚ, devoted their massive efforts to ensure that the basic activities and business of the NPÚ as an institution were not disturbed.

Dear readers, 2012 has undoubtedly been a very difficult year for our institution, in many cases requiring the maximum commitment of all its employees. The limited possibilities of this introduction have shed some light on only the most important events that the staff of the National Heritage Institute participated in, but I stress that the basis of all the NPÚ's activities and operations is primarily the long-term, careful, and systematic daily work of the staff, to whom I would like to express my deep gratitude. I also wish to thank all those who cooperate and sympathize with our institution and support its efforts to better fulfill its mission to the public.

Ing. arch. Naďa Goryczková
General Director

2 The National Heritage Institute – the Characteristics of its Remit and Activities

The National Heritage Institute is a specialist and research organization for state monument care and heritage preservation with a state-wide sphere of activity. It is a state-supported organization in the sense of the valid law on state heritage preservation (Act No. 20/1987 Coll., as amended) and is directed by the Czech Ministry of Culture.

The NPÚ was divided organizationally between the Central Office in Prague (ÚP) and Regional Offices (ÚOP) in individual regions.

The Central Office directed the entire activity of the NPÚ and directly handled the business of state heritage preservation within the range of circumscribed internal provisions. The Regional Offices supervised national heritage preservation work within their regional sphere of activity.

The NPÚ, as a specialist and research organization for state heritage management, handles and executes basic and applied scientific research and other specialist, pedagogical, educational, publishing, and promotional activities directed towards ensuring quality expertise in the management of cultural monuments and heritage conservation areas.

The main activities of the NPÚ can be divided into two basic groups:

- research and development, as well as specialist and methodological activities streamlining the management of monument properties under its ownership, and the administration of other entities, including protected heritage conservation areas;

- management of the collection of cultural monuments open to the public, in particular castles and country houses (chateaux) that are directly under NPÚ management, while also providing methodological assistance to owners of monuments open to the public.

More information on the activities of the National Heritage Institute can be found on its English website at: www.npu.cz/en.

3 Selected examples of renovation projects on cultural properties

There are many national cultural properties, cultural properties, heritage reservations, and heritage zones in the Czech Republic. Many of these properties, both as structures and immovable properties, are unfortunately in a state of disrepair, some even in critical condition, and require renovation. Every year, the National Heritage Institute oversees a large number of renovation projects carried out on cultural properties, or carries out the renovation itself on properties that have been entrusted to its management.

The following projects are covered in this year's Annual Report:

- Reconstruction of bastions No. X and XI at Hradčany Castle in Prague
- Renovation of the Kajetánka Homestead in Prague's Břevnov
- Renovation of the former factory hall in Prague's Karlín
- Restoration of the pulpit, sanctuary/pastorium and fragment of the baptistry in the Church of St. Lawrence in Kaněk
- Uncovering the frescoes in the cloister of the Sázava Monastery
- Renovation of the castle park in Mníšek pod Brdy
- Repair of the Rondel in the Jindřichův Hradec Castle
- Repair of the Church of the Assumption of the Virgin Mary in the Vyšší Brod Monastery
- Overall renovation of the Old Synagogue in Plzeň
- Restoration of the paintings in the Dance Hall in the Nebilovy Castle
- Reconstruction of the southern wing of Děčín Castle
- Renovation of the Löbl Villa in Jablonec nad Nisou
- Renovation of the statue of St. Francis Xavier by the roadway between Žireč and Zboží
- The project "The Journey from the Renaissance to the Baroque" in Moravská Třebová
- Reconstruction of the Orlice fortress in Letohrad
- Renovation of the Church of the Assumption of the Virgin Mary in Polná
- Renovation of the castle and minor architecture on the castle park grounds in Čechy pod Kosířem
- Revitalization of the vegetation in the Podzámecká Garden in Kroměříž and the construction of new gardening facilities
- Ostrava-Vitkovice, Mining area – Hlubina Mine, blast furnace, and coking plant of the Vitkovice Ironworks
- Renovation of the Church of St. Catherine in Tamovice
- Reconstruction of the Piarist Monastery in Příbor

4 Notable Events and Activities of the NPÚ in 2012

Expert conferences, seminars, exhibitions, and other events sponsored by the National Heritage Institute

Every year, the National Heritage Institute presents a wide array of expert seminars, conferences, colloquia, and other events intended to present heritage preservation and to introduce new knowledge on the buildings under its care. These events are also intended to provide individual experts from related fields and institutions with an opportunity to establish contacts and initiate collaboration on an international level. There are also a number of exhibitions that present the Czech Republic's valuable heritage fund from different angles to experts as well as to a broad range of those interested from the general public, thus making new knowledge of our history, castles, and other heritage properties available to visitors. The NPÚ participates in many events as a co-organizer, and members of its professional staff also take part in conferences and seminars held by other organizations.

The following social events are covered in this year's Annual Report:

- The year-long media topic established by the NPÚ to mark the 40th anniversary of the Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage UNESCO

- Pernštejn Year
- Exhibition Textilbarone als Bauherren – Die Liebiegs in Reichenberg in the Neugablonz Museum of the Jizera Mountains
- Exhibition Historical Prams – How we've been pushing our kids over the centuries in Křivoklát
- Seminars in the convent of the Plasy Monastery and Study depositories of mobiliary funds
- Exhibition "The Soul of the Landscape" at the headquarters of NPÚ's Plzeň regional office
- Exhibition ARS SACRA – Art of the Jagiellonian period in the Church of the Assumption of the Virgin Mary in Most
- 11th specialized conference of architectural history research on the topic Fortifications in Zacléř
- Interactive exhibition ACTIS EFFECTOR – Created by light in Kroměříž
- Seminar "Restoring the art collection and murals inside Bílý Castle" in Hradec nad Moravicí
- Exhibition of panel-making and intarsia in the gallery of Třeboň Castle
- Conference on Technical Monuments in the Plzeň Region
- Conference on the Transformation of the Residential Landscapes of the Ore (Krušné) Mountains in Jáchymov
- Archeological research in the Clementinum in Prague in 2012
- International conference to present the NAKI program and exhibition Even the King was a Child at the Sychrov Castle
- Exhibition of Extinct Jewish Monuments of Northern Bohemia 1938–1989 in the NPÚ Regional Office in Ústí nad Labem
- Exhibition Toys from the Attic at the Jaroměřice nad Rokytou Castle
- Convicted workers helping care for the Krakovec Castle
- New method of recording and presenting analogue documentation, expert libraries, and historical library funds of the NPÚ
- Award for the renovation of the Velhartice castle brewery in the competition Building of the year 2011
- New findings of the Medieval fortifications at Thunovská No. 192 in Prague's Malá Strana
- Archeological rescue research of Dolní Square in Olomouc in 2012

Exceptional days and events of the visitor season

Every year, the National Heritage Institute prepares a variety of interesting and untraditional tours of its buildings for visitors so that they may get to know our castles, gardens, and technical monuments a bit differently than through a normal tour. Our goal is to make every visitor want to come back, and of course we try to keep the youngest visitor in mind as well. In addition to this, there are a number of representational meetings that take place as well throughout the year. A common denominator of all events, of course, is the effort to raise awareness about care for our rich cultural heritage.

The following events are covered in this year's Annual Report:

- Divadlo fyziky (*Physics Theatre*) – a special Sunday at the Sychrov State Castle
- International Monument Day and European Heritage Day
- May vernissage and opening of new interiors at Raduň Castle
- Tribute to Johann Adam of Questenberg at the Jaroměřice nad Rokytou Castle
- Zelená hora embraced
- Opening of the ruins of Přimda Castle to the public
- Kuks Musical Summer Festival – chamber music festival
- Bubeníček Ballet World at the Velké Losiny Castle
- Gala illumination of Bouzov Castle
- Castle Night
- 40th anniversary of the opening of the Vysočina Open-Air Museum
- Journey into History at Buchlov Castle
- Festival Juniorfest in Horšovský Týn
- Advent tours at Telč Castle
- 150th commemoration of the death of Božena Němcová at Ratibořice Castle

New historical interior installations in buildings under NPÚ care

The National Heritage Institute strives to deepen its understanding of the development of historical interiors, including their artistic and crafted furnishings. This knowledge is applied both in the improvement of existing interior installations and the creation of new ones in castles under its management. The NPÚ also provides technical assistance in this field to other proprietors. Visitors to buildings managed by the NPÚ have the opportunity to see a number of exhibitions

of varying types according to the nature of the particular monument. There were many buildings that were able to boast a number of new interior installations in 2012 as well.

This year's Annual Report refers to the new installations at the Benešov nad Ploučnicí Castle, at the Bučovice Castle, at the Dačice Castle, in the Michal Mine complex, at the Hluboká nad Vltavou Castle, at the Hořovice Castle, at the Hrubý Rohozec Castle, at the Křivoklát Castle, at the Kunětická hora Castle, at the Mnichovo Hradiště Castle, at the Opočno Castle, in the Plasy Monastery, at the Raduň Castle, at the Velké Březno Castle, at the Zákupy Castle, and at the Žleby Castle.

Compensation for the restriction of property rights and unforeseen events in the care of the archaeological cultural heritage of the Czech Republic

The year 2012 was the first year that the Program of Support for Rescue Archaeological Excavations (PPZAV) no longer existed; for the past two decades, this program worked within the budget of the Czech Ministry of Culture to support such rescue archaeological excavations (ZAV) which were carried out by authorized organizations based on the needs of individuals not engaged in business. In accordance with applicable legislation, these persons are not held responsible for costs associated with the rescue of archaeological items of cultural heritage if their activities are disrupted. In the last years, PPZAV was managed by the National Heritage Institute. The process of transformation of this grant title was associated with a wide-ranging amendment to the archaeological part of Act No. 20/1987 Coll., which was submitted to the government after thorough discussion by the Ministry of Culture in late 2011. After its adoption, a new system of compensation was to be created that would compensate for restrictions to property owners with important immovable or movable archaeological finds arising from the necessity to carry out ZAV. Unfortunately, there is no new legislation in this area, neither will there be in the short-range future. The whole process of transformation has thus far been terminated by the permanent repeal of PPZAV. The budget for NPÚ for at least 2012 was increased by CZK 3,070,000 as "compensation" for the restriction of property rights and unforeseen events. These resources were being directed to the care of the archaeological heritage of the Czech Republic. For 2012, it was decided that the basic parameters of the former PPZAV would be maintained in drawing funds for ZAV realized by individuals not engaged in business. Modest funds were used to provide financial support for the implementation of a total of 50 rescue archaeological excavations carried out by the NPÚ, sometimes based on multilateral agreements in collaboration with other organizations authorized to conduct archaeological research.

The Annual Report also reports on specific interesting findings arising from past rescue archaeological excavations.

Educational activities

The National Heritage Institute is dedicated to a wide range of educational activities aimed at different target groups. The Annual Report reports on a selected number of them.

Every year, the Central Department of the National Heritage Institute opens a two-year requalification study of conservation and a one-year conservation course, and individual NPÚ Regional Offices hold a number of lectures and lecture series. The year 2012 saw the lecture series entitled *Monuments a Bit Differently*, *From the Life of Monuments*, *Monuments Around Us*, and more.

As part of the Regional Heritage Administration in Kroměříž, a department was set up whose staff addresses methodological and educational activities focused on the phenomenon of garden culture, a project entitled *We're Thinking about the Children* took place in Bečov nad Teplou, a knowledge competition entitled *AIR* took place in Prague, and *Earthen Days* was held in Příkazy. The ÚOP in Telč then organized a fun and educational program for children called *The Twelve Stops of UNESCO*.

More information about these and many other similar projects can be found on the NPÚ website.

Publishing activities

The National Heritage Institute publishes a number of professional publications, methodologies, collections, exhibition catalogues, narrative picture books and other titles, and a range of promotional materials. It focuses mainly on the presentation of expertise in the field of conservation for the professional public and on sharing its knowledge about our heritage to the general public.

The Annual Report addresses selected titles published in 2012. These include the fully bilingual Czech-English *Karlovy Vary Architecture Guide* which presents the architectural heritage

of the city of Karlovy Vary in its entire breadth, from ancient times to the present. It provides an overview of three hundred buildings that represent all architectural styles as well as the significant building stages of Karlovy Vary.

In 2012, the following periodicals were published (in Czech) from the NPÚ: *Heritage Preservation Journal*, *Centennial Prague*, *Monuments of Central Bohemia*, *Monument Surveys*, *Monuments of West Bohemia II – 2012: Studies and Reports*, and *Monumentorum Custos*; a magazine on monument sites in northwestern Bohemia.

The Offices in Pardubice, Telč, Olomouc, Kroměříž (under the name *INGREDERE HOSPES V.*) and in Ostrava issued proceedings.

More information about these and other publications can be found on www.npu.cz or the NPÚ e-shop: www.npu.cz/eshop.

5 Science and Research

The National Heritage Institute is a research organization that conducts basic and applied research. The results achieved by the NPÚ as part of research plans, goals, and objectives are systematically made available to the general lay and professional public through publications, courses, and professional conferences. The results are presented and used in the preparation and creation of installations and exhibitions in the castles managed by the NPÚ and in long-term and short-term exhibitions. The science and research of conservation cover many disciplines and specializations. This is why the NPÚ works closely with universities with a humanities and scientific focus as well as with research organizations and institutions. The NPÚ is made up of a homogeneous network of offices spread throughout the Czech Republic. Research activities take place nationwide and cover all the regions of our country.

The professional and scientific employees of the NPÚ resolve a number of institutional research objectives and program projects funded by the Ministry of Culture and the Grant Agency of the Czech Republic. The process of implementing and organizing tasks of science and research is multi-layered and complex from both a professional and administrative perspective.

In 2012, the NPÚ resolved 10 projects of the Program of Applied Research and Development of National and Cultural Identity: a five-year project in 2011, and nine four-year projects from 2012. The projects thematically cover the entire spectrum of conservation.

The NPÚ has been resolving the 13 remaining research objectives in the field of archaeology and movable and immovable cultural heritage since 2012 from the institutional support of the Ministry of Culture on the long-term strategic development of a research organization. Surveys and presentations of the architecture of the 19th and 20 centuries and of industrial heritage, for example, are being continually carried out. The institutional research includes the support of publishing and the release of peer-reviewed journals and scientific books.

In the area of basic research, the NPÚ resolved 3 projects with the support of the Grant Agency of the Czech Republic in 2012.

6 Individual NPÚ offices

In 2012, the NPÚ was organizationally divided into a central office (headquarters) in Prague and regional offices in individual regions of the Czech Republic. The central office controlled the overall activities of the NPÚ and directly secured the duties of state heritage care to the extent defined by internal regulations. The regional offices secured the duties of state heritage care within their territorial jurisdiction.

The Annual Report briefly introduces all regional offices and presents the buildings that the individual offices manage. The NPÚ is responsible for the care of over 100 of the most important Czech castles and chateaux, as well as ruins, monasteries, folk architectural ensembles, technical monuments, and more.

7 Economy

Economic analysis

The NPÚ's economy in 2012 ended with an overall surplus of CZK 1,041,257.20. The main activities achieved a profit of CZK 289,356.24, while other activities resulted in a profit of CZK 751,900.96.

Relative to the overall turnover of the organization, which in 2012 exceeded CZK 1.269 million, the economy of the National Heritage Institute for this period may be described as balanced, i.e. near the state where costs and revenues are almost in balance. In the case of

a government funded organization which is not established for profit, this economic result satisfies the planned objective in this area.

Evaluation of the plan of the NPÚ's own revenues in its main activities

Total revenues amounted to CZK 1,119,989,852.80, of which the NPÚ's own revenues are CZK 490,311,852.80. The plan of the NPÚ's own revenues as a whole was met at 104 %. The largest volume item responsible for the 4 percent excess of this indicator was undoubtedly rental income, the value of which in absolute terms exceeded the planned amount by CZK 14,766,092, which means the fulfilment of this indicator at 125 %. The planned amount of ticket sales was also exceeded. Compared to the adjusted budget, CZK 6,014,682 more was obtained, which represents a fulfilment of the sales plan at 102 %.

The main reason for exceeding the planned rental income was the renewed interest of foreign productions in renting the attractive historical buildings administered by the NPÚ for filming purposes.

In the case of revenue from ticket sales, this was exceeded both by a slight increase in admission prices to selected buildings, but mostly by the selection of an appropriate marketing strategy, widening the scope of tour routes, and improving the quality of accompanying programs and cultural events held in castles and chateaux open to the public. An important role was also played by the suitable climatic conditions for visiting monuments during the high season as well as the assumption of the management of the Palace Gardens below Prague Castle, which had been operated by an external renter until the end of 2010.

The aforementioned measures resulted in exceeding the sales plan, even though the past year saw a slight decrease in the number of visitors by about 2 % as compared to 2011.

Evaluation of the expenditure plan in the NPÚ's main activity

To achieve a balanced profit last year, the drawing of expenditures in accordance with the NPÚ's own revenues was a defining favourable development (the expenditure plan was met at 102 %).

Total expenses amounted to CZK 1,119,700,496.56. Exceeding the plan of the NPÚ's own revenues enabled it to put more funding for repairs and maintenance of historical buildings, specifically 12 million more than in comparison to the revised budget for 2012. These funds were mainly used in the restoration of collection items and in the repair and maintenance of movable cultural monuments.

The higher revenues achieved, in comparison to predicted revenues, were primarily invested into improving the condition of managed objects of a cultural nature, which was reflected in cost overruns on repairs and maintenance by 11 %. Accidents occurring during the year were covered primarily by involving FRM or by compensation from insurance.

In the area of exhibitions (account 51801100) planned expenditures were exceeded by CZK 6 million as a result of the implementation of a number of cultural events for which the total amount of expenditures were still unknown when the budget was being prepared, as well as the inclusion of additional unplanned events which incurred additional expenses.

Evaluation of other economic activities

In this area, The NPÚ created a profit of CZK 751,900.96. This indicator is comparable with the levels commonly achieved in previous years. Income from other activities came from, for example, entrance admissions to cultural events organized at NPÚ buildings in the amount of CZK 2,909,000, income from cultural and educational activities at CZK 5,470,000, income from accommodations at CZK 1,865,000, and in particular revenues from sold goods (publications, souvenirs, and other merchandise) in the amount of CZK 16,893,000.

8 The transformation of the National Heritage Institute

Basic information

On January 1st of 2013, the reorganization of the National Heritage Institute took effect; this was the biggest change since the formation of a unified NPÚ in 2003. **The transformation that the National Heritage Institute is undergoing is not only the implementation of a new organizational structure, but more importantly will result in more effective management and an improvement in procedures in the care of public monuments open to the public.** Based on the new NPÚ Statute, signed by the Minister of Culture in September 2012, the NPÚ changed its organizational scheme, reorganized its personnel structure, and reviewed all mechanisms of procedure and control. Our goal through these changes is to achieve the following objectives in particular:

- conserve public funds while at the same time actively protecting, promoting, and caring for our national cultural heritage and wealth;

- be a more efficient and flexible institution while remaining a responsible administrator of entrusted state property;
- implement quality care for entrusted properties available to the public and continue to improve and simplify the registration and other documentation of the tens of thousands of properties.

The role of the National Heritage Institute is irreplaceable, and this new structure of the entire institute will now enable it to effectively centralize the activities in which state funds can be saved in the future.

Under the National Heritage Institute, agendas relating to the management of state-owned property were set aside as a separate section, and **four new organizational units – Regional Heritage Administrations (ÚPS) – were created in Prague, České Budějovice, at Sychrov, and in Kroměříž.** These offices provide comprehensive professional services for properties under the NPÚ's care which are open to the public, and they also participate in the creation and implementation of the tourism strategy and the promotion of cultural heritage of the respective regions with their specifics, infrastructure, and destination management.

The structure of all existing Regional Offices as related to the regional administrative structure of the Czech Republic still remains unchanged and fully functional for cooperation with executive state administration bodies active in the sphere of state monument care. From this perspective, nothing has changed, and the Regional Offices remain in their current form, including their previous correspondence and electronic addresses.

As of 1. 1. 2013, the former Central Office of the NPÚ became the NPÚ Directorate-General which now assumes the CO's correspondence, contacts, and continues to integrate the methodical management of heritage preservation and care of the buildings managed by the NPÚ. This Directorate-General also strengthens the power of a number of the NPÚ's central activities which up until this point were inadequate for such an institution with nationwide authority.

Management of state-owned properties

The transformation of the National Heritage Institute will be noticeable from the outside mostly through its administration of state-owned properties. Four Regional Heritage Administrations have been formed in Prague, České Budějovice, at Sychrov and in Kroměříž.

Visitors to castles may expect a further improvement in services, better quality tours, more tour routes, and more interesting and better promoted cultural events. Visitors and monument supporters will now be served by new info centers and retail stores. At present, they can visit the first one in Prague: Na Perštýně. Shops and info centers, of course, will soon be set up in Moravia.

Each ÚPS will manage approximately the same number of properties; these offices are able to provide castle managers with complete professional service through qualified investment technicians, experts for the creation of new exhibitions and guiding texts, historical furnishings inventory specialists, and marketing experts.

The managers of individual castles will report directly to ÚPS directors within this new structure. They will gain greater authority and thus have a much freer hand in the management of their own properties.

The architectural substance of each property will also receive more specialized care. The fact that the new ÚPS offices respect county boundaries will also allow for the development strategies of individual sites and regions to be interconnected.

Changes for heritage property owners

Professional conservation carried out in relation to Act No. 20/1987 Coll., on state heritage preservation will continue to be provided by NPÚ regional offices with offices in the respective regions to the same extent as before. **For owners of heritage properties, then, this NPÚ reorganization does not immediately change anything** – they will still have the specific guarantee of heritage care with activities in the region, as they are used to. The Regional Offices also remain fully functional for cooperation with the executive bodies of state administration active in the sphere of state monument care, or relevant documents for procuring zoning documentation.

All existing contacts, addresses, phones, and e-mails remain the same as well.

The organizational changes in the NPÚ are targeted at improving the operation of the organization and at making thorough use of modern information technology. In the future, we look forward to unifying the methodological approaches to the restoration of monuments so that similar situations throughout the Czech Republic are assessed in the same way. We are working intensively on improving the information system of heritage preservation so that the basic data on heritage protection is accurate and publicly accessible. We wish to develop our knowledge of properties by strengthening our research, documentation, and recording activities, and to focus on the presentation of documentary funds on websites, thus improving the availability of information not only for the owners of cultural monuments, but also for researchers and the broad professional community.

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

Výroční zpráva za rok 2012

Národní památkový ústav

www.npu.cz

Vydal Národní památkový ústav, Valdštejnské nám. 3, 118 01 Praha 1

Redakce: Jakub Hromek

Překlad do angličtiny: Bryce Belcher

Grafická úprava a sazba: Nakladatelství Jalna, Mickiewiczova 17, 160 00 Praha 6

Tisk: Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s., Husova 1881, 580 01 Havlíčkův Brod

Praha 2013

Náklad 1000 kusů

Neprodejné

ISBN 978-80-87104-91-0

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2012

ISBN 978-80-87104-91-0